

Universitetsloven 2003

-RUC i en økonomisk spændetrøje?

KRAVET ER:
MEDBESTEMMELSE

*Der havde ledelsen også lagt op til at
medbestemmelse kunne være medindflydelse
eller sådan lidt høring i ny og næ og så videre.*

*Gu ku' det ej, medbestemmelse står der i
universitetslovens revision, så det skal betyde
medbestemmelse.*

*Hvorfor skal medarbejderne på universiteterne
have demokrati hvis dem i arbejdstilsynet ikke
skal have det? Fortæl lige det?*

*Mihail Larsen, Akademisk råd
på RUC*

*Christian Nissen, Bestyrelsesformand
på RUC*

Roskilde Universitet

Samfundsvidenskabelig basisstudium

4. semester, 2012

Hus 19.2, Gruppe 22

Mona Hejazi

Johan Nüchel Hesselholt

Poul Simon Rasmussen

Karl Frederik Klint

Vejleder: Lars Petersen

Titelblad

Projektets Titel:	Universitetsloven 2003 – RUC i en økonomisk spændetrøje?
Gruppe nr.:	22
Udarbejdet af:	Mona Hejazi, Johan Nüchel Hesselholt, Poul Simon Rasmussen & Karl Frederik Klint
Studium:	Roskilde Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Basisstudium, Hus 19.2, 4. Semester 2012
Vejleder:	Lars Petersen
Anslag:	208.286 (inkl. citater)

INDHOLDFORTEGNELSE

KAPITEL 1: INDLEDNING	4
1.1 MOTIVATION	4
1.2 PROBLEMFELT	5
1.3 PROBLEMFORMULERING	6
1.3.1 UNDERSPØRGSMÅL:	6
1.3.2 UDDYBNING AF PROBLEMFORMULERING	8
1.4 ERKENDELSESINTERESSER	8
1.5 BEGREBSAFKLARING	10
KAPITEL 2: METODOLOGI	12
2.1 PROJEKTDESIGN	12
2.2 VIDENSKABSTEORI	14
2.2.1 KRITISK TEORI	14
2.2.2 DEN FILOSOFISKE HERMENEUTIK	18
2.2.3 HERMENEUTISK OG KRITISK TEORETISK SAMSPIL I PROJEKTET	21
2.3 KVALITATIV METODE	22
2.4 FORBEREDELSE, UDFØRELSE OG OPFØLGNING AF INTERVIEWS	24
2.4.1 FORBEREDELSE	24
2.4.2 UDFØRELSE	26
2.4.3 OPFØLGNING	27
2.4.4 ETISKE REFLEKSIONER	28
2.5 VALG AF TEORI	29
2.5.1 JÜRGEN HABERMAS	29
2.5.2 NEW PUBLIC MANAGEMENT OG KONKURRENCESTAT	30
2.6 VALG AF EMPIRI	31
2.6.1 UNIVERSITETSLOVGIVNINGEN	31
2.6.2 RUC'S HISTORIE	31
2.6.3 INTERVIEWPERSONER	32

KAPITEL 3 EMPIRI	34
3.1 UNIVERSITETSLOVGIVNINGEN FRA 2003	34
3.1.1 UDVIKLINGEN FRA STYRELSESLOVEN FREM TIL UNIVERSITETSLOVGIVNINGEN 2003	34
3.1.2 DE KONKRETE ÆNDRINGER VED UNIVERSITETSLOVGIVNINGEN 2003	36
3.2 UDVIKLINGEN AF RUC'S NORMER	39
3.3 INTRODUKTION AF INTERVIEWPERSONER	44
3.3.1 MIHAIL LARSEN	44
3.3.2 CHRISTIAN SANDØ NISSEN	45
KAPITEL 4: TEORI	46
4.1 JÜRGEN HABERMAS	46
4.1.1 KOMMUNIKATIV RATIONALITET OG HANDLEN	46
4.1.2 SYSTEM- OG LIVSVERDEN	49
4.2 KONKURRENCESTATEN OG NEW PUBLIC MANAGEMENT	55
4.2.1 FRA VELFÆRDSSTAT TIL KONKURRENCESTAT	55
4.2.2 NEW PUBLIC MANAGEMENT	60
KAPITEL 5: ANALYSE	65
5.1 NEW PUBLIC MANAGEMENT I UNIVERSITETSLOVEN 2003	65
5.1.1 INTRODUKTION	65
5.1.2 HOOD'S DOKTRINER I UNIVERSITETSLOVEN	66
5.1.3 DELKONKLUSION	69
5.2. BETYDNINGEN AF UNIVERSITETSLOVEN 2003 PÅ RUC	69
5.2.1 KONSEKVENSER AF DEN EKSTERNE BESTYRELSE	69
5.2.2 AKKREDITERING - OVERVÅGNING AF RUC?	74
5.2.3 UDVIKLINGSKONTRAKTER – KONTRAKTSTYRING?	76
5.2.4 BEVILLINGSSYSTEM - ÆNDRING AF RUC'S INCITAMENTSSTRUKTUR?	77
5.2.5 DELKONKLUSION	79
5.3 DEN INTERNE KAMP PÅ RUC	80
5.3.1 DE TRE KULTURER	80
5.3.2 REPRODUKTIONSFORSTYRELSE PÅ RUC	83
5.3.3 DELKONKLUSION:	89

KAPITEL 6: DISKUSSION	91
6.1 DEN FRIE MENINGSDANNELSE - UTOPI?	91
6.2 PØLSEFABRIK ELLER KULTURINSTITUTION?	92
6.3 UNIVERSITETETS ROLLE OG POLITIKERNES INDBLANDING	95
KAPITEL 7: KONKLUSION	99
KAPITEL 8: PERSPEKTIVERING	101
LITTERATURLISTE	102

Bilag 1: Interviewguide - Mihail Larsen

Bilag 2: Interviewguide - Christian Nissen

Bilag 3: Kronik af Christian Nissen

Bilag 4: Transkribering af interview med Mihail Larsen

Bilag 5: Transkribering af interview med Chrtistian Nissen

Bilag 6: Roskilde Universitets udviklingskontrakt 2011

Kapitel 1: Indledning

1.1 Motivation

Vores tid på Det Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse (Sam-bas) på Roskilde Universitet (RUC) er snart ved at være ovre, og som en naturlig forlængelse af dette opstod der en motivation for at evaluere de første år af vores videregående uddannelse. Da vi startede på RUC havde vi en opfattelse af universitetet som et sted, hvor der i udpræget grad var mulighed for medindflydelse både på den daglige planlægning, men også på fagligheden i undervisningen. I første omgang skuffede forventningerne heller ikke. Der var officielt mulighed for medindflydelse via studierådet, fagudvalget og diverse husmøder. I selve studieformen er der også en stor grad af frihed i forhold til semesterprojektvalg, valg af specialkursus og kollokvium.

Der har dog adskillige gange været stillet specifikke og firkantede krav til både det faglige og den administrative del af studieforløbet. Vi har følt at ydre hensyn har overskygget akademiske og pædagogiske hensyn. Det har for eksempel været til stor frustration, at den eneste skriftlige eksamen hvor vi har været garanteret evaluering, udover bestået/ikke bestået, har været projektrapporterne. Projektrapporterne indeholder iøvrigt en række konkrete krav til, hvad et tværfagligt problemorienteret projekt skal indeholde. Der stilles krav til sidetal, diverse mere eller mindre relevante afsnit, tværfaglig teori, anvendelsen af egen empiri etc.. Disse standardiserede krav til projektrapporterne har selvfølgelig blandt andet et pædagogisk element i sig, som sørger for at udfordre de studerende. Vi har dog følt at de mange standardiserede krav og regler, i forhold til opgaven, fjerner fokuset fra fordybningen i forskningen. Det samme gælder kollokvium, hvor de studerende selv skal planlægge undervisningen. En undervisningsform som en Sam-bas studerende, ifølge egne erfaringer, ofte ikke er rustet til at tilrettelægge på en måde, hvorpå samtlige elever får fagligt udbytte af undervisningen. Vi har desuden også oplevet, at måtte finde os i overfyldte lokaler, som endda strider med brændmyndighedernes reglementer, hvor vi, som studerende, måtte stå eller sidde på gulvet til forelæsninger. Alt sammen har det givet os et indtryk af, at der bliver gået på kompromis med kvaliteten af uddannelsen til fordel for nogle økonomiske hensyn eller ydre krav. Det er disse forskellige erfaringer, der har motiveret os til at

undersøge hvilke magtstrukturer, der har haft betydning for udviklingen af disse uhensigtsmæssige tendenser.

1.2 Problemfelt

Ove Kaj Pedersen beskriver i sin bog Konkurrencestaten, hvordan velfærdsstatens institutioner, som et resultat af en øget international konkurrence, har gennemgået en kraftig makeover og har på mange måder udviklet en helt ny profil. En profil hvor parameter som effektivitet, konkurrence og resultater er blevet centralt. Ove Kaj Pedersen belyser i bogen, hvorfor velfærdsstaten nu i højere grad bør ses som en konkurrencestat. Denne udvikling synes også gældende indenfor landets universiteter. Universitetets rolle i samfundet har ændret sig markant, og denne rolle synes at være gået fra at skulle oplyse befolkningen til i højere grad, at være et instrument til den statslige vækstopolitik. Endvidere er uddannelserne blevet tilpasset særlige EU-skabeloner, hvilket kom til udtryk ved udformningen af Bologna-aftalen¹. For RUC betød denne omlægning at basisuddannelserne ændres til en hel bachelor, altså en højere grad af homogenisering i forhold til andre uddannelsesinstitutioner i og udenfor Danmark.

I den forhenværende regerings handlingsplan, fra 2003, *Nye veje mellem forskning og erhvervsliv - fra tanke til faktura* lød det:

(...) Danmark har et uudnyttet potentiale for samspil mellem erhvervsliv og offentlig forskning. Det potentiale skal vi udnytte. Vi skal blive endnu bedre til at få forskning og viden ud i større dele af erhvervslivet. (Internet 1)

Dette motto har, på mange måder, været en karakteristik af den forskning politikerne har ønsket, hvor det i højere grad end tidligere bliver justeret efter arbejdsmarkedets behov. Dermed er der sket en forskydning af forskningen da, den nu i højere grad, kan betegnes

¹ Bologna-aftalen er en europæisk indgået aftale. Meningen med Bologna-aftalen var at sikre de studerendes mobilitet. Det skulle være lettere at skifte universitet og land i løbet af sin studietid, og derfor skulle der indføres faste europæiske standarder for, hvor lang tid en bachelor-, kandidat- og ph.d.-uddannelse tager. Endvidere havde aftalen til formål at sørge for at det med denne standardisering af universitetsuddannelserne blev lettere, for erhvervslivet, at sammenligne de nyudlærte akademikerer på tværs af de forskellige lande i aftalen

som en strategisk-målet. Laura Louise Sarauws Ph.d. afhandling belyser hvordan, at studiebeskrivelserne, efter universitetslovgivningen fra 2003, er gået fra at tage hensyn til det akademisk faglige niveau til erhvervsrelevante faglige kompetencer(Sarauw 2011:216), hvilket understøtter denne forskydning.

Dette projekt vil se nærmere på denne vækstorienterede fokus på universiteterne, som kan ses som en afledt effekt af bl.a. liberaliseringen af det globale marked, og hvor velfærdsstaten i højere grad er blevet en konkurrencestat, hvilket har medført et behov for at ændre dets institutioner.

Parolen under studenteroprøret i 1968 lød *“Bryd professorvældet - medbestemmelse nu”*. Den indflydelse og selvstændighed, der blev givet ved Styrelsesloven fra 1972 har siden da været genstand for mange kampe om universiteternes frihedsgrad. Denne frihedsgrad, der blev tilkæmpet, er dog siden blevet reduceret over flere omgang.

Den største ændring ses ved universitetslovgivningen fra 2003, hvor det kollegiale selvstyre blev afskaffet og en ledelse med ekstern pegede flertal blev oprettet. Hvor det tidligere var bottom-up styring, ses nu en top-down styring i beslutningsprocesserne på de danske universiteter.

Den ovenstående udvikling belyser en større erhvervsorientering af universiteterne ved hjælp af flere lovreguleringer, hvilket fører os frem til nedenstående problemformulering:

1.3 Problemformulering

- I hvilket omfang har universitetsloven fra 2003 gjort Roskilde Universitet til et konkurrenceuniversitet, og hvilken betydning har den medførte ændring af ledelsesstrukturen haft på RUC?

1.3.1 Underspørgsmål:

For at besvare på ovenstående problemformulering, på bedst muligt vis, fandt vi følgende underspørgsmål relevante at belyse.

- Hvorfor opstod der et behov for at indføre en ny universitetslovgivning i 2003?

For at kunne belyse hvilke rationale, der ligger til grund for ændringen af universitetslovgivningen, vil det belyses i hvilken kontekst den lovmæssige ændring skal ses. Dette vil gøres via en redegørelse for hvilke ændringer, i forhold til den eksisterende lovgivning, loven fra 2003 medførte. Derudover vil vi analysere, hvorledes New Public Management (NPM) tankegangen kan afspejles i lovgivningen. Dette gøres for at vise, hvordan loven kan ses som en tilpasning af universitetet til konkurrencestatens vilkår og dermed altså give et indblik i de politiske ambitioner, der ligger til grund for ændringen. Dette vil desuden understøttes af en analyse af, hvordan ændringen af ledelsesstrukturen og incitamentsstrukturen for universiteterne kan ses som en instrumentel handling, hvormed politikerne får gennemtvunget deres ambitioner.

- Hvordan har universitetslovgivningen påvirket magtforholdene på RUC?

Besvarelsen af dette underspørgsmål sker ved en redegørelse af de ændringer, der er indført med universitetsloven i 2003, samt efterfølgende revideringer. På denne måde tydeliggøres ændringen i den ledelsesmæssige struktur. Herefter vil der med udgangspunkt i Habermas' begrebsapparat om systemets kolonisering af livsverdenen analyseres, hvordan denne ændring i ledelsesstrukturen, har haft indflydelse for beslutningsprocesserne på RUC. Dette finder vi interessant at belyse, da lovgivningen, for os, fremstår som en illegitim magtudøvelse, og vi derfor ønsker at belyse disse magtstrukturer.

- I hvilken grad er universitetslovgivningen i konflikt med RUC's traditioner, og hvilke afledte konsekvenser medfører denne konflikt?

Besvarelsen kommer til at tage afsæt i den historiske redegørelse for RUC's traditioner samt de foretagende interviews. Disse vil i en analyse, med de konkrete ændringer universitetslovgivningen har medført, belyse hvilke traditioner på RUC, der kommer i konflikt med den nye lovgivning. Dette vil blive undersøgt gennem anvendelsen af Habermas' teoriapparat, for derved at kunne give en yderligere forståelse af hvorfor konflikterne opstår og konsekvenserne af disse konflikter.

1.3.2 Uddybning af problemformulering

I indeværende projekt forholder vi os kritisk til politikernes tilpasning af uddannelsessystemet idet vi mener, at uddannelserne går imod en konkurrenceorienteret model. Målet med undersøgelsen bliver ikke, at komme med svaret på en bestemt problemstilling, men skal nærmere ses som en oplysning om de, i vores øjne, illegitime magtforhold staten har påført universitet. Vi har valgt, at fokusere på RUC af hensyn til det indblik vi i forvejen måtte besidde, da vi er studerende på universitet. Dermed afgrænser vi os fra, at se på andre universiteter og uddannelsesinstitutioner, selvom det er vores overbevisning, at den samme problemstilling muligvis vil gøre sig gældende andre steder. Selvom vores fokus er rettet mod påvirkningen fra staten anerkender vi, at tilpasningen af uddannelsessystemet også kan ses i en international kontekst. Vi har af hensyn til opgavens omfang, i vid udstrækning, valgt at afgrænse os fra dette perspektiv.

Med hensyn til forståelsen af RUC's normer og den historie de er blevet skabt i, er vi opmærksomme på, at der findes mange forskellige bud på hvad RUC har været, og samt hvem der har haft indflydelse på denne udvikling. Grundet projektets omfang, og den begrænsede tidsramme, har vi afgrænset os i forhold til antallet af synsvinkler på udviklingen. For eksempel kunne det have været interessant, at høre om nogle af de daværende aktive medlemmer af Dansk Studenter Forenings' syn på RUC's værdigrundlag samt den efterfølgende udvikling. Med hensyn til de medførte ændringer af universitetsloven fandt vi det særligt interessant, at fokusere på ændringen af ledelsesformen, og hvad det har betydet for muligheden for medindflydelse på RUC. Dette skal ses i lyset af RUC's tradition og værdigrundlag som et brugerstyret universitet, hvilket gjorde at vi mente dette fokus var særlig relevant. Dermed har vi, i stor grad, afgrænset os fra hele det pædagogiske/faglige perspektiv der ligger i forlængelse af politikernes tilpasning af universiteterne i forhold til den globale konkurrence.

1.4 Erkendelsesinteresser

Med det angivne problemfelt og problemformulering lægger vi op til en undersøgelse af et samfundsmæssigt fænomen. Dette vil blive behandlet på baggrund af et kritisk teoretisk perspektiv, hvilket betyder at vi vil forholde os kritisk til den ovenstående problemstilling.

Vores kritisk teoretiske tilgang til genstandsfeltet har været styrende for vores valg af teori, hvilket vil blive uddybet i afsnit 2.2.1.

Dette projekt tager altså udgangspunkt i en kritisk erkendelsesinteresse, der har til formål at synliggøre problemstillingen gennem en konstruktiv påpegning af problematikken.

Nærværende projekt søger ikke, som beskrevet i uddybning af problemformulering, at løse en bestemt problemstilling, men skal derimod ses som en måde, hvorpå vi kan oplyse og derved åbne op for et område. Dermed bliver udgangspunktet for projektet en emancipatorisk erkendelsesinteresse, og netop i lyset af problemfeltets paradokser fremhæves disse i problemformuleringen.

Det frigørende element skal ses som individers frigørelse fra en illegitim magtudøvelse, da vi anser den nye ledelsesstruktur, som værende undertrykkende og udemokratisk.

Dermed tager dette projekt, implicit, stilling til legitimiteten ved politikernes udformning af Universitetslovgivningen fra 2003, der umiddelbart fremstår, som en legitim lovændring, men muligvis er undertrykkende og afskaffer i højere grad det interne demokrati på RUC.

Vi mener, at følgende nedenstående tre punkter bør være udgangspunktet for et universitet:

Universiteternes autonomi:

Universiteter skal være en selvstændig institution, der ikke påvirkes fra politisk hold. Der bør altså være selvstyre på de danske universiteter. Universitetet skal kunne levere forskning og undervisning uden påvirkning fra ideologiske principper. Dette gøres ved, at der tildeles tilstrækkelig med ressourcer, så det enkelte universitet selv kan forvalte sin økonomi og dermed udføre uafhængig forskning uden et behov for at hente eksterne midler fra bl.a. erhvervslivet.

Medarbejderindflydelse:

Alt arbejde bør koordineres på baggrund af et kollegialt selvstyre. Desuden skal beslutninger omkring akademiske forhold/undervisning bygges på den ekspertise forskere og undervisere besidder.

Forskningsfrihed:

Samtlige forskere bør have forsknings- og publiceringsfrihed. Dette skyldes vores holdning til, at universiteterne har en vigtig rolle i at bedrive uvillig forskning, der bl.a. kan stille politikerne til ansvar med udgangspunkt i videnskabelige argumenter.

Overstående normative erkendelsesinteresser er alle sammen med udgangspunkt i vores demokratiforståelse, hvilket vil blive uddybet i nedenstående begrebsafklaring.

1.5 Begrebsafklaring

Dette afsnit har til formål at redegøre for væsentlige begreber, der anvendes i projektet, og som det vurderes, at en afklaring af er nødvendig. Redegørelsen er altså til for at sikre, at der ikke opstår misforståelser i forbindelse med brugen af begreberne.

Demokrati:

Vores forståelse af en demokratisk proces adskiller sig fra den ”almindelige” parlamentariske demokrati forståelse. Vi mener således ikke, at en beslutning kan betragtes som fuldt ud demokratisk bare fordi et flertal står bag beslutningen. Vores forståelse af demokratiske afgørelser bunder i Hal Kochs forståelse af dialog, den gensidig forståelse og respekt som selve demokratiets ’væsen’ (Koch 1991:23). Det er derfor vigtigt, at der eksisterer ytringsfrihed og vilje til at opnå konsensus på baggrund af en alsidig belysning. Dette muliggør, at alle har en mulighed for at deltage og bidrage med viden, sådan at den alsidigt bedste løsning opnås, og at dermed undgås en tilstand af flertalsdiktatur.

Konkurrenceuniversitet:

Konkurrenceuniversitetet vil i dette projekt blive brugt til at specificere den nye dimension, som er blevet pålagt universiteterne i form af vækst og national såvel som international konkurrence.

Konkurrenceuniversitet er et begreb for et universitet, som eksisterer på markedets betingelser og som i højere grad fokuserer på kompetencer fremfor faglighed. Altså en selvejende institution, som skal have økonomisk overskud for at kunne legitimeres.

Konkurrenceuniversitets rolle i samfundet adskiller sig fra det traditionelle universitet, da

det fokuserer på at dimittere individer til arbejdsmarkedet i stedet for at have fokus på dannelsen af disse. Konkurrenceuniversitet skal altså bidrage med ny viden til arbejdsmarkedet for at sikre vækst i samfundet.

Denne forståelse af konkurrenceuniversitet bunder i Ove Kaj Pedersens teori om konkurrencestaten, som omhandler hvordan velfærdssamfundet har tilpasset sig den globale konkurrence, og dermed har ændret sig til en konkurrencestat.

Kapitel 2: Metodologi

Vi vil i dette kapitel redegøre for projektets opbygning, og herefter vil projektets videnskabsteoretiske perspektiv blive uddybet. Endvidere vil vi præsentere og begrunde vores metodiske overvejelser samt valg af teori og empiri.

2.1 Projektdesign

I det afsnit vil vi redegøre for projektets opbygning samt vores enkelte kapitlers indhold. Dette har til formål at give læseren et indblik i projektets struktur.

Kapitel 1: Indledning

Dette kapitel har til formål at synliggøre projektets problemstilling. Ved hjælp af motivationen gives et indblik i hvorfor interessen for dette emne opstod, og efterfølgende vil problemfeltet opridses de store linjer, der anses som relevante i forhold til problemet. Dette problemfelt vil lede frem til vores problemformulering, der kommer til at agere som omdrejningspunktet for vores undersøgelse. Uddybningen af problemformuleringen vil vise de valg og fravalg vi har gjort i forhold til hvordan det tænkes at problemstillingen skal belyses. Da der i forbindelse med vores problemstilling eksisterer en erkendelsesinteresse, som er funderet i et normativt udgangspunkt vil der være en præsentation af disse. Yderligere vil der være en begrebsafklaring, som skal hindre eventuelle misforståelser, der kunne opstå i forbindelse med brugen af disse.

Kapitel 2: Metodologi

Meningen med dette projektdesign er at beskrive hvert kapitels relevans i forhold til problemstillingen. Desuden vil dette kapitel indeholde en gennemgang af de forskellige metoder samt vores videnskabsteoretiske tilgang til projektet.

Endvidere vil vi præsentere vores valg af videnskabsteori, teori, samt empiri og reflekterer over styrker og svagheder ved valget af disse samt hvorfor disse netop er blevet valgt i forbindelse med nærværende projekt.

Kapitel 3: Empiri

Dette kapitel har til formål at give læseren en forståelse af projektets valgte empiri, som vil danne grundlaget for analysen. Empirien vil derfor indeholde en præsentation af universitetsloven fra 2003, og de efterfølgende ændringer, samt en beskrivelse af den historiske udvikling af RUC's værdigrundlag og ledelsesstruktur. Endvidere vil dette kapitel indeholde en kort præsentation af de to interviewpersoner, så det sikres at læseren er bevidst om baggrunden for den viden de bidrager med til analysen.

Kapitel 4: Teori

Dette kapitel har til hensigt at redegøre samt operationalisere de anvendte teorier i dette projekt. Der vil derfor være en gennemgang af Jürgen Habermas' sociologiske teori om den kommunikative handlen, system- og livsverden samt systemets kolonisering af livsverdenen. Efterfølgende præsenteres Ove Kaj Pedersens begreb om den danske velfærdsstats forvandling til en konkurrencestat, samt en beskrivelse af New Public Management, som særligt spiller en rolle til at analysere i hvilket omfang RUC er blevet et konkurrenceuniversitet.

Kapitel 5: Analyse

Med henblik på at besvare vores problemformulering og underspørgsmålene vil vi i dette kapitel analysere de ændringer universitetsloven fra 2003 har medført. Dette gøres med anvendelsen af teorien om den kommunikative handlen, systemets kolonisering af livsverdenen, samt teori om konkurrencestaten og New Public Management. Til dette vil redegørelsen for RUC's historie og den indsamlede kvalitative empiri, bidrage med en nuancering af analysen.

Kapitel 6: Diskussion

I dette kapitel vil vi diskutere nogle af de problemstillinger, der rejses i løbet af projektet og de delkonklusioner vi kommer frem til. Udgangspunktet og det overordnede tema for diskussionen er universiteternes rolle i samfundet. Dette tema er relevant i forhold til projektet, da vi anser ændringen i universitetslovgivningen, som en negativ drejning i forhold til universitets hidtidige rolle.

Kapitel 7: Konklusion

Dette kapitel fungerer som en opsamling af de videnskabelige resultater som vi har gjort i projektet. Det er altså i dette kapitel vi forsøger, at samle de mange pointer og give en besvarelse af problemformuleringen.

Kapitel 8: Perspektivering

Dette kapitel vil bestå af en perspektivering til områder vi finder interessante, at undersøge i forlængelse af de videnskabelige resultater projektet har belyst. Dette gøres ved at vise hvordan den viden, der er opnået kan bruges i en videre undersøgelse.

2.2 Videnskabsteori

I dette afsnit vil vi først redegøre for centrale aspekter ved vores to videnskabsteoretiske retninger, hhv. kritisk teori og hermeneutik, som vi anvender i projektet. Herefter vil vi sætte disse i forhold til projektet for til sidst at belyse deres samspil i selve anvendelsen. Under samspillet vil projektets ontologi og epistemologi ligeledes indgå.

2.2.1 Kritisk teori

Følgende afsnit vil først tage udgangspunkt i kritisk teoris oprindelse og dermed give en historisk introduktion, hvorefter vi vil beskrive nogle grundlæggende træk ved videnskabsteorien. I forlængelse afsnittet vil der desuden indgå, hvorledes kritisk teori vil blive anvendt i nærværende projekt.

Frankfurterskolens oprindelse går tilbage til mellemkrigstidens Tyskland. Centrale personer i forhold til udarbejdelsen af skolens teoretiske position, det som senere hen blev betegnet kritisk teori, var Marx Horkheimer, Theodor Adorno og Herbert Marcuse (Kalleberg 1976:128). De etablerede fundamentet for kritisk teori og dermed også fundamentet for videreudviklingen af retningen, hvor bl.a. Jürgen Habermas indgår.

Denne første generation var stærkt inspireret af marxismen, og fokuserede på historiske analyser af bl.a. økonomiske klasser, socialismen, arbejderklassen og derunder menneskets manglende vilje til oprør mod de undertrykkende forhold (Elling 2007:209). Endvidere byggede analyserne videre på marxismens syn på materialismen, i den forstand at der

eksisterer en objektiv struktur uden for den enkeltes bevidsthed (Elling 2007: 209, Andersen 1994:185). Til forskel fra marxismen betonedes forskningen på Frankfurterskolen bl.a. at socialismen skulle gennemføres af et selvbevidst og aktivt proletariat, og dermed ikke skulle ses som et resultat af en objektiv historie, hvilket har præget kritisk teori siden da. (Elling 2007: 209). Formålet med kritisk teori blev hermed at bidrage til menneskers oplysning, og herved også en form for frigørelse ved at afdække undertrykkelse og de magtforhold som forekom i samfundet.

Marx Horkheimer tiltrådte som leder af Institut für Sozialforschung (IfS) i 1931. Han anså viden som altid værende uafsluttet. Dette stod i skærende kontrast til den fremherskende positivisme inden for samfundsvidenskaberne. Dermed lagde han og instituttet afstand fra, at virkeligheden har en struktur, der kan begribes af erkendelsessubjektet (Elling 2007:209). Endvidere kan en af grundtankerne i den kritiske teori siges at være, at strukturerne i samfundet er skabt af mennesker og når rammerne er menneskeskabte, står de således også til at ændre (Kalleberg 1976:133). Denne ændring kan og skal ske gennem ovenstående beskrevet oplysningsprojekt. For nærmere uddybelse af dette betyder dette, at den kritiske teori bør undersøge om samfundets lovmæssigheder er et udtryk for en magtudøvelse, der medfører undertrykkelse og dermed også uretfærdige forhold for dele af befolkningen (Andersen 1994:191). Dermed kan man blotlægge om denne magtudøvelse skaber et usandt og uretfærdigt virkelighedsbillede (Andersen 1994:190).

Denne stillingstagen til det uretfærdige sker igennem en normativ holdning til det retfærdige.

Kritisk teori har ordet ”kritisk” i sin betegnelse netop fordi denne videnskabsopfattelse bebuder, at samfundsvidenskaber må og bør forholde sig kritisk overfor selvsamme samfundsforhold, der undersøges. Denne tese er blevet opfattet som kontroversiel, og har siden da mødt meget kritik, da den står i kontrast til andre vidensopfattelser om hvad samfundsvidenskabernes opgave skal være. Især positivismen og den empirisk-analytiske videnskabsteori betoner kravet om, at forskning skal være værdineutral som en forudsætning for at opnå objektiv og gyldig viden. Disse mener, at en sammenblanding af subjektive vurderinger i forskning ikke kan skabe objektiv og gyldig viden, da man forholder sig kritisk til det undersøgte emne. Til denne kritik mener kritisk teori, at det er adskillelsen, der er

udtryk for ideologi, da denne vil være sløret ind i selve forskningen og dermed også forskningsresultaterne (Andersen 1994:183).

Jürgen Habermas anses, som en del af den anden generation af Frankfurterskolen. Habermas arbejde adskiller sig i forhold til den første generation af Frankfurterskolens synspunkter.

Dermed har han også stået for en videreudvikling af den kritiske teori. Hans forskning har i højere grad sigtet mod at afdække efterkrigstidens kapitalistiske velfærdssamfund pacificering af klassekonflikten (Elling 2007: 210). Den nyere kritiske teori er langt mere optimistisk og konstruktiv end den ældre Frankfurterskole var, og dermed står Habermas i klar opposition til den fornuftspessimisme, som Adorno og Horkheimer havnede i. (Elling 2007: 215) Habermas' løsning, på denne fornuftspessimisme, var at ophæve bevidsthedsfilosofien², og derved kunne han begribe samfundets både systemiske processer, men også ud fra en livsverden. System- og livsverden vil i dette projekt blive anvendt til at forstå to grundlæggende måder hvorpå det sociale liv kan være organiseret i samfundet. De er så grundlæggende, at det gælder uanset om vi taler om organisering inden for virksomheder, i økonomien, det politiske liv, familien, fritiden etc. (Andersen 1994:197).

Til sidst kan det nævnes, at trods store forskelle mellem 1. og 2. generation forbindes Habermas med Frankfurterskolen grundet det fælles ønske om at formulere en forsoningsutopi, hvor disse negative sider er ophævet, eller der kan peges på en emancipatorisk mulighed i forhold til de fremmedgørende træk. (Elling 2007: 210) Dette vil for vores vedkommende komme til udtryk i diskussionen, afsnit 6.1.

Ovenstående har beskrevet vigtige elementer ved kritisk teori og kort belyst forskelle ved 1. generation af Frankfurterskolen og Habermas. Denne forskel vil vi ikke komme nærmere ind på, da vi ikke finder det væsentligt i forhold til projektet. I stedet vil kommende afsnit alene tage afsæt i Habermas' kritisk teoretiske ståsted, hvilket også vil blive rammen for dette projekt.

² Tanken om en relation mellem et erkendelsessubjekt og et observeret objekt, hvor subjektet opnår bevidsthed om objektet gennem metodisk observation og analyse

Kritisk teori i projektet

I dette afsnit vil vi gå i dybden med hvordan vi vil anvende kritisk teori i projektet med inspiration fra Jürgen Habermas, da Habermas' begreber om den kommunikative handlen og system- og livsverden vil blive styrende for undersøgelsen af vores genstandsfelt.

Vi har valgt kritisk teori som videnskabsteoretisk ramme for nærværende projekt, da det giver os muligheden for, ud fra et normativt ideal, at forholde os kritiske overfor vores genstandsfelt. Dette valg bunder i at vi mener, i forlængelse af Habermas, at man ikke som forskere kan forske ud fra et fuldstændig neutralt udgangspunkt. Dermed indebærer al forskning nogle normative valg og vurderinger som vil påvirke fremstillingen, hvilket også har haft indflydelse på vores valg af teori af Habermas. Herved går vi med dette projekt væk fra tanken om, at en gyldig og sand forskning kan føre til et objektivt billede af verdenen. Ontologisk er verden ifølge Habermas ikke defineret i sig selv, men fremstår som objektivt ved at mennesker intersubjektivt fastslår dem. På denne måde vil det altså ikke være muligt at opnå fuld forståelse af verden. Herved bliver sandheden for Habermas intersubjektivt og pragmatisk afgjort (Fuglsang & Olsen 2007:36).

Vi har fra starten af projektet stillet os kritisk overfor projektets problemstilling. Dette belyses igennem vores erkendelsesinteresser, hvori vi opstiller idealer for hvordan situationen på RUC *bør* være for derefter i analysen at belyse hvordan situationen *er*. Vi vil i dette projekt være ledet af en emancipatorisk erkendelsesinteresse, hvor målet altså er at forholde os kritisk til de samfundsmæssige traditioner, magtforhold og ideologier, som indvirker på samfundet.

Vi vil igennem analysen komme ind på vores kritik, hvor vi mener at der med indførelsen af universitetsloven fra 2003 er sket en systemmæssig kolonisering af RUC. Hovedopgaven for kritisk teori i dette projekt bliver at undersøge forholdet mellem indførslen af universitetsloven fra 2003 (systemverden), og hvilken betydning dette har for RUC (livsverden). Idealbilledet, der opstilles i kritisk teori er, at der både er behov for system- og livsverden for koordinationsformer i det sociale liv, men at livsverden bør spille den dominerende rolle (Andersen 1994:201). Vi antager dermed at der er sket en systemmæssig kolonisering af RUC og hovedspørgsmålet er så at undersøge hvilke systemmekanismer, der

blokerer for den frie kommunikative handlen på RUC, og hvilke konsekvenser dette har haft for livsverden.

Endvidere inkluderer kritisk teori en fortolkende tradition, hvorfor vi finder det brugbart at inddrage hermeneutikken som metodisk værktøj i dette projekt.

2.2.2 Den filosofiske hermeneutik

Dette afsnit har til formål at beskrive samt begrunde valget af den filosofiske hermeneutik. Endvidere vil det i sidste del af dette afsnit blive belyst, hvorledes den filosofiske hermeneutik vil blive anvendt i dette projekt.

Hermeneutik betyder i al sin simpelhed fortolknings eller forklaringskunst, og bruges til at fremstille en metodelære, der gør det muligt at fortolke meningsfulde fænomener. Inden for hermeneutikken skelnes der mellem; traditionel, metodisk og filosofisk hermeneutik (Højbjerg 2007:310).

Den traditionelle hermeneutik lægger sin vægt på at finde den sande mening med en tekst. Med andre ord ønsker man at læse meningen ud af teksten og ikke ind i teksten. Herefter opstod den metodiske hermeneutik, og på baggrund af denne blev hermeneutikken anset som en fortolkningslære. Her opstilles regler for, hvordan man skal fortolke, da man opdagede at der med den traditionelle hermeneutik var en risiko for fejlfortolkninger. Disse mente man kunne undgås med fortolkningsregler. I forlængelse heraf opstod der en opfattelse af, at forståelse og fortolkning er én og samme sag og derfor ikke kan skilles ad. (Højberg 2007:311)

Den filosofiske hermeneutik angår mulighedsbetingelserne for forståelse og fortolkning, og her er spørgsmålet nu *hvorfor* vi fortolker frem for *hvordan* vi skal fortolke. (Højberg 2007:312).

Dog gælder der et fælles princip indenfor hver af de forskellige typer af hermeneutikken, og det er princippet om den hermeneutiske cirkel. Den hermeneutiske cirkel betegner den konstante bevægelse der findes mellem helhed og del, i et hvilket som helst forskningsfænomen. Delene kan kun forstås, hvis helheden inddrages og omvendt kan helheden kun forstås i kraft af delene. Det er netop denne vekselvirkning mellem del og helhed der betegner den hermeneutiske cirkel. (Højberg 2007:312)

Vi vil ikke gå dybere i de forskellige grene af hermeneutikken, men i stedet rette blikket mod den filosofiske hermeneutik, da det netop er denne vi vælger at bruge i dette projekt. Hvad angår den filosofiske hermeneutik er spørgsmålet her, hvorfor vi fortolker frem for, hvordan vi skal fortolke. (Højbjerg 2007:312).

Den filosofiske hermeneutik ser den hermeneutiske cirkel som et ontologisk princip, som betegner den konstante bevægelse, der findes mellem helhed og del i et hvilket som helst forskningsfænomen. Delene kan kun forstås, hvis helheden inddrages og omvendt kan helheden kun forstås i kraft af delene. Det er netop den vekselvirkning mellem del og helhed, der betegner den hermeneutiske cirkel (Højbjerg 2007:312). Det vil med andre ord sige, at fortolkningen er en uundgåelig del og lige så snart vekselvirkningen mellem del og helhed er en bevægelse, tales der ikke længere om en metode for den rette fortolkning, men nærmere en betingelse for menneskelige erkendelsesprocesser. Ifølge den filosofiske hermeneutik er den hermeneutiske cirkel et bærende princip, da mennesket, som fortolkende væsen, altid anses for at være en del af den i ethvert henseende og at den dermed udgør strukturen for den måde hvorpå vi forstår og fortolker verden på. (Højbjerg 2007:320)

Hermed introduceres forståelsesbegrebet, da fordomme og forforståelse er indlejret i den hermeneutiske cirkel og udgør tilsammen forståelseshorisonten. Dog skal fordomme og forforståelse ikke ses som noget negativt i denne sammenhæng, men derimod som en naturlig del af mennesket. (Højbjerg 2007:323)

Forståelseshorisonten har betydning for, hvordan vi orientere os, handler og for hvordan vi forstår den verden vi lever i. Dog er forståelseshorisonten noget, der transcenderer det enkelte individ og udgør altså et individs personlige tilgang til verden, men samtidig også kollektivet i og med, at den enkelte udgår fra et kollektiv med fælles historisk og kulturelt fællesskab. Dermed er ens forståelseshorisont altså en konstitueret og meningsgivende ramme, hvorfra forestillingerne og opfattelserne opstår. (Højbjerg 2009:324)

Yderligere introduceres i den filosofiske hermeneutik begrebet horisontsammensmeltning. Begrebet dækker over den hændelse, der opstår i mødet mellem det forstående og

genstanden, hvor også forståelsen og meningen dannes. Der er her tale om en gensidig processuel meningsdannelse. Her er det væsentlige altså, at en horisontsammensmeltning ikke nødvendigvis skal indebære en enighed, men blot det, at man er i stand til at begribe og forstå, hvad den anden kommunikerer (Højbjerg 2007:324). En horisontsammensmeltning er noget, der foregår konstant. Det er den måde, hvorpå vi ser verden, hvad enten det foregår bevidst eller ej. I en opgavesammenhæng vil horisontsammensmeltningen foregå i forståelsen af f.eks. en tekst, hvor man vil fortsætte med at fortolke en tekst, indtil man føler at have opnået en dækkende forståelse af teksten. (Højbjerg 2007:325) Derfor vil man, ifølge den filosofiske hermeneutik, aldrig opnå indsigt i sandheden om noget ved hjælp af metodelære. Sandhedsbegrebet er hverken noget, der kan være empirisk givet eller være absolut subjektivistisk. Derimod er sandhed en proces i sig selv, som opstår i horisontsammensmeltningen. Dermed kan sandheden om noget fremkomme på flere forskellige måder og i forskellige betydninger, og kan derfor ikke afdækkes som et objektivt forhold. (Højbjerg 2007:331)

Hermeneutik i projektet

Formålet med nærværende afsnit er at præsentere og begrunde vores valg af den filosofiske hermeneutik i projektet.

I og med at rammen for projektet er kritisk teori, og at vi i analysen ønsker at tolke på vores interviewpersoners udsagn fandt vi derfor den filosofiske hermeneutik af særlig relevans. Som nævnt i kapitel 1 ønsker vi i analysen, at fortolke på Christian Nissen og Mihail Larsen udtalelser og på baggrund af dette analysere deres udtalelser med udgangspunkt i Habermas' teoriapparat. På denne måde vil det derfor være hensigtsmæssigt at inddrage hermeneutikken som metodisk værktøj. Da vi igennem vores kritisk teoretiske udgangspunkt er normative, og vi derfor på forhånd er styret af vores forforståelser kan vi dermed ikke gå fænomenologisk til værks.

Vores genstandsfelt er RUC, og i kraft af vores rolle som studerende på universitet mener vi ikke vi kan fraskrive vores forforståelser, ligesom Mihail Larsen og Christian Nissen heller ikke siges at være uden en forforståelse i kraft af deres positioner.

Ud fra den filosofiske hermeneutik er sandheden ikke absolut, og derfor er vi bevidste om, at der kan stilles spørgsmålstejn af andre, ved det vi fortolker os frem til. Således består vores bestræbelser i at opnå den bedste indsigt og dermed udnytte vores interview fuldt ud for, at opnå en erkendelse af genstandsfeltet, som kan føre os tættere på en klar besvarelse af vores problemstilling. Vores besvarelse af problemstillingen skal altså ses som en udlægning af vores forståelse af sagen, altså som et produkt af den hermeneutiske proces, vi har gennemgået i arbejdet med projektet. Dermed anerkender vi at flere interview eller anden empiri, ville kunne bidrage til en yderligere forståelse eller nuancering af problemstillingen.

2.2.3 Hermeneutisk og kritisk teoretisk samspil i projektet

Med kritiske teori, som videnskabsteoretisk udgangspunkt for projektet og Habermas' som bærende teoretiker vil dette projekt lægge sig op af hans ontologi samt epistemologi. Nærværende afsnit har til formål at begrunde, hvordan vi ønsker at benytte kritisk teori i samspil med den filosofiske hermeneutik

Da kritisk teori i danner rammen for vores projekt, ledes vi af en emancipatorisk erkendelsesinteresse. Da vi i analysen gør brug af Habermas' begrebsapparat vil vi igennem vores empiri gå ind og tolke på de subjektive billeder af den sociale verden. Projektets ontologi bliver dermed disse subjektive billeder om RUC's nuværende situation på baggrund af vores empiri. På denne måde finder vi det derfor hensigtsmæssigt, at gøre brug af den filosofiske hermeneutik til at fortolke de udsagn vi bl.a. opnår igennem vores interviews. Vores forforståelse har betydning for, hvordan vi fortolker på vores interviews. Da vi lægger os op af Habermas' epistemologi anser vi derfor sandheden som værende intersubjektivt og pragmatisk afgjort. Med andre ord menes der, at forskeren bevidst søger at se fejl og problematikker i det undersøgte felt. Den videnskabelige sandhed opnås ved at vidensaktørerne, i fællesskab, bliver enige om en forståelse af deres fælles viden (Fuglsang & Olsen 2007:36). Dermed bygger opfattelsen på at verden opnår sin objektivitet gennem intersubjektiviteten, hvorfor vi finder den kritiske teori i samspil med den filosofiske hermeneutik oplagt. Den viden vi opnår igennem projektet vil forblive en uafsluttet viden, da der med denne kan åbnes op for nye erfaringer og dermed også viden.

Således skal den kritiske teori, altså forstås som rammen for dette projekt, hvor vi alene inddrager den filosofiske hermeneutik til fortolkning af de foretagne interviews, som kommer til udtryk ved vores empiris subjektive oplevelse af RUC.

2.3 Kvalitativ metode

Dette afsnit har til formål at belyse vores refleksioner på baggrund af vores kvalitative datamateriale. Dette vil primært ske med udgangspunkt i Steinar Kvale og Svend Brinkmanns anvisninger om interviews som forskningsmetode.

Vi ønsker med dette projekt at opnå større indblik i, samt belyse hvilken betydning universitetsloven fra 2003 har haft for RUC. Dette vil ske igennem empirien om RUC's historie, universitetslovgivningen fra 2003, Christian Nissens kronik: "Demokrati og ledelse i universitetskulturen" samt forskningsinterviews foretaget med Mihail Larsen og Christian Nissen. Igennem denne empiri vil vi søge, at sætte vores fordomme og forforståelse i spil for derved at opnå ny erfaring og danne en meningshorisont for vores videre analyse og diskussion. Det bliver altså kvalitativ empiri, og derunder metode, som vi anvender som baggrund for besvarelse af projektets problemstilling. Dette skyldes bl.a. at den viden vi ønsker at fremskaffe ikke kan afdækkes med kvantitativ empiri. Vi mener altså, at for at kunne fremskaffe størst muligt indsigt i vores problemstilling gøres dette ved brug af kvalitativ metode, da de magtstrukturer og beslutningsprocesser vi forsøger at belyse, ikke kan afdækkes ved brugen af kvantitativ metode.

Grundet vores hermeneutiske tilgang er vi opmærksomme på, at vi producerer vores datamateriale i samspil med genstandsfeltet, hvorfor forskningsresultatet ikke er upåvirkelig af os. Dermed bliver vi en aktiv medspiller til vores forskningsmateriale (Højbjerg 2007: 342). Dette er i overensstemmelse med kritisk teori, i og med, man som forsker ikke kan adskille sig fra selve forskningen.

Dialog vil i dette projekt spille en væsentlig rolle, da vi via dialog søger indsigt i Mihail Larsen og Christian Nissens forståelseshorisonter, handlinger og fællesskaber. I dette projekt vil det være i samtalen, at den meningsfulde viden opstår. Med dialog søges der altså en udvidelse af vores forforståelse og fordomme. Dermed bliver dette projekt ikke bare til for at

få vores forståelser og fordomme bekræftet, men derimod sætte dem i spil og udfordrer dem. Det bliver dermed i det gensidige samspil mellem vores interviewpersoner og os, at forståelse og mening opstår. I processen har det, for os, handlet om at være åbne overfor vores datamateriale og derunder interviewpersonerne. Dermed har vi den indgangsvinkel, at det der samtales om er sandfærdigt. (Højbjerg 2007:343).

Reliabilitet vedrører i forbindelse med interviewforskning troværdigheden af forskningsresultatet. Til forståelse af begrebet omhandler det hvorvidt et resultat kan reproduceres på andre tidspunkter og af andre forskere (Kvale & Brinkmann 2009:271). Troen på afsøgningen af eviggyldige og fastslåede betydninger har vi givet afkald på, da vi mener at forskellige fortolkere kan konstruere forskellige meninger af samme interview (Kvale & Brinkmann 2009:241). Dermed anser vi det altså ikke som et problem, at andre forskere kan opnå anden viden ved brug af vores datamateriale.

Alligevel har vi stillet os kritisk overfor vores interviewpersoners ytringer, men mener at disse har talt sandt ud fra deres egne fordomme og forforståelse. Endvidere anser vi Mihail Larsen og Christian Nissen som to principfaste personer, der ikke går på kompromis med deres grundlæggende holdninger, hvorfor vi mener at de i et nyt interview med stor sandsynlighed have lignende udsagn som i vores interview med dem.

I forhold til validiteten af vores interviewviden bør man se bort fra validitet som vejen til sandheden grundet ovenstående holdning til netop sandhed. I stedet vil validiteten af den interviewviden vi har fremskaffet os, jf. Kvale & Brinkmann, afhænge af vores håndværksmæssige kvalitet samt troværdigheden af undersøgelsen.

”Validering kommer til at afhænge af den håndværksmæssige kvalitet under undersøgelsen, af kontinuerlig kontrol af, fremsættelse af nye spørgsmål og teoretisk fortolkning af resultaterne (Kvale & Brinkmann 2009:273).

Dermed hører validitet ikke under et særskilt afsnit i nærværende projekt, men ønskes belyst til læseren i hele projektet. Sådan at man kan få indblik i hele forskningsprocessen og dermed bør vores fremgangsmåde fremstå så gennemsigtig som muligt, hvorfor vi i næste afsnit vil have refleksioner omkring forberedelsen, udførelsen og opfølgningen af vores interviews

2.4 Forberedelse, udførelse og opfølgning af interviews

Dette afsnit vil indeholde vores definition på et kvalitativt forskningsinterview. Derudover har dette afsnit til hensigt at give læseren et indblik i den fremgangsmåde, der er blevet brugt til forberedelsen, udførelsen samt den efterfølgende opfølgning af vores interviews.

2.4.1 Forberedelse

Overordnet kan interviews deles op i to kategorier, hhv. det sondrende- og dybdegående interview. Ifølge Catharina Juul Kristensen³ kan begge disse, med fordel, anvendes i interviews med professionelle personer som vi anser begge vores interviewpersoner som i kraft af deres position. Det sondrende interview har til formål at indhente viden om et givent emne, hvor der kun findes sparsom viden. Heroverfor søger det dybdegående interview, at få en detaljeret viden om et bestemt emne (Kristensen 2007: 282). Ved at vi kombinere det dybdegående interview med det sondrende interview muliggøre det, at vi kan give vores interviews et dobbelt sigte. Derfor er definitionen på vores forskningsinterview følgende:

”Kvalitativ forskningsinterviews er interviews, hvis formål er at indhente og fortolke information om en given problemstilling, hos personer der forventes at have viden om den” (Kristensen 2007:284).

Vi søger med det sondrende interview, at få viden og indsigt om forhold der er sparsom viden om, nemlig viden omkring hvilken måde universitetslovgivningen har påvirket RUC og i hvor høj grad RUC er blevet et konkurrenceuniversitet. Men samtidig får vores interviewpersoners egne perspektiver omkring universitetlovgivningens betydning, herunder rationaler der kunne være i spil.

Herved afgrænser dette projekt sig fra Steinar Kvale & Brinkmanns definition på et forskningsinterview (Kvale & Brinkmann 2009:19). Dette skyldes at de kun inkluderer det dybdegående interview, da de i højere grad med deres definition søger at indblik og forstå individers livsverden. Dermed bliver deres definition for indsnævret i forhold til det formål

³ Lektor ved Roskilde Universitet. Tilknyttet institut for Samfund og Globalisering

vores interview har, da vi med vores interviews, som nævnt, også ønskede at indhente viden om et emne, der er mere eller mindre udforsket.

Som nævnt betragter vi vores to interviews som interviews med professionelle, hvorfor de kan takseres som værende *eliteinterviews* grundet Mihail Larsen og Christians Nissens karrierer og derunder store rutine og indsigt i vores genstandsfelt.

Ifølge Kvale og Brinkmann bør forskningsinterviewet ikke ses som en åben og fri dialog mellem ligestillede personer, men i stedet som en specifik samtale med et klart asymmetrisk magtforhold mellem den interviewet og forskeren (Kvale & Brinkmann 2009:51). Dette magtforhold risikeres, ved *eliteinterviews*, at blive udlignet eller vendt om i kraft af interviewpersonernes stilling og rutine. Dette magtforhold kan endda blive vendt om i så høj grad, at de interviewede kan formå at føre interviewet i den retning de selv ønsker det, så de kan fremme deres egne synspunkter (Kvale & Brinkmann 2009:167).

For at undgå dette, besluttede vi os for at udføre begge interviews semistrukturerede. På baggrund af vores interviewguides kunne vi stille spørgsmål vedrørende bestemte temaer som ses ud fra vores interviewguides jf. bilag 1 og 2. Det gav den mulighed at strukturere interviewet, og derved sørge for, at vi fik svar på de spørgsmål vi på forhånd gerne vil have besvaret, men samtidig giver interviewformen råderum, for os, til at tilpasse interviewet til uforudsete problemstillinger eller temaer der kunne komme frem under selve interviewet. På den måde kunne vi udvise åbenhed overfor nye beskrivelser (Kvale & Brinkmann 2009:45).

Forud for selve interviewet sendte vi en kort præsentation samt temaer til begge interviewpersoner af hvad vi forventede interviewet skulle omhandle. På denne måde sikrede vi en form for gensidig forventningsafstemning inden interviewet. Dette var i vores interesse, da vi betragtede det som en forudsætning for at interviewet kunne blive så præcist og givende som overhovedet muligt.

Disse forberedelser ligger til grund for en overbevisning om, at hvis vi kunne demonstrere vores indsigt i problemstillingen vil det skabe en vis form for respekt og vil dermed være i stand til, i højere grad, at opnå en symmetrirelation under selve interviewet (Kvale & Brinkmann 2010: 167).

2.4.2 Udførelse

Dette afsnit vedrører refleksioner over selve udførelsen af vores to interviews.

Som i det forberedende arbejde med interviewene var vi også i selve udførelsen bevidste om vores interviewpersoners position i forhold til vores egen. Interviewet med Mihail Larsen blev foretaget på RUC, mens vi foretog interviewet med Christian Nissen i hans privathjem. Begge interviews blev udført med alle fire gruppemedlemmer tilstede.

Som nævnt i ovenstående afsnit blev interviewene foretaget ud fra en semistruktureret tilgang, hvori interviewguidene sikrede den røde tråd. Karl og Poul stod for at holde styr på selve interviewet, så det ikke kom ud på et spor der ikke var til interesse for projektets problemstilling. Heroverfor fik Mona og Johan rollen i at lytte til hvad Mihail Larsen og Christian Nissen sagde for derved at stille supplerende spørgsmål, der opstod undervejs. I et *eliteinterview* kan der opnås respekt ved at demonstrere, at man er godt inde i emnet og på baggrund af dette vil selve interviewet blive legitimeret overfor den professionelle.

Derved vil man i højere grad kunne opnå symmetri i interviewrelationen (Kvale & Brinkmann 2009:167). Dette oplevede vi i høj grad med Christian Nissen, da han efter en time så på sit ur, men i stedet for at stoppe interviewet fortsatte vi i yderligere 40 minutter indtil han skulle videre til et møde på RUC. I interviewet med Christian Nissen oplevede vi dog også en grad af asymmetri i interviewforholdet, da vi under interviewet havde den opfattelse, at han ikke svarede kort på vores spørgsmål, men derimod ofte havde meget lange monologer, som ledte frem mod hans pointer og derved formode han at føre interviewet i den retning han selv ønskede det. I interviewet med Mihail Larsen oplevede vi samme drejning af interviewet mod en retning der var til hans interesse.

Det asymmetriske magtforhold kom ydermere til udtryk ved interviewet med Christian Nissen, hvor han direkte undgår at svare på vores spørgsmål. Dette eksemplificeres på side 26-27 i bilag 5. Her spørges der om hvilket rationale der skal vægtes tungest i forhold til en given beslutning. Her formår Christian Nissen at tale sig udenom et konkret svar, hvilket er ærgerligt, da det var en central pointe vi ønskede at belyse i forhold til vores problemstilling. På et andet tidspunkt i interviewet oplevede vi, at Christian Nissen, ændrede magtforholdet helt i interviewet. Dette gjorde han ved at vende om på interviewrollen og udspørge os.”(...)Hvorfor skal medarbejderne på universiteterne have demokrati hvis dem i arbejdstilsynet ikke skal have det? Fortæl lige det?” (Bilag 5:15). Dette skift i

interviewrollen, så han fremstod som interviewer og vi blev interviewet, medførte at vi ikke opnåede et fyldestgørende svar fra Christian Nissen. Derved var der under dette interview et asymmetrisk magtforhold som vi, på trods af forberedelse ikke kunne gøre noget ved, hvilket skal ses i lyset af vores manglende interviewrutine. Dette kan have haft den betydning at vi mistede en chance til besvarelsen af vigtige pointer.

2.4.3 Opfølgning

Dette afsnit omhandler processen fra tale til skriftsprog. Endvidere vil vores overvejelser omkring kodning indgå i afsnittet.

De to foretagende interviews blev hver især transskriberet og vedlagt som bilag (Bilag 4 & 5). Endvidere er vores interviewguide vedlagt (Bilag 1 & 2). Dette gøres for at give læseren mulighed for at validere den inddragede empiri.

Under selve interviewet gjorde vi brug af to diktafoner for derved at opnå større sikkerhed i hvad der blev sagt under interviewet. Dette fungerede altså som en sikring af hvis der opstod tekniske fejl eller hvis dele af den ene optagelse fremstod uklart (Kvale & Brinkmann 2009:201).

Før selve transskribering blev der på forhånd aftalt skriveprocedurer, så transskriberingerne mindede om hinanden, da to forskellige gruppemedlemmer arbejdede på transskriberingen. Efterfølgende byttede vi rundt på de transskriberede interviews, så de to sidste medlemmer hørte og rettede dem efter. Dermed kunne reliabiliteten styrkes ved at transskribering blev så nøjagtig som mulig (Kvale & Brinkmann 2009:206). Idet transskription i sig selv er en fortolkningsproces, hvori mundtlige samtaler oversættes til skrevne tekster, har vi foretaget transskriberingen ordret. Derfor optræder der tænkepauser og ord som ””øh”. Endvidere har vi medtaget følelsesudtryk som f.eks. latter, hvor henvisninger er skrevet i hæfteklammer. Derved er vi velvidende om, at nogle udsagn fremstår som grammatisk forkerte, og meningen muligvis kan være svær at forstå. Årsagen til dette er, at vi ikke ønskede, uden deres tilladelse, at gå ind og fortolke i deres udsagn igennem transskriberingen.

Til at overskueliggøre den fremskaffede empiri i forhold til analysen, valgte vi at kode transskriberingerne ud fra flere nøgleord med henblik på, at vi til analysen kunne identificere udtalelserne. Ved starten af kodningen gik vi ud fra Habermas' begreber om den

kommunikative handlen samt system- og livsverdenen, men undervejs opstod nye vinkler, som krævede nye koder hvorfor emner som mistillid, New Public Management doktriner og grupperinger på RUC blev inddraget (Kvale & Brinkmann 2009:224). Denne kodning blev dermed et overskueligt udgangspunkt for anvendelsen af interviewene i analysen.

2.4.4 Etiske refleksioner

Kvale & Brinkmann påpeger, at etiske spørgsmål præger hele forløbet i en interviewundersøgelse og man på baggrund af dette bør tage hensyn til mulige etiske problemstillinger undervejs i hele processen (Kvale & Brinkmann 2009:89). Derfor vil vi i dette afsnit behandle de etiske og moralske overvejelser vi har haft i forbindelse med vores interviews.

Forud for udførelsen af vores interviews var vi i mail-korrespondance med dem begge hvori vi tydeliggjorde hovedtrækkene ved vores forskningsprojekt og understregede at resultaterne, og herunder interviewene ville blive offentliggjort. Af taktiske hensyn lagde vi ikke stor vægt på at vores projekt ville skrives inden for rammerne af kritisk teori, da vi ønskede at opnå spontane opfattelser af genstandsfeltet og dermed undgå specifikke svar udformet før interviewet (Kvale & Brinkmann 2009:90).

I forlængelse af overvejelserne omkring transskribering i ovenstående afsnit havde vi refleksioner i gruppen om hvorvidt der skulle transskriberes ordret. Disse refleksioner skyldes at grammatisk forkerte sætninger muligvis kunne fremstille dem i dårlig lys, men da de overordnet udtalte sig korrekt skønnede vi at dette ikke ville påvirke deres nuværende situation negativt. Dermed anså vi det som korrekt at transskribere ordret, så vi ikke yderligere skulle fortolke på deres udsagn. Efter transskriberingen var udført sendte vi dem begge deres transskribering til godkendelse. Mihail Larsen benyttede sig af denne mulighed til at ændre grammatisk på nogle af hans udsagn og derefter sende ændringerne tilbage til os. Christian Nissen havde et ønske om at de citater vi brugte skulle skrives til et mere læseligt sprog og herunder fjerne f.eks. øh og bandeord. Desværre ønskede han at se de anvendte citater inden aflevering, hvilket er et ønske vi har overholdt. På baggrund af ovenstående overvejelser anser vi de etiske overvejelser omkring informeret samtykke og fortrolighed som opfyldt (Kvale & Brinkmann 2009:89-91).

Igennem interviewprocessen har vi endvidere haft overvejelser omkring mulige konsekvenser for Mihail Larsen og Christian Nissens deltagelse. Vi anser dog ikke at offentliggørelsen af interviewene kommer til at påvirke nogle af vores interviewpersoner, da de heller ikke har haft nogle store indvendinger mod de transskriberede interviews. Endvidere har dette projekt ikke omhandlet de interviewets privatsfære, hvorfor samtalen ikke har omhandlet følsomme spørgsmål (Kvale & Brinkmann 2009:92).

2.5 Valg af teori

I de to nedenstående afsnit vil vores refleksioner omkring projektets teori blive belyst. Disse vil omhandle valg af Jürgen Habermas som teoretiker samt valg af NPM og konkurrencestaten.

2.5.1 Jürgen Habermas

Vi har valgt Jürgen Habermas først og fremmest for, at belyse forholdet mellem system- og livsverden på RUC. Vi finder dette relevant, da Habermas' teorier om en systemmæssig kolonisering af livsverden er interessant grundet det forhold at undersøge hvilken betydning universitetslovgivningen af 2003, og de senere ændringer, har haft af betydning for RUC som uddannelsesinstitution. Herved bidrager dette også til besvarelsen af, i hvor høj grad RUC kan anses som et konkurrenceuniversitet.

Vi benytter yderligere Habermas' teori om den kommunikative handlen som et gennemgående træk i projektet. Dette begreb er interessant i forhold til undersøgelsen af hvordan ledelsesstrukturen har været på RUC henholdsvis før og efter ændringen af universitetslovgivningen i 2003. Yderligere har vi igennem Habermas teorier søgt at belyse baggrunden for nogle af de rationaler, der har været og er herskende på RUC. Hvad der menes her er, at vi igennem Habermas vil undersøge hvilke rationaler der er styrende, hvorvidt det er de resultatorienterede (politisk-økonomiske) eller forståelsesorienterede (traditionerne og normerne på RUC).

Vi betragter groft skitseret det politisk-administrative system igennem projektet, som et udtryk for systemverdenen og livsverdenen finder vi i den måde RUC's traditioner og normer har været til udtryk gennem RUC's historie. Det er derfor også ved brugen af

Habermas' teorier at vores videnskabsteoretiske ramme træder frem. I forhold til brugen af Habermas er det dog vigtigt, at have for øje, at vi erkender at Habermas' teoretiske arbejde er udpræget teoretisk i forhold til et virkeligt eksempel som RUC. Altså mener vi at et forbehold ved brugen af Habermas er måden hvorpå han groft skitserer systemverdenen og livsverdenen. Derfor ser vi denne adskillelse som et analytisk apparat, der danner grundlag for måde, hvorpå vi vil undersøge vores genstandsfelt. Vi vil derfor i denne forbindelse ikke gå nærmere ind i en af- eller bekræftelse af Habermas' teorier.

I og med at man reelt kan forstå et universitet som en offentlig institution, der tilhører systemet eller det politiske domæne, ser vi alligevel Habermas' teori som anvendelig, da RUC er et universitet der grundet de historiske omstændigheder har haft en livsverden, hvor at den kommunikative rationalitet har været dominerende frem til universitetslovgivningen fra 2003 (jf. Afsnit 2.5.1).

2.5.2 New Public Management og Konkurrencestat

Projektets problemstilling indeholder en række dimensioner, som i høj grad lægger op til, at vi i projektet introducerer og diskuterer forvaltningssystemet *New Public Management* (NPM) og Ove Kaj Pedersens teori om *Konkurrencestaten*. To relevante teorier som kan bidrage til forståelsen af hvilke ændringer der er sket inden for den offentlige sektor siden 1980'erne, og hvad det har betydet for institutionerne, herunder også universiteterne. NPM er interessant i forhold til udformningen af universitetslovgivningen, for hvis det kan analyseres at NPM er blevet anvendt i udformningen af universitetsloven, vil det bidrage til en forståelse af om RUC udvikles mod et konkurrenceuniversitet.

Samtidig kan NPM-tankegangene i høj grad ses som systemets rationale i forhold til Habermas' teori om system- og livsverden. Primært fordi NPM udgør en samlebetegnelse for de reformer man indgik i den offentlige sektor i starten af 1980'erne og fremadrettet, og som primært betegner de økonomiske rationaler, der er blev indført. Dertil indgår styringsmedierne penge og magt som vigtig del i anvendelsen af NPM tiltag. Vi anvender undervejs i NPMs teoriafsnit (afsnit 4.2) empiri fra teoriens fader Christopher Hood, hvor vi inddrager *A Public Management for All Seasons?*. Ydermere indgår den danske NPM ekspert Carsten Greves artikel: *New Public Management*. Udarbejdelsen af konkurrencestat-afsnittet er naturligvis sket med udgangspunkt i Ove Kaj Pedersen bog *Konkurrencestaten*

fra 2011. Denne teori fungerer som en mere overordnet forståelse af de samfundsmæssige systemændringer, der er sket. Desuden skal dette valg ses i lyset af projekts tværfaglighed, hvorfor det repræsenterer den politologiske del.

2.6 Valg af empiri

I de kommende afsnit vil vi præsentere samt begrunde for vores valg af empiri. De respektive afsnit vil indeholde refleksioner omkring valg af universitetslovgivningen fra 2003, RUC's historie samt valg af vores to interviewpersoner Mihail Larsen og Christian Nissen

2.6.1 Universitetslovgivningen

Eftersom at problemstillingen sker med udgangspunkt i universitetslovgivningen fra 2003, finder vi det derfor relevant at inddrage lovgivningen som en del af empirien. Her igennem kan vi opnå en indsigt i hvordan der rent lovgivningsmæssigt er blevet reguleret for derved, at opnå forståelse af hvordan ledelsesstrukturen ser ud. Man kunne have taget udgangspunkt i styrelsesloven fra 1972 eller universitetsloven fra 1992, men valget er faldet på lovgivningen fra 2003 med den begrundelse, at der med indførelsen af den nye universitetslovgivning er sket en drastisk ændring i måden hvorpå ledelsesstrukturen er opbygget på de danske universiteter. På trods af udgangspunktet i universitetsloven fra 2003 har vi valgt at inddrage nogle af de væsentligste efterfølgende ændringer, samt en kort redegørelse fra styrelsesloven i 1972 og frem for derved, at kunne belyse den kontekst som universitetslovgivningen fra 2003 skal ses i. Dette empiriafsnit er overvejende baseret på en primær litteratur i form af den konkrete lovgivning dog er der inddraget sekundær litteratur i form af Nils Bredsdorffs essay om *Universiteternes styrelse, ledelsens styrkelse og forskningens frihed*. Dette gøres for at belyse den gamle styrelseslov og de væsentligste ændringer frem til lovgivningen fra 2003.

2.6.2 RUC's historie

RUC's historie er utrolig vigtig i forhold til vores undersøgelse. Dette skyldes at vi mener, at indførelsen af universitetslovgivningen bryder med nogle af de traditioner, der eksisterede indenfor RUC forud for lovgivningen. Det har derfor været nødvendigt, at give et overordnet

indblik i RUC's værdigrundlag med et særligt fokus på værdier og beslutningsprocesser inden for institutionen. RUC's historie og værdier er formet af en række forskellige hændelser samt forskellige personers engagement, og det ville ikke være muligt at give en fuld dækning af denne udvikling inden for rammerne af vores projekt.

Afsnittet er baseret med udgangspunkt i to forskellige bøger om den historiske udvikling, nemlig *En koral i tidens strøm- RUC 1972-1997* af Else Hansen og *"RUC i 25 år"* af Henrik Toft Jensen mfl. Begge disse bøger er skrevet med det formål, at give et indblik i de første 25 år af RUC's historie, og dermed give indblik i udviklingen af institutionen. Bøgerne er henholdsvis baseret på og skrevet af førstehåndsberetninger fra centrale personer, herunder TAP'erer⁴, VIP'erer⁵ og personer indenfor ledelsen. I og med at historien er forholdsvis ny må man gå ud fra at forskellige personer har interesse i udlægningen, og det samme gælder Mihail Larsen som vi ligeså anvender til at beskrive den historiske udvikling. Vi føler dog ikke, at det er problematisk i forhold til vores gengivelse af RUC's traditioner, da det netop er historiske selvforståelse inden for RUC vi finder relevant.

2.6.3 Interviewpersoner

Vi har som nævnt tidligere i projektet valgt at foretage to interviews. Dette er sket på baggrund af et ønske om at begå to dybdegående- og sondrende interviews, hvor hver interviewperson skal repræsentere en side af problemstillingen.

Udgangspunktet for dette projekt var, at skabe indblik i de, mere eller mindre, skjulte magtstrukturer og beslutningsprocesser, der eksisterer på RUC. Det var derfor nødvendigt, at finde nogle interviewpersoner som i kraft af deres positioner og erfaringer havde et særligt indblik i RUC's strukturer og magtforhold. Mihail Larsen blev ansat som underviser på RUC i 1973, og har derfor et indgående kendskab til RUC's historie, og har i sit virke altid været en del af den pædagogiske og strukturelle kamp, der har været igennem tiden. Netop hans historiske indsigt i RUC's identitet og beslutningsprocesser er essentielt i forhold til projektet. Ydermere er Mihail Larsen et kendt ansigt på RUC og sidder i Akademisk Råd, hvorfor vi mener han har en særlig indsigt i forhold til andre ansatte på RUC. Mihail Larsen

⁴ Videnskabeligt personale

⁵ Teknisk/Administrativt Personale

er fortaler for at bibeholde de værdier som RUC blev grundlagt på og hans passion kan derfor være med til at give os en forståelse af RUC's ånd, traditioner og normer. Vores valg af Christian Nissen som interviewperson bunder i et ønske at opnå et bredspektret og nuanceret indsigt i hvorledes ledelsesstrukturen og derunder beslutningsprocesserne fungerer. I kraft af Christian Nissens position, som bestyrelsesformand på RUC finder vi ham derfor af særlig repræsentativ karakter. Desuden har Christian Nissen arbejdet med ledelsesstrategier inden for det offentlige, hvilket gør at han besidder en indsigt i ledelsesstrukturer. Vi er klar over at de to interviewpersoner har normative holdninger, men vi mener at de to interviewpersoner tilsammen kan bidrage til en kritisk forståelse af universitetslovens betydning for RUC.

Kapitel 3 Empiri

I dette kapitel præsenteres empirien, som senere hen vil danne rammen for projektets analyse. Først vil universitetslovgivningen fra 2003 blive præsenteret, hvor der bl.a. beskrives de ændringer denne lov har medført. Herefter vil en historisk redegørelse for RUC indgå, hvori der belyses i hvilken kontekst RUC's normer og værdier blev grundlagt. Til sidst i kapitlet vil vi introducere til vores to interviewpersoner.

3.1 Universitetslovgivningen fra 2003

Dette afsnit har til formål at give et indblik i måden, hvorpå universiteterne er blevet reguleret igennem lovgivning fra 1970 til den gældende universitetslovgivning fra 2003, samt de efterfølgende tilpasninger. Der vil derfor først kort blive redegjort for hvilke love universiteterne var underlagt inden den større ændring af universitetslovgivningen, der fandt sted i 2003. Dette afsnit har sin berettigelse i og med at universitetslovgivning fra 2003 er et udtryk for en anden form for forestilling om hvad et universitet skal være end den oprindelige styrelseslov fra 1970'erne, og derfor skal denne redegørelse om udviklingen fra styrelsesloven til den gældende universitetslovgivning, ses som et grundlag for en videre analyse og diskussion af hvordan et universitet skal styres og hvad et universitet skal være. Samtidigt skal de ændringer vi redegøre for, inddrages i første del af analysen, hvor vi forsøger at vise det system-rationale, eksemplificeret i New Public Management, der er styrende for lovgivningen.

3.1.1 Udviklingen fra Styrelsesloven frem til Universitetslovgivningen 2003

Reformen af de danske universiteters forvaltning, altså styrelsesloven fra 1970 kan man se som et resultat af den politiske situation med studenteroprøret i 1968-69. Arbejdet med de nye styrelsesordninger ved de danske institutioner foregik under stærk påvirkning af den studenterbevægelse som opstod i 1968 (Bredsdorff 2008:5). Arbejdet med de nye styrelsesordninger endte ud i lovforslaget og vedtagelsen af styrelsesloven fra 1970. De vigtigste forandringer i styrelsesloven var styrkelsen af rektors stilling som forvaltningschef, samt styrkelsen af det administrative apparat og indførslen af et ”en-strengt” system, hvor der

før i tiden var en klar opsplitning mellem rektor og kurator⁶. Styrelsesloven blev dermed et brud med universitets autonomi i forhold til staten.

Udover dette sikrede styrelsesloven de studerende medbestemmelse og imødekom dermed kravene fra studenteroprøret. I praksis blev medbestemmelsen sikret via en parlamentarisk demokratisk struktur, sådan at universiteterne skulle ledes af rektor og et konsistorium.

Konsistorium sikrede de studerende fik en tredjedel af pladserne i konsistorium, der ledede universitetet sammen med rektor (Bredsdorff 2008:13). Dette blev sidenhen ændret ved en revision af loven i 1973, sådan at TAP'erne blev sikret 25% indflydelse, de studerende 25% og VIP'erne 50%. Loven sikrede at samtlige underviserer, studerende og andre ansatte havde samme stemmeret ved valg til de styrende organer. Med styrelsesloven blev der desuden indført en styring, hvor studienævnene havde ansvaret for undervisningen og institutterne havde ansvaret for forskningen. I studienævnene fik de studerende hele 50% medindflydelse. Dette blev dermed et brud på professorvældet, hvor de siddende professorer egenrådigt havde ret til at fastlægge alle dele af driften på universiteterne. (Hansen 1997:40)

Det er vigtigt i denne sammenhæng er, at påpege universitetets overgang til masseuniversitet, der var drevet af det frie optag på universiteterne. Med masseuniversitetet opstod der et behov for at styre udgifterne. Et behov der medførte et brud med universiteternes autonomi i forhold til staten. Universiteterne var blevet en økonomisk byrde og der blev derfor indført økonomisk styring, der var centraliseret i direktoratet for videregående uddannelser fra 1975. Samtidig påvirkede den store budgetreform fra 1984 også universiteterne, ved at universiteternes fordeling af penge indenfor de forskellige institutter, fra da af, skulle godkendes af ministeriet. Dette blev de første krav om dokumentation af effektiviteten af universiteterne. (Bredsdorff 2008:15)

I 1992 ændrede man ledelsesstrukturen på universiteterne, så hver leder nu skulle godkendes af en højerestående i hierarkiet. Institutlederne og studielederne fik mere magt og de studerende fik mindre, da de også blev trukket ud af institutrådene. Samtidig indførte man eksternt valgte medlemmer i konsistorium. (Bredsdorff 2008:17) Denne indførsel af eksterne medlemmer i konsistorium skal, ifølge Nils Bredsdorff, ses som en afsmitning af virksomhedskulturen. De

⁶ Kurator var direkte underlagt undervisningsministeriet og ikke rektor

eksterne medlemmer konfronterede universiteterne med nye værdier, normer og organisationsudvikling (Bredsdorff:2008:18). Denne udvikling fortsætter i 1999, hvor der igennem lovgivning blev indført udviklingskontrakter som forpligtede universiteterne over for staten mod at få større frihed internt på universiteterne (Bredsdorff 2008:19). Dette er videreført i den nuværende lovgivning fra 2003, hvor universiteterne er selvstændige, men med et flertal af eksterne bestyrelsesmedlemmer, som i første omgang blev udpeget fra ministeriel side.

3.1.2 De konkrete ændringer ved universitetslovgivningen 2003

I Danmark er universiteternes måde at styre og lede på fastlagt gennem universitetsloven og udmøntet i universiteternes vedtægter. Den nuværende universitetslov bygger på hovedloven fra 2003. Denne lovgivning blev vedtaget i folketinget med det formål, at samle linjerne på universitetsområdet. I dette afsnit vil der derfor blive redegjort for de overordnede rammer og reformer i lovgivningen. Dette vil ske med henblik på, at give en overordnet forståelse for hvilke ændringer universitetslovgivning fra 2003 har haft af betydning for RUC's ledelsesform og til et grundlag hvorfra det kan vurderes, hvorvidt loven har bidraget til udviklingen af RUC mod et konkurrenceuniversitet.

Selvejende institutioner og nedlæggelsen af konsistorium

Et af målene med Universitetslovgivningen fra 2003 var at reformere styring og ledelseskulturen på universiteterne. Loven gjorde først og fremmest universiteterne selvejende institutioner, som et led i forsøget på at effektivisere universiteterne. Foruden beslutningen om at ændre universiteterne til selvejende institutioner, betød universitetslovgivningen desuden også en afskaffelse af konsistorium, til fordel for en bestyrelse, med et flertal af eksterne medlemmer. Denne bestyrelse er sammensat af udefrakommende medlemmer og af medlemmer, der repræsenterer universitets videnskabelige personale. Det er specificeret i lovgivningen, at flertallet af medlemmerne er udefrakommende. Bestyrelsen vælger herefter en formand af de udefrakommende medlemmer. Udefrakommende medlemmer kan kun sidde i bestyrelsen i op til 8 år, herefter nedsætter universitet et udvalg, der skal stå for indstillingen af nye medlemmer til bestyrelsen. Herefter nedsættes et andet udvalg, der skal stå for udpegningen af de nye medlemmer. Det er bestyrelsen, der nedsætter rammerne for udvalget, der skal indstille nye

medlemmer. Disse skal dog i sidste ende godkendes af videnskabsministeren. Det skal i denne forbindelse nævnes at sammensætningen af den første ledelse, skulle godkendes af ministeren. (Internet 2)

Bestyrelsen er ansvarlig overfor ministeren, og ministeren har ret til at sagsøge bestyrelsen, rektor, eller institutrevisorer, hvis de ikke varetager deres opgave ansvarligt og dermed er skyld i tab. I yderste konsekvens kan ministeren udskifte bestyrelsen, i tilfælde af: *“ Hvis bestyrelsen ikke efterkommer påbud fra ministeren om berigtigelse af retsstridige forhold, kan ministeren pålægge bestyrelsen at træde tilbage, således at en ny bestyrelse nedsættes ”* (Internet 2).

Udviklingskontrakter

Med indførelsen af Universitetsloven fra 2003 blev udviklingskontrakternes rolle skærpet, sådan at udviklingskontrakterne skulle have fokus på målbare resultater i forhold til samfundet. Desuden blev det videnskabsministeriets opgave at undersøge, hvorvidt universiteterne overholdte kontrakterne. (Internet 3)

Udviklingskontrakter indgås mellem videnskabsministeriet, og hvert universitet og har til formål at: *”Beskrive universitetets strategiske mål, midler og indsatsområder og være centeret om universitets kerneopgaver”*. Desuden skal udviklingskontrakten *”med udgangspunkt i universitetets profil beskrive og synliggøre universitets vision om og indsatsområder og danne rammen om de overordnede strategiske forsknings- og uddannelsesplaner”* (Internet 4).

Ser man på udviklingskontrakten for Roskilde Universitet fra 2011 (bilag 6) indeholder denne bl.a. målbare krav til effektivitet både for forskningsproduktionen, men også for hvor mange procent af de studerende, der skal nå igennem studiet på normeret tid. Således indeholder udviklingskontrakten kvantitative krav til antallet af publikationer, antallet af studerende der færdiggøre bachelor og kandidat uddannelser, mål om frafaldsraten, kontrol af kvaliteten og gennemførelsestiden. Desuden er der også overordnede mål, der søger at internationaliserer uddannelserne og tilpasse uddannelserne til erhvervslivet (Bilag 6)

Som det fremgår med målsætningerne er der en del meget specifikke målsætninger forbundet med udviklingskontrakterne, det er derfor en nødvendighed, ifølge politikerne, at kunne dokumentere at udviklingskontrakterne overholdes.

Akkreditering af Universiteterne

Akkreditering har til formål at kvalitetssikre universiteterne, og er derfor en kontrol af hvorvidt institutionen lever op til en række foruddefinerede kriterier for kvalitet.

De universiteter som er blevet akkrediteret skal efterfølgende godkendes, denne godkendelse sker fra akkrediteringsrådet med henblik på, at godkende hvorvidt universitetet kan opnå offentlig tilskud. Rådet består af 8 medlemmer der alle udpeges af henholdsvis videnskabsministeren, kulturministeren og undervisningsministeren, bortset fra 1 medlem der udpeges af de studerendes repræsentanter i bestyrelserne for uddannelsesinstitutioner ved videregående uddannelser under ministeren for videnskab (Internet 6). Inden denne godkendelse træffer 'Styrelsen for universiteter og internationalisering' afgørelse i blandt andet: taxameterindplacering og uddannelsens normerede studietid. Akkrediteringskriterierne for universitetsuddannelserne er fastlagt i akkrediteringsbekendtgørelsen og er udarbejdet i dialog med universiteterne, organisationer på arbejdsmarkedet og studenterorganisationer. Disse kriterier vedrører behovet for uddannelserne på arbejdsmarkedet, uddannelses forskningsbaserings, tilrettelæggelse, mål, faglige profil og kvalitetssikring og fastsættes af videnskabsministeren (Internet 5).

Ændring af universiteternes indkomstmodel

Den præstationsbaserede indkomstmodel havde eksisteret inden universitetslovgivningen fra 2003, men med loven skete nogle ændringer, der betød at der blev tildelt bonus for hurtig gennemførelse. Grundlæggende kan universiteternes bevillinger inddeles i forskningsbevillinger og uddannelsesbevillinger.

Forskningsbevillinger tildeles enten i form af basisbevillinger eller konkurrencebetingede bevillinger. Basisbevillingerne tildeles de forskellige institutter til grundforskning, og er fastsat efter en fremskrivning fra år til år. Basisbevillingerne er derfor ikke tilknyttet noget særligt fagområde eller forskningsfelt, men skal fordeles mellem de forskellige forskningsområder.

De konkurrenceudsatte midler skal der ansøges om hos forsknings- og innovationsstyrelsen (FI) (Internet:6). Disse bevillinger er tidsbegrænsede, og bunder altså i en vurdering om konkurrence og relevans. På Styrelsen for Forskning og Innovations hjemmeside beskriver de, at deres opgave består i at omsætte *‘Den høje politiske prioritering af forskning og innovation til vækst, velstand og kulturel udvikling i Danmark.’* (Internet 6).

Uddannelsesbevillingerne har en direkte sammenhæng, med antallet af studerende, der optages og gennemfører uddannelserne. Taksten pr. studerende der uddannes, fastsættes ud fra en politisk samlet vurdering af *“samfundsøkonomiske behov og uddannelsens karakter”*. For at fordre at universiteterne tilrettelægger deres uddannelser optimalt, gives der en bonus for hurtig gennemførelse af studiet. (Internet 7)

3.2 Udviklingen af RUC’s normer

Dette afsnit har til hensigt at give et indblik i samfundets udviklingen af masseuniversitet og udviklingen af RUC’s brugerstyrede styrelsesform. Idealet om den demokratiske konsensusdannelse, der kæmpes for på RUC i dag kan i mange henseender spores tilbage til RUC’s grundlæggelse. Derfor præsenteres i dette afsnit den historiske kontekst og de kampe, der var med til at skabe RUC’s normer.

Baggrunden og behovet for RUC

Op igennem 1950erne og 1960erne skete der en udvikling i erhvervsstrukturen i Danmark. Man gik fra landbrug til at industri og service fik den mest afgørende rolle for den danske økonomi (Hansen 1997:29). Sideløbende med dette havde de store årgange fra 1940’erne skabt et behov for en udbygning af velfærdsinstitutioner såsom skoler, sygehuse, børnehaver, gymnasier og universiteter. Opbygningen af velfærdssamfundet betød, at man ikke længere var bundet af sine sociale og geografiske muligheder. Man måtte derfor fra politisk hold planlægge hele samfundsstrukturen, sådan at man sikrede at mennesket i samfundet kunne træffe sine valg så oplyst som muligt. Dette kom til udtryk i 1960’ernes uddannelsespolitik, hvor det var en målsætning, at gøre op med den sociale arv, så enhver kunne få den stilling i samfundet, som deres lyst og evner egnede sig til (Hansen 1997:29). Samtidigt var der krav fra studerende om, at de videregående uddannelser skulle tilpasses denne nye samfundsstruktur.

”Dels må alle unge, der er i besiddelse af de fornødne evner, uanset deres sociale herkomst have den samme mulighed for at gennemføre en højere uddannelse, dels er det en betingelse for erhvervslivets, teknikkens og videnskabens fortsatte udvikling, at alle får den uddannelse, deres evner berettiger dem til; eksempelvis vil automatiseringen jo kræve en helt ny type medarbejdere med en ny højere, teknisk uddannelse” – Læseplanudvalget for gymnasiet 1960 (Hansen 1997:30).

Der skete altså en grundlæggende ændring i forståelsen af uddannelsernes betydning i samfundet. Denne udvikling kulminerede med store årgange, der havde nået den alder, hvor de kunne søge optagelse på videregående uddannelser. Der opstod altså et kolossalt behov for flere uddannelsespladser. Det var i denne kontekst, at der i folketinget d. 28 maj 1970 blev vedtaget, at Danmarks første universitetscenter skulle placeres i Roskilde. Tanken bag universitetscentrene var et forsøg på at opfylde behovet for en mere kvalificeret arbejdsstyrke og at aflaste især Københavns Universitet, som havde svært ved at få plads til de mange nye studerende. Ideen var at man kunne integrerer de mellemlange og de akademiske uddannelser på universitetscentrene (Hansen 1997:35).

“(…) man havde også forestillet sig at der skulle være professionshøjskoler og sådan noget. Oprindeligt havde man også planlagt en læreruddannelse, som en del af RUC, altså et seminarium. Man havde forestillet sig at rundt om kernen af RUC, der blev lagt sådan nogle mellemuddannelser, som RUC skulle være et naturligt centrum for” – Mihail Larsen (Bilag 4:6).

RUC blev altså oprettet som et svar på det stigende behov for en kvalificeret arbejdsstyrke, der var opstået ved ændringerne i erhvervsstrukturen fra landbrugssamfund til velfærdssamfund, hvis centrale erhvervsområder var industri- og servicesektoren. Dermed fik vidensproduktion en central rolle for Danmarks fortsatte vækstmuligheder, hvilket var en af hovedårsagerne til udviklingen af masseuniversiteterne.

Udviklingen af RUC's traditioner

Beslutningsprocesserne og ledelsesformen på RUC har sit udgangspunkt tilbage i studenteroprøret fra 1968. Fremkomsten af masseuniversiteterne havde medført, at de studerende var blevet en markant synlig politisk gruppe i samfundet. Denne politiske magt anvendte studerende i lande verden over, til at vise deres utilfredshed med en række forskellige problemstillinger. Studenterne var engageret i spørgsmål lige fra kønsroller, arbejdsdeling, medindflydelse på uddannelserne over til verdenspolitik, som for eksempel USA's tvivlsomme engagement i Vietnamkrigen (Hansen 1997:36). Studenterne viste deres utilfredshed ved, at demonstrere og lave blokader af universiteterne, et problem som ordensmagten ofte endte med at løse ved af brug af magtudøvelse. Politiets håndhævelse af magt, medvirkede til at nedbryde tilliden til autoriteterne bag ordensmagten, altså i sidste ende politikerne. Som en konsekvens af dette endte politikerne med, at blive nødt til at tage hensyn til de studerendes krav om at udfordre samfundsnormen og få medindflydelse (Hansen 1997:40). Som en studerende ved Københavns universitet formulerede det i 1968:

"Vi vil noget helt andet. Vi vil ikke følge i deres (overklassens) fodspor og blive verdensfjerne akademikere, der skalter og valter med almindelig mennesker efter uretfærdige principper og efter eget forgodtbefindende. Vi har selv så længe fået denne behandling herinde på universitet. Vi er selv blevet undertrykt og umyndiggjort, og derfor vil vi ikke være med til at gøre det samme med almindelige lønarbejdere ude på virksomhederne og i samfundet, når vi selv er færdige med vore uddannelse." (Hansen 1997:39)

De studerendes krav blev i sidste ende hørt, og medbestemmelsen over uddannelserne blev sikret via indførelsen af styrelsesloven i 1972. Styrelsesloven sikrede de studerende og nye lærer indflydelse på uddannelserne. Det var samtidig et brud med den autonomi, universiteterne havde haft i forhold til staten (jf. Afsnit 3.1.1). Som belyst i afsnit 3.1.2 var det ikke længere kun op til professorerne, at bestemme hvordan udviklingen skulle være på universiteterne. Dette betød at det var muligt at fremskynde en modernisering af universiteterne i retningen af en mere *"erhvervsrelevantvariant"*. Således udtalte Mogens Camre (Soc. Dem. 1969):

”Vi ønsker, at det nuværende universitet ophører at eksistere... Socialdemokratiet ønsker derfor at skabe et uddannelsessystem, der bygger på en integration af... Alle uddannelses typer ud over folkeskolen ... Uddannelsernes indhold og Uddannelsernes sigte (må ændres, således at universitetscentre) kan udvikle fri og selvstændige, kritiske mennesker, som kan løse problemer i fællesskab med andre, som engagerer sig aktivt i samfundets omformning, og som er frigjort for sådanne traditionelle vurderinger, som er uforenelige med et moderne demokratisk samfund” (Hansen 1997:47)

Denne modernisering af uddannelsessystemet kom til udtryk i udformningen af RUC's studiestruktur og pædagogik. Uddannelserne skulle bestå af basisuddannelser med tværfaglighed og sen specialisering. Der skulle laves problemorienteret projektarbejde i grupper med frit emnevalg og løbende evaluering (Hansen 1997:74.). På trods af at basisuddannelserne var en nyskabelse i den danske universitetsverden, var der dog en del fællestræk med den klassiske danske universitetsmodel. Grundlæggende betragtede man universitets formål, at være alment dannende således at de studerende ud fra et kvalificeret grundlag kunne deltage i samfundslivet. Desuden var studieformen også i høj grad præget af de danske højskole tanker. Man mente, at universitet ikke nødvendigvis skulle føre til et særligt erhverv, men til oplysning og indsigt for den studerende. Det var samfundets udvikling, der var bestemmende for hvilke emner, der skulle arbejdes med og altså ikke nødvendigvis med udgangspunkt i de klassiske teoretikeres tanker (Hansen 1997:77-78).

På et punkt skilte RUC sig særligt ud fra andre danske universiteter, nemlig via den kritiske tilgang til forskningen. Marxistisk teori havde op igennem 60'erne fået en renæssance, som i særlig grad prægede RUC's selvforståelse. I kobling med den problemorienterede tilgang søgte man altså at orientere studierne mod problemer i samfundet. Logikken var at samfundet ikke er opdelt som videnskaberne, og problemerne skulle derfor løses tværfagligt (Hansen 1997:78). Denne faglige forståelse blev udviklet i samspil mellem de nyansatte lærere og de kritisk-orienterede studerende. Helt konkret blev det lærerne, der skulle stå for planlægningen af det faglige indhold i uddannelserne (Hansen 1997:56). De nyansatte lærere, som for mange vedkommende havde været en del af studenteroprøret, havde en anden

opfattelse af universitets rolle skulle være i samfundet. De ville ikke tjene erhvervslivets interesser, men derimod ændre samfundet og via deres kritiske forskning, solidarisere sig med arbejdernes interesser og ikke erhvervslivets (Bilag 4:5).

Denne alternative faglige forståelse førte i 1975 til, at et folketingets flertal, besluttede at sætte RUC under revision af et eksternt rektorat. Det eksterne rektorat fik den øverste myndighed på RUC og havde myndighed til at omgøre enhver beslutning, der blev truffet af RUC's styrende organer (Larsen 1997:68). Det var det eksterne rektorats vigtigste opgave, at trække grænserne for hvor store afvigelser fra det traditionelle universitetsbegreb RUC kunne tillade sig. Det var særligt fagligheden på basisuddannelserne, især den samfundsvidenskabelige, der var udsat for kritik. Kritikken gik på at, basisuddannelserne manglede faglig forankring og fagligt indhold. (Larsen 1997:69)

Indførelsen af det eksterne rektorat og deres myndighed over RUC var i strid med de demokratiske brugerstyrede idealer, som havde været en del af grundlaget ved stiftelsen af RUC. I løbet af 1970'erne var det eksterne rektorats beslutninger årsag til en række magtkampe. Magtkampene foregik mellem det eksterne rektorat og folketinget på den ene side overfor de styrende organer inden for RUC, med støtte fra lærerne og de studerende (Hansen 1997:167-174). Som den studenterpolitiske gruppe *"kæmp, studer, aktioner"* gav udtryk for deres syn på årsagen til det eksterne rektorats indsættelse:

"Alle de centrale ideer ved RUC's dannelse har vist sig at være for farlige – de studerende havde faktisk taget det alvorligt at skulle gøre op med de forældede videnskabstraditioner, de studerende havde endda været så frække, at de havde udnyttet de frie rammer og retten til selv at definere deres studiers indhold. Den samfundskritik, de formulerede, blev farlig..." - Studenterpolitik (Hansen 1997:180)

Den udprægede utilfredshed med det eksterne rektorat, medførte derfor blandet andet boykot af eksaminer, læreres arbejdsnedlæggelse og blokade af det eksterne rektorats kontorer. Hvilket i sidste ende betød, at folketinget omgjorde deres beslutning, og bragte RUC tilbage til dets oprindelige styrelsesform. Der blev dog oprettet et eksternt tilsynsråd, vis myndighed kun i dagligdagen skulle have forelagt godkendelse af sager om fordeling af økonomiske

ressourcer, ændringer i studieordninger og ansættelse af videnskabeligt personale (Larsen 1997:74). Under disse magtkampe med det eksterne rektorat var det gentagne gange blevet bragt på tale at lukke RUC. RUC blev som bekendt ikke lukket, men den udefrakommende kritik og trussel om lukning, betød at der opstod en kultur for at finde konsensus løsninger inden for institutionen. Da man vidste at intern ballade, og en efterfølgende indblanding fra folketinget, sandsynligvis ville betyde en nedlæggelse eller ekstern styring af RUC (Hansen 1997:209).

3.3 Introduktion af interviewpersoner

Dette afsnit har til formål kort at introducere vores interviewpersoner, da vi finder det hensigtsmæssigt, at læseren har en forståelse af interviewpersonernes

3.3.1 Mihail Larsen

Mihail Larsen er nuværende lektor på filosofi og medlem af Akademisk Råd på RUC. Mihail var studenterrådsformand på Århus Universitet, da RUC blev planlagt. Han blev studenterrepræsentant i det udvalg der dengang planlagde humaniora. Han havde læst idehistorie, og havde derfor den fornødende teoretiske baggrund til at forstå hvad humanvidenskab var i et historisk og videnskabsteoretisk perspektiv. Yderligere betegner han sig selv, som marxist med stor respekt for den borgerlige kultur, dog har han aldrig været medlem af et politisk parti. Han har et stort antal af samfundsfilosofiske publikationer bag sig og modtog også den gyldne kaffekande⁷ i 2008.

Vi finder Mihail som en vigtig kilde til indsigt, idet han som nævnt, har haft en stor indflydelse på RUC's udvikling og hans indsigt i særdeleshed kan bidrage til besvarelsen af vores problemstilling i projektet.

⁷ Prisen gives som anerkendelse for en ekstraordinær præstation som underviser. Hvert år til årsfesten uddeler Studenterrådet den gyldne kaffekande til den bedste vejleder og den gyldne tekande til den bedste TAP'er

3.3.2 Christian Sandø Nissen

Christian Nissen blev uddannet cand.scient.phil i samfundsfag 1972 og cand.scient.pol. i 1975 og efter en karriere som universitetslærer og embedsmand blev han i 1985 administrator på Nationalmuseet og senere adm. direktør for Rigshospitalet. Dernæst blev han administrerende direktør for Rigshospitalet fra 1991 og indledte en omfattende intern omstrukturering hvor 40 afdelinger blev lagt sammen i 9 resultatcentre. Midt i dette projekt forlod han rigshospitalet, og blev generaldirektør for Danmarks Radio i 1994. Efter uenighed med DR's bestyrelse forlod han selv posten som generaldirektør i 2004, og nedsatte sig som freelance foredragsholder indtil han i 2008 blev valgt som formand for RUC's bestyrelse. Desuden kan titlen forfatter tilføjes på cv'et efter, at have udgivet flere bøger blandt andet om ledelse indenfor det offentlige.

Der er ingen tvivl om at vi finder Christian interessant med hans position og indblik i udviklingen på det seneste. Vi vil derfor bruge Christian i projektet til at give os et indblik i hvordan et eksternt medlem af bestyrelsens ser på udviklingen, hvilket vil være helt central i forhold til vores forståelse af udviklingen på RUC.

Kapitel 4: Teori

I dette kapitel vil udvalgte begreber fra Jürgen Habermas blive præsenteret. Hvorefter de vil blive udfoldet med henblik på at operationalisere hans begreber til brug i analysen.

Derudover vil Ove Kaj Pedersens syn på konkurrencestaten blive inddraget sammen med New Public Management.

4.1 Jürgen Habermas

Til nærmere forståelse af mekanismerne på RUC fandt vi Habermas' begrebsapparat om system- og livsverden relevante for vores problemstilling, da vi igennem vores forforståelse til problemstillingen mener, at kunne anskue at der må foreligge to vidt forskellige handlerationaler på RUC efter indførelsen af universitetsloven fra 2003. Derfor fandt vi Habermas' skelnen mellem forskellige handletyper og den kommunikative handlen af relevans til at kunne belyse genstandsfeltet.

4.1.1 Kommunikativ rationalitet og handlen

Der vil i dette afsnit ses nærmere på rationalitetsbegrebet, herunder den forståelsesorienterede og resultatorienterede for senere hen i sammenhold med system- og livsverden, at forklare hvorledes livsverden kan ses som den forståelsesorienteret og systemverden som den resultatorienteret, dette vil blive forklaret yderligere i afsnit 4.1.2. Dette skal i projektet medvirke til at belyse de forskellige rationaler der hersker på RUC og som dermed også er udgangspunkt for den handlen der finder sted. Yderligere skal den kommunikative handlen bruges til at kunne analysere på hvorvidt dette finder sted på RUC og hvilken betydning det har såfremt den ikke gør.

Et af de væsentlige begreber indenfor Habermas' teorier er den kommunikative handlen. For at kunne forstå dette begreb, finder vi det nødvendigt først at redegøre for den kommunikative rationalitet, som ligger til grund for denne.

Habermas' rationalitetsbegreb tager udgangspunkt i Webers teori om formålsrationalitet (Nørager 1998:96). Habermas mener dog, at det rationelle valg kan have en anden rolle. Habermas fremstiller i sin teori om den kommunikative handlen, et alternativ til formåls/målrationaliteten. Habermas mener der i en samtale kan opnås en rationel-baseret konsensus. Habermas og Weber deler et fælles rationalitetsfundament i det handlingsteoretiske udgangspunkt, i og med at Habermas også mener at ovenstående forudsætter at individer søger, at realisere et bestemt formål eller intention ved en handling, og at rationaliteten derfor kan ses, som en af de grunde der motiverer individet til at handle på en bestemt måde. (Eriksen & Weigård 2003:35) Dog ligger forskellen, som nævnt, i at Habermas mener at rationalitet kan foregå indenfor det forståelsesorienterede, og det er her den grundlæggende uenighed, ift. Weber opstår, da Habermas forudsætter at flere individer kan koordinere deres handlingsplaner gennem en sproglig kommunikation.

Handlingsorientering Handlingssituation	Resultatorienterede	Forståelsesorienterede
	Ikke-social	Instrumentel handlen
Social	Strategisk handlen	Kommunikativ handlen

Figur 4.1. Habermas' handlingstypologi

(Habermas 1981:209)

Ovenstående figur belyser hvorledes Habermas opererer med tre handlingstyper indenfor et tostrengt system. I den ikke-sociale kontekst figurerer kun den instrumentelle handlen under det resultatorienterede. Denne betragtes fra et aspekt, som vedrører efterkomsten af tekniske handlinger og altså ikke det rationelle. Virkningen vurderes ud fra en sammenhæng bestående af tilstande og begivenheder. Dog kan den instrumentelle handlen godt være forbundet med social interaktion. Heroverfor findes den sociale handlingssituation hvori der figurerer to former for handlinger: den strategiske handlen, som i sig selv udgør sociale handlinger. Den betragtes ud fra det aspekt, der vedrører efterlevelsen af det rationelle valg og når man vurderer graden af indflydelsesvirkningen på en rationel modspillers afgørelser. Den kommunikative handlen derimod er til forskel fra de to andre forståelsesorienterede, denne handlen sker ikke qua egocentriske mål men derimod gennem en indbyrdes forståelse. I den kommunikative handlen er individerne ikke styret af egen succes, men

derimod forfølges deres egne mål under den betingelse, at de deler fælles ideer og baggrund og deraf kan afstemme deres handlingsplaner i forhold til hinanden. (Habermas 1981:209)

Der hvor Habermas' teori yderligere adskiller sig, er ved at han tredeler rationaliteten. Han skelner mellem tre former for talehandlinger: konstative, regulative og ekspressive talehandlinger.

Konstative talehandlinger handler om hvordan det er, regulative talehandlinger handler om hvordan det bør være, hvor de ekspressive talehandlinger handler om hvad individet oplever. (Habermas 1981:256) Disse tre former for talehandlinger foregår indenfor de tre verdener: den objektive, den sociale og den subjektive verden. Disse tre talehandlinger har paralleller i de strukturelle komponenter jf. Afsnit 4.1.2. Således er den konstative talehandling rettet mod den objektive verden, den regulative rettet mod den sociale verden og den ekspressive rettet mod den subjektive verden. (Nørager 1998:105)

Den objektive verden betegner, at individet forholder sig til omgivelserne, som eksisterende sagsforhold, eller sådan som de ser ud i øjeblikket. Til denne verden hører en formålrationel handlingsmodel, det vil med andre ord sige at handlinger i forhold til denne verden, har karakter af målrettede indgreb for at opnå den ønskede tilstand. (Eriksen & Weigård 2003:53)

Den sociale verden betegner, i modsætning til den objektive, en kontekst af interaktioner med andre individer, hvori der skabes eller fastlægges normative forventninger til medlemmer af en social gruppe. Inden for denne gruppe orienteres deres handlinger i forhold til de fælles værdier der findes. (Eriksen & Weigård 2003:54)

Den subjektive verden betegner sfæren af indre, personlige oplevelser, tanker mm., som det enkelte individ besidder. Denne kommer til udtryk når et individ i mødet med andre giver et billede af sin subjektivitet eller også kaldet en "selvpræsentation". (Eriksen & Weigård 2003:56)

Der findes forskellige former for rationalitetskriterier til de tre talehandlinger og altså den kommunikative handling, som ovenfor beskrevet; (a)sandhed, (b)rigtighed og (c)sandfærdighed.

For at opnå disse gyldighedskriterier kræves:

- a) at udsagnet er *sandt*;
- b) at talehandlingen er *rigtig* i forhold til den gældende normative kontekst; og
- c) at talerens manifeste intention er *ment* sådan, som den er udtrykt

(Eriksen & Weigård 2003:63)

Disse kriterier kan yderligere knyttes til hver af de tre verdener, indenfor den objektive hører sandhed, sociale hører rigtighed og til den subjektive hører sandfærdighed. Dog gælder det, at for et udsagn kan anses for at opfylde gyldighedskriterierne, skal der være en accept fra udsagnets modtager for alle tre gyldighedskriterier og i modsat fald vil der være tale om strategisk handlen, hvor talen er et middel til opnåelse af egne mål. Dermed kan gyldighedskravet også forstås, som et krav på rationalitet, hvorigennem at der i en samtale-sammenhæng, eksempelvis kan ses på om kravene til gyldighedskriterierne er opfyldt. Endvidere skal der gælde, at et udsagn kan afvises og dermed kritiseres, som er en forudsætning for rationalitet. (Habermas 1981: 41, Eriksen & Weigård 2003:63)

Opsummerende kan det siges, om Habermas kommunikative handlen, at kommunikation gennem sproglige ytringer, kan betragtes som talehandlinger, der medfører en stillingtagen til særlige gyldighedskrav. Det vil sige, at menneskelig kommunikation, fungerer som et middel til handlingskoordinering. Dette betyder altså, at aktørers handlinger i forskellige situationer, vil være bestemt af aktørens vurdering af andre aktørers udsagns gyldighed. Ifølge Habermas er dette den ægte menneskelige rationalitet, nemlig menneskers evne til at lade sig styre af den fælles virkelighedsopfattelse eller konsensus, som etableres via sproglig dialog (Eriksen & Weigaard 2003:21).

4.1.2 System- og livsverden

Det er for dette projekt hensigtsmæssigt at vi analytisk kan skelne mellem system- og livsverden. Dette skal så ske med henblik på, at kunne analysere i hvor høj grad det politisk-administrative system med indførelsen af universitetsloven fra 2003, kan siges at have koloniseret RUC.

Ved skelnen mellem system- og livsverden opdeler Habermas samfundet i to forskellige sfærer, som kan ses ud fra to perspektiver med hver deres handlen og rationalitetsform. Overordnet kan det siges, at livsverden dominerer privatsfæren og det offentlige liv, og at systemverdenen overvejende dominerer i det økonomiske liv og politisk-administrative apparater med styringsmedier som penge og magt. Mens livsverden er koordineret af individets forståelsesorienterede intentioner, jf. afsnit 4.1.1 om den kommunikative rationalitet og handlen, er systemverden koordineret af den resultatorienterede handlen. (Nørager 1998:162)

Denne skelnen mellem system- og livsverden er meget abstrakt i forhold til den virkelige verden, da der også kan foregå resultatorienterede rationaler i privatsfæren og omvendt kan der foregå forståelsesorienterede rationaler i systemarbejde. (Andersen 1994:199)

I systemet kan koordinationen foregå uafhængigt af den indbyrdes kommunikation. I stedet kan tilpasningen foregå mellem individer, som handler ud fra egne interesser og mål. Dermed antages det, at individer kan handle på baggrund af egne fastsatte mål, uafhængigt af hinanden. Desuden har de overvejelser omkring hvilke handlestrategier, der for dem, på bedst mulig vis kan skabe resultater, hvorfor de handler strategisk og egennytteorienteret. (Andersen 1994:198)

Systemet kan blokere for den frie kommunikation ved, at være styret af anonyme mekanismer og lovmæssigheder. Dette kan ses indenfor områder styret af bureaukratiske og formelle regler. Endvidere kan der forekomme anonyme systemmekanismer, som er forbundet med uligheder og magtstrukturer, fordi der kan findes bagvedliggende interesser, som ønskes skjult eller fremstillet på anden vis. (Andersen 1994:190)

Hermed mener Habermas, at der i samfundet findes sammenhænge hvor individer ikke er i stand til at se ud fra deres egne livsverdensperspektiv, f.eks. er et system som markedsøkonomien koordineret af de konsekvenser, handlinger kan have og er derfor noget helt andet end hvilke intentioner der måtte ligge bag. Denne intentionelle form for koordinering kalder Habermas socialintegration, som foregår ved en forståelsesorienteret kommunikation, mens den koordinering der sker ud fra handlingernes konsekvenser, kaldes systemintegration. Systemverden tager udgangspunkt i, at samfundet er sammensat af nogle delsystemer, som er gensidigt afhængige af hinanden. Systemernes berettigelse i samfundet

ligger i, at de repræsenterer de helt overordnede strukturer således at beslutningsprocessens kompleksitet reduceres og resultatorienterede handlinger gøres mulig (Eriksen & Weigård 2003:140). Habermas hævder dertil, at der indenfor store områder såsom, markedsökonomien og det politisk-administrative forvaltningsapparat ikke gælder samme regler for gyldighedskrav, som normalt rejses i den forståelsesorienterede kommunikation, jf. afsnit 4.1.1. Dette vil med andre ord sige at der indenfor disse områder ikke gælder krav til, at man skal retfærdiggøre sine handlinger, som der ellers kræves i den forståelsesorienterede kommunikation. Dette skyldes at der indenfor sådanne store områder vurderes efter resultater, fremfor intentioner for at sørge for at samfundets materielle reproduktion sker med en høj effektivitet indenfor systemerne. (Eriksen & Weigård 2003:134)

Ifølge Habermas vil et samfund baseret på resultatorienterede handlinger ikke kunne skabe en social sammenhængskraft, grundet en disintegration i samfundet, der opstår hvis ikke der er plads til forståelsesorienterede handlinger, som varetager samfundet symbolske reproduktion. Dermed må man ved siden af systemverden opererer med en livsverden, som er kommunikativt integreret og skaber den nødvendige symbolske fundament, som systemet bygger på. (Eriksen & Weigård 2003:135)

Habermas mener at der i det moderne samfund både skal være plads til system- og livsverden. Livsverden har en central plads i Habermas teori om den kommunikative handlen, da den danner grundlag for at mennesker kan orientere sig i deres tilværelse, samt at opnå forståelse med andre mennesker, hvorfor sproget har en afgørende rolle. (Nørager 1998:145). Med andre ord indeholder det subjektive billeder af den sociale verden og de normer, værdier samt rolleforventninger som hersker i samfundet (Andersen 1994:197). Grundtanken er, at livsverdenen er en ramme om et individs liv, som er kulturelt videreført og dermed binder individer og samfund sammen. Habermas mener at vi som medlemmer i et bestemt samfund, deler et fælles tankegods, som dermed giver det enkelte individ og kollektivet en sammenfaldende identitet. At man igennem livsverden så at sige sikrer en nogenlunde ens måde at anskue verden på. I den forstand er individer produkter af deres livsverden. (Eriksen & Weigård 2003:78)

Livsverden består af tre strukturelle komponenter, henholdsvis kultur, samfund og personlighed. Det er den kommunikative hverdagspraksis, som udgør det medium hvorigennem disse tre komponenter reproduceres.

Kultur: sikrer overførslen samt re- og nyproduktion af kulturel viden, altså et hermeneutisk perspektiv. Mening i videste forstand dannes og formidles ved hjælp af dette element.

(Nørager 1998:146)

Samfund: sociale normer, samt regler for hvad der kan gældes som legitime ordninger, som medvirker til skabelsen af samfundsmæssig solidaritet. (Nørager 1998:146)

Personlighed: til sidst anskues livsverden under synsvinklen socialisationsprocessen, hvori det opvoksende individ udrustes med forskellige kompetencer (kognitive, moralske og ekspressive) som tilegnes gennem læreprocesser. En vellykket socialisationsproces bidrager til evnen om at kunne opretholde en balance imellem personlig og social identitet. (Nørager 1998:146)

Distanceringen mellem de tre strukturelle komponenter skal dog ses ikke så opdelt, da dette blot er en analytisk distinktion, i stedet vil det i virkeligheden forekomme sammenhængende i livsverden. (Nørager 1998:147, Eriksen & Weigård 2003:136)

Ovenstående har beskrevet livsverdens indhold, hertil ses den kommunikative handlen som det medium hvori disse strukturelle komponenter reproduceres. Dette sker igennem tre sproglige reproduktionsprocesser: Kulturel reproduktion, social integration og socialisering. (Eriksen & Weigård 2003:136)

De tre sproglige reproduktionsprocesser skal ikke kobles til de tre strukturelle komponenter i et en-til-en forhold, men derimod forstås som, at hver reproduktionsproces yder bidrag til hver af komponenterne. Livsverdenen bliver aldrig statisk, men er derimod altid i bevægelse og under varig transformation. For opretholdelse og udvikling af livsverden reproducerer livsverdenen jævnligt de tre komponenters indhold, som foregår igennem den kommunikative handlen. Vigtigt er det her at nævne, at to individers livsverden ikke er ens, men igennem fælles kulturelle overleveringer og normer kan den fælles forståelse blive mulig.

De strukturelle komponenter og reproduktionsprocesserne vil fremgå af nedenstående figur.

Strukturelle komponenter Reproduktionsprocesser	Kultur	Samfund	Personlighed	Vurderingsdimensioner
Kulturel reproduktion	Mening ("gyldig viden") ↓ Meningstab	Legitimation ↓ Legitimationstab	Dannelsesvirksomme adfærdsmønstre, opdragelsesmål ↓ Orienterings- og opdragelseskriser	Vidensrationalitet
Social integration	Forpligtelser ↓ Usikkerhed vedr. den kollektive identitet	Legitimt ordnede interpersonelle relationer ↓ Anomi	Social tilhørighed ↓ Fremmedgørelse	Medlemmernes solidaritet
Socialisering	Fortolkningsnydelser ↓ Traditionsopbrud	Motivation for normkonforme handlinger ↓ Motivationstab	Personlig identitet ↓ Psykopatologier	Personens tilregnelighed

Figur 4.1b Reproduktionsforstyrrelser af livsverdens strukturelle komponenter
(Habermas 1981:313)

I ovenstående figur er tre af felterne fremtrædende, dette skal forstås således at det er her de mest primære reproduktionsprocesser foregår ud fra hver strukturel komponent. Det betyder ikke, som nævnt tidligere, at dette alene er af betydning, da alle tre reproduktionsprocesser finder sted indenfor hver af de tre strukturelle komponenter. Dog kan koblingerne kultur-kulturel reproduktion, samfund-social integration og personlighed-socialisering ses som kernefunktionerne.

Den kulturelle reproduktionsproces skal primært sørge for at skabe ny viden, der kan forenes med traditionerne, det vil med andre ord sige at viden bliver forståelig i kraft af de tolkningsskemaer man er vant til at forholde sig til (Eriksen & Weigård 2003:137).

Den sociale integrationsproces bidrager til alle former for Kooperation i hverdagslivet, der er afhængig af, at der findes normer, konventioner og institutioner til at fortælle os hvad der forventes af os, at gøre eller ikke gøre i forskellige situationer (Eriksen & Weigård 2003:137).

Socialiseringsprocessen skal sørge for at evnen til at handle og kooperere overføres til de nyere generationer, dette sker ved at indlejrede mekanismer (normer og værdier) i samfundet udvikler personligheder med en identitet, der er i stand til at varetage situationer der måtte komme på en måde, så det harmonerer med den kollektive forståelse i samfundet (Eriksen & Weigård 2003:138). For at opnå en vellykket grad af reproduktion af de tre strukturelle komponenter i ens livsverden, er det af væsentlig betydning hvor rationel den viden der formidles er, hvor stærk en solidaritet medlemmerne i samfundet udvikler, og hvor pålidelige personligheder der formes. (Eriksen & Weigård 2003:138)

Det skal i denne sammenhæng nævnes, at hvis disse reproduktionsprocesser af en eller anden grund ikke bliver reproduceret, opstår der bestemte patologier der er specifikke for de forskellige livsverdensområder. Hvis den kulturelle reproduktion bliver forstyrret, vil det medføre tab af mening, hertil hvis den sociale integrationsproces svigter vil det føre til en tilstand af anomie, endelig kan forstyrrelser i socialiseringen kan føre til at der i samfundet dannes personligheder med psykopatologier, det vil sige forskellige former for lidelser mm. som ses i ovenstående figur. Altså er det derfor væsentligt for opretholdelsen af livsverden at de tre reproduktionsprocesser finder sted. (Eriksen & Weigård 2003:140)

Yderligere introducerer Habermas for koloniseringstesen. Ifølge Habermas begynder livsverden at yde ”modstand” når den symbolske reproduktion berøres. Konflikter i livsverden opstår nemlig i første omgang der hvor social integrerede livssammenhænge bliver assimileret til systemisk integrerede områder (Nørager 1998:191). Så længe den formålsrationelle indstilling er begrænset til områder omhandlende økonomi og forvaltning er der ingen direkte fare. Problemet opstår når den formålsrationelle indstilling begynder at trænge ind på livsverdenens område og begynder at præge relationerne. (Eriksen & Weigård 2003:155).

4.2 Konkurrencestaten og New Public Management

I dette afsnit vil vi belyse nogle af de omvæltninger, der er sket i det danske velfærdssamfund, primært i tidsperioden fra 1990'erne og frem. Vi vil med udgangspunkt i Ove Kaj Pedersens *Konkurrencestaten* se nærmere på nogle af de internationale og nationale tendenser som har udviklet velfærdsstaten til hvor den er i dag. I forlængelse af dette vil vi også inddrage New Public Management (NPM), som mere specifikt forklarer de forvaltningsmæssige ændringer, der skete i den offentlige sektor. NPM skal således ses som en samlet betegnelse for de initiativer og reformer man vedtog, hvor konkurrencestaten mere skal ses som en overordnet beskrivelse af globaliseringens politisk-økonomiske historie og de fundamentale ændringer staten foretog sig i alle afkroge af det offentlige system. Dette teorigang vil afdække den del af projektets problemstillingen i forhold til hvorledes RUC er blevet et konkurrenceuniversitet. Begreberne NPM og konkurrencestat vil blive benyttet i analysen og helt specifikt vil de tiltag der er blevet gennemført på RUC sættes i forhold til Christopher Hoods syv doktriner.

4.2.1 Fra velfærdsstat til konkurrencestat

I dette afsnit vil det belyses hvorledes den danske velfærdsstat har skiftet karakter til i højere grad at ligne en konkurrencestat. I det følgende vil det blive gennemgået hvorledes de globale politiske og økonomiske omvæltninger tog fart op igennem 1990'erne. Fra at den keynesianistiske økonomi er den dominerende økonomi til at den bliver erstattet af den neoliberale økonomi og de medfølgende ændringer dette skift afføder. Samtidig vil institutionel teori blive introduceret og det ændrede menneskesyn der fulgte i kølvandet, hvor der altså i højere grad appelleres til at individet udgør en rationel adfærd. Denne rationelle adfærd vil blive belyst ift. universiteterne og hvordan konkurrence er blevet en central parametre i disse institutioner. Afsnittet vil i høj grad tage udgangspunkt i Ove K. Pedersens begrebsapparat Konkurrencestaten.

I forhold til at kunne opnå forståelse for i hvilket omfang universitetsloven fra 2003 har gjort RUC til et konkurrenceuniversitet, kan netop konkurrencestats perspektivet forklare den udvikling der er sket på de danske universiteter, og derunder RUC, og hvorfor der er opstået et behov for f.eks. NPM lignende reformer. Hele den neoliberalistiske og den institutionelle

udvikling op igennem 1980'erne og 1990'erne i de offentlige institutioner har om muligt affødt et lignende behov for at redefinere universitetet.

Den danske velfærdsstat har i de sidste 20 år gennemgået en epokegørende omvæltning. Nogle vil mene at starten af 1990'erne udgør en skillelinje i både national og international sammenhæng, eller som Ove K. Pedersen formulerer det ”*At der så at sige var en periode før og en periode efter 1990'erne, og at de to kunne sammenlignes, men alligevel var forskellige. I dag er jeg parat til at påstå, at der i begyndelsen af 1990'erne skete noget historisk: at en epoke i verdensøkonomien sluttede, og at en anden begyndte*”(Pedersen 2011:11).

Der skete på dette tidspunkt en lang række samfundsmæssige forandringer i verdenen. Muren faldt, Sovjetunionen blev opløst og den kolde krig blev afsluttet. Den bipolære æra med to supermagter, USA og Sovjetunionen, var forbi. Disse begivenheder rejste spørgsmålstejn ved om ideologiernes kamp var overstået? En opfattelse som den amerikanske politolog Francis Fukuyamas især blev kendt for. I sit værk *The End of History and the Last Man* (1992) argumenterer Fukuyama for at kommunismens fald og den internationale udbredelse af liberale demokratier og fri markeds kapitalisme fra vesten var et udtryk for enden på menneskehedens sociokulturelle evolution og ideologiernes kamp. Historien som en kamp mellem ideologier var altså ifølge Fukuyama slut. Det vestlige liberale demokrati havde sejret, og samtidig var Sovjetunionens fald et udtryk for planøkonomiens utilstrækkelighed i forhold til vækst og udvikling i samfundet. Hvor keynesianismen havde domineret i efterkrigstiden blev det fra 1980'erne og frem neoliberalismen.

Med konkurrencestaten blev den offentlige sektor i Danmark mere internationalt orienteret. Staten forsøgte i højere grad, at mobilisere indbyggere og erhvervssektoren til at tage del i den globale konkurrence. Altså en udvikling væk fra hvad der tidligere havde været velfærdsstatens rolle, nemlig at bevare stabilitet og beskytte både erhvervslivet og befolkningen mod f.eks. konjunkturudviklinger og kriser i international økonomi. Danmarks medlemskab af EU hvis samarbejde stadig blev mere omfattende betød, at der blev skabt et stigende incitament fra dansk side om at tage del i de beslutningsprocesser, der foregik udenfor landet for at kunne sikre danske interesser. Dette aktive udenrigsengagement foregik

også uden for de europæiske rammer, og Danmark blev i den periode som tidligere nævnt mere fokuserede på omgivelserne.

Neoliberalismens fremgang i velfærdsstaten

I slutningen af 1970'erne kom efterkrigstidens orden i krise. De europæiske velfærdsstater kunne simpelthen ikke finansieres og neoliberalismen vandt fornyet politisk interesse og ikke mindst udbredelse både i USA, med daværende præsident Ronald Reagan, og i Storbritannien med Margaret Thatcher. I dag taler man om Reaganomics og Thatcherism som en benævnelse om de ændringer de foretog sig. Fælles var den stramme styring af pengemængden for at reducere inflationen, lavere indkomstskat og et mere frit marked. Inden for det offentlige havde de to lande også mange lighedspunkter, reduktion af væksten i det offentlige forbrug, privatisering og mindre statslig regulering af økonomien. Denne nyliberale strømning nåede også til Danmark hvor Det Konservative Folkepartis politiker, Poul Schlüter, bliver statsminister d. 10. september 1982. Her kunne man måske fristes til at tro, at det var en borgerlig bølge han introducerede, men rent faktisk blev de neoliberale ideer i Danmark introduceret af Det Radikale Venstre og Socialdemokraterne (Pedersen 2011:37).

Her begynder samtidig en kulturkamp om samfundets menneskesyn. De neoliberale gjorde op med efterkrigstidens moralske menneskesyn, hvor individet blev opfattet som værende noget unikt. Ifølge de neoliberale var mennesket først og fremmest et rationelt væsen, der er underlagt behov og interesser. Der var meget stor uenighed om mennesket var moralsk og socialt eller selvstændigt og opportunistisk. Førhen foregik diskussionen på universiteterne, men fra 1980'erne bredte den sig til den offentlige debat. Det opportunistiske menneskesyn vandt frem. Det begyndte at dominere universiteterne og bredte sig som ringe i vandet til andre institutioner. Teorien om rational choice blev dominerende inden for økonomisk tænkning. En teori hvor det antages at mennesket er rationelt og interesseret i at maksimere sin egne interesser (Pedersen 2011:23).

Samtidig med menneskesynet ændredes begyndte uenigheden om statens rolle at opblomstre *"udviklingen fra velfærdsstatens efterspørgselsorienterede politik til konkurrencestatens udbudsorienterede politik"* (Pedersen 2011:27). Det var altså transformationen fra velfærdsstat til konkurrencestat og deri lå der også nogle forskellige målsætninger, *"med*

andre ord *minimalstaten versus staten som den, der intervenserer i og omkring markedet for at skabe ligevægt dér, hvor markedet fejler*” (Pedersen 2011:27). Der var debat om hvordan statens institutionelle reformer skulle udformes. Skulle det være ”*reformer, der lægger vægt på at skabe markeder (gennem deregulering og privatisering) eller på at reformere velfærdsstaterne (gennem styringsreformer)*” (Pedersen 2011:26). Figuren nedenfor er fra Over K. Pedersens bog *Konkurrencestaten*, og er inddraget her for at illustrere de forskelle der var mellem de to retninger. Med konkurrencestaten bliver det offentlige i stigende grad introduceret for diverse modeller og beregningsmetoder for på den måde at kunne strømlines. Samtidig kunne man f.eks. bedømme statens vækstopotentialer. Som det kan ses i figuren ændrede tidshorisonten for den økonomiske politik sig også til at blive mere langsigtet. Der skulle lægges planer for, hvordan man kunne sikre en stabil prisudvikling og lav arbejdsløshed. Det var altså to forskellige perspektiver for på hvilken måde man fiskalt skulle drive staten. Disse to perspektiver kan på mange måder belyses ud fra institutionel teori.

	Velfærdsstat	Konkurrencestat
Målsætning	Fuld beskæftigelse	Fuld udnyttelse af produktive potentialer
Problemopfattelse	Makroøkonomisk balance	Mikroøkonomisk ressource udnyttelse
Tidshorisont	Kort tid	Lang tid

Figur 4.2. Fra efterspørgsels- til udbudspolitik

(Pedersen 2011:27)

Institutionel teori og kulturkamp

Institutionalisme fokuserer på hvilken betydning de statslige institutioner har på samfundets sociale, økonomiske og politisk udvikling, især i forhold til menneskelig adfærd og sociale processer. Netop den menneskelige adfærd og de sociale processer udgør en vigtig distinktion i teorien, idet man skelner mellem de teorier hvor individet udgør en rationel karakter og teorier hvor individet er under nogle overordnede kulturelle og strukturelle

forhold (Internet 17). Og det er netop her at kulturkampen udspiller sig. De sidste 30 år har konflikten jo i høj grad drejet sig om velfærdsstatens individforståelse versus konkurrencestatens. Velfærdsstatens forståelse af individet var af moralfilosofisk karakter og at individet var enestående. Nutidens anskuelse af individet er mere bundet på institutionelle forudsætninger for individets handling og mennesket er i højere grad drevet af rationalitet og egennytte, det man i økonomien kalder *the economic man* (Pedersen 2011: 31).

Målsætningerne var vidt forskellige. Efterkrigstidens velfærdsstat bar i høj grad præg af at skulle beskytte hjemmemarkedet, hvor konkurrencestaten bærer præg af at nationerne var og er i konkurrence med hinanden og derved i højere grad åbner op for økonomien. Det har også berørt de reformer man efterfølgende har gennemført. Hvor reformerne i den velfærdsstatslige periode primært havde, som mål at skabe demokrati og lighed, er målet i dag i højere grad at skabe effektivitet og at være konkurrencedygtig (Pedersen 2011: 32). Dette var også et parameter man stillede imod inden for uddannelsessektoren.

Konkurrencestat og universiteter

Med tiden blev det sociale liv og fællesskabet knyttet til arbejdet, og frihedsbegrebet blev i højere grad realiseret efter egne behov – hvor velfærdsstaten lagde vægt på moralsk dannelse, fællesskab omkring demokratiet og frihed karakteriseret ved muligheden for at deltage i politiske processer (Pedersen 2011:12).

I 1958 udtaler daværende radikale undervisningsminister Jørgen Jørgensen at han vil gøre folkeskolen til ”’en skole for livet og ikke for arbejdet’. Det primære mål var at gøre at gøre børnene lykkelige, ikke konkurrencedygtige”. (Pedersen 2011:179)

Lig resten af samfundet udviklede uddannelserne sig op igennem det 20. århundrede.

Pædagogikken på de danske læreanstalter ændrede også form. Samtidig blev nationale test som f.eks. PISA-undersøgelserne indført, et klart NPM-tegn. Nu skulle de danske elever kunne sammenlignes med andre elever i OECD landene. Denne testform blev først foretaget i 2001 og efterfølgende i 2003, 2006 og 2010. Resultaterne som ikke var overvejende positive, men viste at danske elever ikke fulgte trop med naboerne og var langt fra toppen betød, at undervisningsministeriet igangsatte en værdikamp på folkeskoleområdet. Hvor ofte har man ikke hørt flosklen ”Vi skal have verdens bedste

folkeskolen”. Folkeskolernes opdragene rolle gennemgik i den forbindelse også en udvikling. Opfattelsen af fællesskab og individualitet ændredes efterhånden, og der blev et øget fokus på at individualisere eleven. Arbejdet blev det nye buzzword, og folkeskolens opgave blev at uddanne de unge til *”fagligt kompetente individer med færdigheder, der gør dem i stand til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet – på markedets betingelser og helst livslangt”* (Pedersen 2011:170). Competence-begrebet blev også introduceret på de videregående uddannelser (Sarauw 2011:216). Derved har kritikken ofte været rettet mod at det klassiske dannelsesideal gik tabt. Ifølge Ove Kaj Pedersen er dannelsesidealet altså blevet erstattet med mere orientering mod arbejdsmarkedet, sådan at man får færdiguddannede i arbejde hurtigt. Ændringerne i menneskesynet, kan i høj grad spores i New Public Management teorierne, som netop er blevet anvendt meget i forsøget på at effektiviserer den offentlige sektor.

4.2.2 New Public Management

I det følgende afsnit vil der blive redegjort for forvaltningsbegrebet New Public Management og herunder hvilke kendetegne der karakteriserer dette begreb. I forlængelse heraf vil Christopher Hoods syv doktriner og kontraktstyring blive gennemgået. To klassiske NPM tendenser, som i analysen vil bidrage til at forstå hvorvidt ændringerne på RUC kan ses i tråd med dette.

Det var oprindeligt den britiske professor Christopher Hood der beskrev og begrebsliggjorde de ændringer der skete i den offentlige sektor, og som satte navn på begrebet i artiklen *A Public Management for All Seasons?*. Først og fremmest forklarer Hood i artiklen, at der kan spores fire *megatrends* i den offentlige sektor som kan forklares ud fra NPM.

- Forsøg på at sænke eller vende det offentlige forbrug og antallet af ansatte.
- Et skift hen imod mere privatisering og med en fornyet vægt på subsidiaritet i levering af tjenester. Samtidig en udvikling væk fra offentlige kerne organisationer.
- Udviklingen mod mere automatisering, særligt ifm. informationsteknologi, samt produktion og distribution af offentlig service.

- Udvikling mod mere en mere international agenda, i stigende grad fokuseret på generelle anliggender om offentlig forvaltning, policy design, beslutningsprocesser og mellemstatsligt samarbejde som en overbygning af de gamle traditioner hvor de enkelte lande selv var specialiseret i offentlige forvaltning. (Hood 1991:1)

De syv doktriner

Christopher Hoods syv doktriner udgør en meget vigtig del af hans arbejde med NPM. Ifølge Hood udgør hver af disse doktriner grundpillerne i NPM.

1. Synlige professionelle ledere i den offentlige sektor. Der skal være synlige ledere.
2. Eksplicitte standarder og kvantitative mål for performance.
3. Større vægt på output kontrol. Der er mere fokus på resultaterne end på processen.
4. En større opdeling af den offentlige sektor i mindre decentraliserede enheder.
5. Øget konkurrence i den offentlige sektor.
6. Fokus på ledelsesteknikker fra den private sektor.
7. En højere grad af disciplin og sparsommelighed i ressourceanvendelsen, eller effektiviseringer.

Samtidig fokuserede man især på to tendenser i offentligt regi, de administrative reformer og tendensen til institutionelle reformer. De administrative reformer inkluderede bl.a.

decentralisering af ledelsesansvar, målstyring, brug af IT i sagsbehandlingen, output- og resultatfokus”, hvor de institutionelle reformer ”opsplitning af den offentlige sektor i mindre resultatenheder, adskillelse mellem bestiller og udfører og inddragelse af private virksomheder gennem udlicitering, dannelse af statslige aktieselskaber, privatiseringer og markedsgørelse i det hele taget”(Greve 2002:2). Disse tendenser blev helt klart set som et nybrud i forhold til den offentlige sektor, idet den førhen har været karakteriseret ved mangel på fleksibilitet og høj grad af hierarki og bureaukrati.

Inspirationen til NPM kom fra Handelshøjskolerne. De ledelsesmæssige og organisatoriske ændringer som den offentlige sektor gennemgik, var inspireret af den private sektor. Hvor ledelse førhen var noget som man forbandt med handelshøjskolerne, vandt det op igennem 1990’erne mere indpas i den offentlige sektor. Den meget skarpe distinktion mellem drift af statslig organisation og privat virksomhed blev mere og mere udvisket.

Udover den store inspiration fra ledelsesteorien og ledelseslæren, var den anden store inspirator new institutional economics. Med new institutional economics eller nyere økonomisk teori kom nyttemaksimering i fokus, derunder hvilket rationale mennesker handler på baggrund af. Ligesom ledelseslæren udsprang fra Handelshøjskolerne og det private erhvervsliv, havde new institutional economics også sin oprindelse der. Men i løbet af 1970'erne og 1980'erne begyndte der at blive stillet spørgsmålstegn til nyttemaksimerende adfærd ift. de offentlige organisationer. Derved begyndte man i højere grad at forbinde nyttemaksimeringen med politik og forvaltning. Det betød at man i højere grad begyndte at organisere det offentlige ud fra dette perspektiv. Med denne nyttemaksimerende adfærd kunne man altså ikke forvente at de offentligt ansatte handlede ud fra politikernes anvisninger. Således medførte det større efterspørgsel efter kontrol- og styringssystemer. Det gjaldt om at få aktørernes klare hensigter frem i lyset (Greve 2002:2). Relevant i denne sammenhæng er at nævnte principal-agent teorien. I kraft af den stigende mistillid, var principal-agent teorien nyttig til at skabe fragmentation i organisationer. Det er teorien om principalens magt over agenten. Principalen ønsker typisk at agenten skal foretage en eller anden given handling. Agenten vil derimod så prøve at skjule information. Principalen skal der forsøge at skabe en incitamentstruktur som kan få agenten til at følge principalen selvom det er mod agentens vilje. Hovedpointen med denne teori var at skabe adskillelse og opsplitning (Greve 2002: 2).

Disse to inspirationskilder var ifølge Hood ret uforenelige. Han beskrev det som "*as a marriage of opposites*" (Hood: 5). Det er interessant at man på den ene side har en organisationskultur (ledelse) som bygger på tillid, mens den anden kultur (new institutional economics) bygger på mistillid. Dette er stadig en højspændt debat og problemstilling, indenfor rammerne af det offentlige system.

Modstrid eller ej, satte det skub i en udvikling af de offentlige institutioner, en selvstændiggørelse hvor organisationerne pludselig ikke længere var et samlet enhed, men i højere grad skabte deres egen identitet. Derved kan man sige at NPM har bidraget med at skubbe den offentlige sektor over imod mere ledelse, opsplitning og selvstændiggørelse (Greve 2002:3).

Kontraktstyring

Udviklingen betød også flere styringsredskaber. Et af de mest udbredte redskaber er kontraktstyring, hvis inspiration også er hentet fra den private sektor. Herudover kan i flæng også nævnes *kontraktstyring*, *værdibaseret ledelse*, *balanced score card*, *målstyring* og *udlicitering* (Greve 2002:3). Selvom inspirationen kom fra erhvervslivet var der alligevel stor forskel på kontraktstyring i det private og det offentlige, idet kontrakterne i det offentlige i højere grad var interne aftaler. Samtidig var der ikke ligeværdighed i forhold til kontrakterne, da departementscheferne havde en helt anden stemme end styrelsescheferne. Ligeledes foregik de heller ikke nødvendigvis på frivillig basis, som i det private. Havde departementet truffet en afgørelse mht. kontrakten kunne styrelsescheferne ikke bare modsige denne (Greve 2002: 3).

Designet af kontrakterne har over tiden ændret sig en del. Carsten Greve inddeler i sin artikel udviklingen i tre faser. Ved første fase blev begrebet budgetgaranti introduceret. Styrelserne fik forskellige opgaver via en kontrakt og såfremt de blev efterfulgt, foretog finansministeriet ikke nedskæringer i den tid kontrakten varede, som typisk var mellem 3-4 år. Denne model blev problematisk i længden, idet det simpelthen var for dyrt at give budgetgarantier langt ude i fremtiden, samtidig med at det vidste sig at være for ufleksibilitet. Dermed trak man budgetgarantierne tilbage (Greve 2002:3).

Fraværet af budgetgarantierne skabte i stedet en større dialog mellem departement og styrelse (anden fase). Styrelserne blev i højere grad taget med på råd og fik mulighed for selv foreslå hvad kontrakten skulle indebære. Det bidrog til at en større del af ansvaret er blevet ført ud til lederne i styrelserne (Greve 2002:4). Det har betydet at hver enkel leder yderligere har kunnet uddelegere ansvaret i styrelsen ud til egne ledere og personale. Derved er beslutningerne blevet mere decentraliseret og muligheden for top-down styring er mindsket (Greve 2002:5).

Der fulgte efterfølgende en udvikling hen imod mere evaluering, opfølgning, afprøvning og kontrol (tredje fase). Her begyndte styrelserne at udarbejde omfangsrige rapporter om processerne, var målene nået, hvad kunne effektiviseres, osv. En udvikling der siden hen er blevet rejst kritik af, da den enorme mængde af rapporter flytter fokus og ikke opnår de resultater der ellers burde være incitamentet for arbejdet. I det hele taget er informationsniveauet i den offentlige sektor vokset kraftigt, båd internt og eksternt.

Herudover er brugerne eller det man med nutidens terminologi kunne kalde kunderne, kommet i centrum. I den tidligere bureaukratiske offentlige sektor var fokus slet ikke rettet mod den funktion, men behovet for fleksibilitet og individuelle tilpassede løsninger fra brugernes side er vokset. Samtidig er ”friere valg” kommet på dagsordenen, så brugeren også har mulighed for at vælge mellem forskellige ydelser (Greve 2002: 4).

Kapitel 5: Analyse

Dette kapitel vil være inddelt i tre delanalyser, hvoraf første delanalyse primært vil undersøge i hvilken grad universitetsloven har påvirket RUC i retningen af et konkurrenceuniversitet. I forlængelse heraf vil der analyseres på lovgivningens betydning for ledelsesstrukturen på RUC for afslutningsvist at analysere hvilke elementer, der kan begrunde RUC's sløret profil.

5.1 New Public Management i universitetsloven 2003

I dette kapitel vil vi belyse i hvor høj grad universitetsloven har påvirket RUC i retningen af et konkurrenceuniversitet.

Dette gøres ved en kort introduktion, hvor politikernes ambition om en erhvervsrelateret belyses, dette gøres for at sandsynliggøre politikernes hensigt med universitetsloven.

Efterfølgende vil det udfra Christopher Hood's 7 doktriner belyses hvordan NPM afspejles i selve universitetslovgivningen. Dette gøres for at vise om lovgivningen kan siges at have drejet RUC i retningen af et Konkurrenceuniversitet.

5.1.1 Introduktion

Det er næsten ti år siden at universitetsloven blev vedtaget og siden den trådte i kraft 1. juli 2003 har lovgivningen været udsat for hård medfart og megen kritik. Men hvad var baggrunden, for i første omgang lovforslaget og senere vedtagelsen af universitetsloven? Hvori fandt det politiske system legitimitet til at gennemføre denne lov og hvori lå behovet? Vedtagelsen af universitetslovgivningen i 2003 var på mange måder resultatet af en mangeårig efterspørgsel efter at få rykket universiteterne tættere på erhvervslivet. En efterspørgsel som kom til udtryk både under Nyrup-regeringen og senere i Fogh-regeringen. Daværende forskningsminister Jan Trøjborg (S) havde i 1998, da universiteterne var rykket under Forskningsministeriet, en klar ambition om at de danske universiteter skulle rykkes tættere erhvervslivet. Han fremlagde allerede dengang et lovforslag om at universiteterne skulle strømlines og at ledelsesstilen og effektiviteten skulle minde om private virksomheder. De første spadestik til en senere universitetslov blev på mange måder taget under Jan Trøjborgs tid som forskningsminister. (Internet 8) Den 15. september 1998 vedtog

man ansættelsesbekendtgørelsen, som gjorde op med ansættelsesvilkårene. Hvor det før havde været et fagligt bedømmelsesudvalg, ændredes dette til at rektor fik myndighed til at afgøre hvilken forsker, der skulle ansættes. Hovedformålet var at styrke ledelsen på universiteterne, så de kunne effektiviserer ressourcerne og dermed blev det kollegiale demokratiske styrelsesorgan erstattet med mere ledelse. Trøjborg introducerede også et andet forslag, som skulle mindske spændet mellem forskningsministeriet og universitetet. Ved at afskaffe basisbevillingerne og erstatte dem med resultatkontrakter kunne Forskningsministeriet i samarbejde med universiteterne opstille kvalitetsparametre, således at universiteterne blev bemidlet efter hvilke resultater de opnåede, det kunne f.eks. være antallet af godkendte patenter, antallet af trykte videnskabelige artikler, osv. På den måde kan man altså målrettet kommercialiserer forskningen. Ovenstående forslag var på mange måder en videreførelse af taxametersystemet, som blev indført 1994. Samtidig udarbejdede Trøjborg et lovforslag omhandlende forskernes rettigheder i forhold til egen forskning. Forskeren kunne således sanktioneres såfremt han eller hun ikke forsøgte at kommercialiserer sine resultater i tilstrækkelig grad (Internet 8).

En del af Jan Trøjborgs forslag stemte på mange måder overens med det der senere blev til universitetslovgivningen. Hans ideer med at styrke ledelsen og mindske spændet mellem universitet og ministerium er på mange måder også hvad der har været nogle af hovedtrækkene i universitetslovgivningen. Det ses altså hvordan ambitionen om at rykke universiteterne nærmere erhvervslivet, blev gjort ved hjælp af principper i New Public Management, dette gjorde man altså ifølge Ove Kaj Pedersen i et forsøg på at ændre velfærdsstatens institutioner, sådan at en fremtidig vækst og dermed staten i sig selv kunne sikres. Det er i denne kontekst universitetslovens ændringer fra 2003, skal ses (jf. afsnit 4.2). Da vi som belyst i, valg af teori 2.7, anser NPM som styret af medierne penge og magt finder vi det interessant, at analysere hvilke NPM tiltag der kan ses i universitetslovgivningen fra 2003.

5.1.2 Hood's doktriner i universitetsloven

Universitetslovgivningen fra 2003 ligger i forlængelse af en generel NPM-udvikling i samfundet. De syv doktriner udarbejdet af Christopher Hoods (jf. teoriafsnit 4.2) udgør på mange måder grundstenen i NPM. Derfor finder vi det relevant, at gennemgå nogle af de

overordnede linjer i universitetslovgivningen og efterfølgende forklare hvor sammenhængen med NPM kan ses. NPM-tendenserne er altså udgangspunktet for den institutionalisme, som skulle sikre tilpasningen af velfærdssamfundet. Sådan at universitet bliver styret af en strategisk-måltrettet vækstambition.

Hoods første punkt i hans syv doktriner er, at lederne i den offentlige sektor skal være synlige og professionelle. Man skulle være klar over hvem der var ansvarlige for de ting der blev gennemført og magtforholdet i institutionerne. Primært kommer dette til udtryk i forhold til den top-down styring man indfører i 2003, hvor beslutningsorganet bliver den eksterne bestyrelse. Samtidig bliver der opsat en fast karakteristik/profil om, hvilke evner disse medlemmer bør have, hvilket ses i lovgivningen:

“De udefrakommende medlemmer udpeges i deres personlige egenskab og udpeges for en periode på 4 år. Genudpegnings kan finde sted én gang. De udefra kommende medlemmer skal desuden have erfaring med ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber.” - Universitetsloven (Internet 9)

Det ses altså tydeligt hvordan at de rationaler, der anses som vigtige i den private sektor overføres til universiteterne. Dette kan betragtes som et forsøg på, at gøre universiteterne mere konkurrencedygtige og qua de synlige professionelle ledere, fremstå som mere pålidelige samarbejdspartnere i forhold til erhvervslivet.

I forlængelse af dette fokuserer Hood i sin sjette doktrin på ledelestechnikker fra den private sektor, hvor der skal indarbejdes mere fleksibilitet og mere brug af PR-teknikker. Kravet var effektive ledelsesværktøjer. Denne doktrin kommer til udtryk i indsættelsen af en bestyrelse. Denne ledelsesform, ses også i erhvervslivet, hvor top-down styring betragtes, som mere effektiv end bottom-up.

Med ændringen af universitetsloven blev der sat fokus på eksplicite standarder og kvantitative mål for performance, som er den anden af Hoods doktriner. Dette kommer til udtryk ved ændringen af udviklingskontrakterne, hvor målbare succeskriterier og en tydelig erhvervsrelatering, samt fokus på indtægter til universitet skinner tydeligt igennem. Udviklingskontrakternes kvantitative målsætninger hænger desuden sammen med Hoods tredje doktrin, hvor der er sættes større fokus på resultaterne end selve processen. Dette

fokus på resultaterne, ses også i udformningen af bevillingssystemet, hvor bonusordninger spiller en central rolle i universitsloven fra 2003.

En større opdeling af den offentlige sektor i mindre decentraliserede enheder er Hoods fjerde doktrin, og kan i høj grad ses i forhold til universiteterne som blev selvejende institutioner og efterfølgende sammenlagt. Der var et behov for at skabe nogle håndterbare separate enheder som kunne måles og vejes: *"Universiteter er statsfinansierede selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning under tilsyn af ministeren for videnskab, teknologi, og udvikling"* (Internet 2).

Opdelingen af universiteterne i selvejende institutioner, var i høj grad, skabt ud fra ønsket om at skabe en øget konkurrence universiteterne imellem. Markedliggørelsen var nøglen til et incitament til lavere forbrug og bedre standarder. Hvilket kommer til udtryk i Hoods' femte doktrin, hvor der er fokus på øget konkurrence i den offentlige sektor. Heri ligger de processer der vedrører at universiteterne er blevet selvejende institutioner, som skal kunne konkurrere med hinanden om for eksempel bevillinger til forskningen og om optagelse af de studerende. Den sidste af Hoods syv doktriner ses igennem fordelingen af bevillinger til institutionerne præges af rationalisering, hvor det der betragtes, som mest erhvervsrelevant vægtes højest, mens der skæres ned på de øvrige områder.

"Christian Nissen: Der er sket en vældig bevillingsforøgelse til forskningsområdet [Det naturvidenskabelige område] ... Der er meget få på de Tekniske Universiteter, som har protesteret mod denne ændring af styrelsen. Hvorfor?"

Poul: De bliver jo prioriteret...

Christian Nissen: De har fået. Ja præcis. De har fået pengene." (Bilag 5:21)

Som citatet viser er der sket en strategisk prioritering af bevillingerne, via ændringen i universitslovgivningen. Overordnet kan det altså konstateres at universitslovgivningen har skubbet RUC i retningen af et konkurrenceuniversitet, dette er som vist blevet gjort via New Public Management værktøjer. Men som det er redegjort for i teorikapitel 4.2, hænger

rationalet bag NPM, i stærk tråd med en neoliberalistisk samfundsforståelse. Derfor får dette forsøg på at effektiviserer universiteterne et ideologisk præg, som vi ikke mener er legitim. Det skyldes at det er en del af vores erkendelsesinteresser at universitet ikke påvirkes af ideologisk styring.

5.1.3 Delkonklusion

Oprindelsen til universitetslovgivningen skal på mange måder findes i de udviklinger der skete i den offentlige sektor netop i forhold konkurrencestaten. Dette perspektiv forklarer på glimrende vis den udvikling der er sket og hvorfor behovet er opstået. Hele den neoliberalistiske og den institutionelle udvikling op igennem 1980'erne og 1990'erne affødte et behov for at dette også skulle nå universiteterne. Dette ses afspejles via NPM tankegangen som er udmøntet i universitetslovgivningen. Hvor decentraliseringen af universiteterne og indførelsen af de eksterne bestyrelser har medført markedslignende vilkår, hvor universiteterne er i konkurrence om studerende og bevillinger. Desuden stilles der krav til at den eksterne bestyrelse, skal have erfaring med organisation og økonomi, altså en professionalisering af ledelsen, som man kender det fra det private erhvervsliv. Dermed er der altså sket en drejning af universitetets rolle i retningen af en mere konkurrencefokuseret institution.

5.2. Betydningen af universitetsloven 2003 på RUC

I dette analyseafsnit vil vi analysere hvilken betydning universitetsloven fra 2003, med senere ændringer, har haft for RUC. Dette vil analyseres på baggrund af ændringerne indenfor styringsform, akkreditering, udviklingskontrakter og bevillingssystemet.

5.2.1 Konsekvenser af den eksterne bestyrelse

Som belyst i foregående afsnit blev der med indførelsen af universitetsloven fra 2003, sat et øget fokus på ledelsesteknikker fra den private sektor. Dette afsnit har derfor til formål, at analysere hvilken betydning forskydningen af magtforholdene, der kom i kraft af den nye ledelsesstruktur, har haft på RUC.

Politikerne har igennem universitetslovgivningen fra 2003, søgt at tilpasse universitetet til den internationale konkurrence. Man kan derfor se, at man med indførelsen af

universitetsloven fra 2003 har haft et ønske om, som belyst i ovenstående afsnit, at få universiteterne tættere på erhvervslivet. Der har eksisteret en grundlæggende mistillid hos politikerne til, at universiteterne selv ville gå i denne retning, hvor en ændring af lovgivningen var nødvendig (Bilag 4:14, Bilag 5:8). Derfor blev konsistorium udskiftet med en bestyrelse, der har eksternt flertal. Altså en ændring fra en bottom-up beslutningsproces til en top-down styring af universiteterne. Dette kan anses som en instrumentel handlen, og dermed resultatorienteret, fra statens side, da de handler ud fra den overbevisning at sikre velstand i landet. Da bestyrelsen blev oprettet, skulle medlemmerne godkendes af daværende videnskabsminister, Helge Sander. Christian Nissen beskriver bestyrelsens rolle således:

”Bestyrelsens rolle er meget enkelt. Den består kun af 3 opgaver. For det første skal den sørge for der sidder en kvalificeret daglig ledelse. Altså rektorat og det er bestyrelsen der ansætter rektor og prorektor og universitetsdirektører(...) Den anden opgave af de tre det er så at bistå rektoratet med at få lavet en mere overordnet langsigtet strategi.(...) den tredje opgave det er løbende at følge rektoratets arbejde på en vis passende afstand og simpelthen se om den strategi man har lagt og de mål der er opstillet, bevæger man sig i den retning med en rimelig hastighed og er der god økonomisering, ressourcer osv.” (Bilag 5:4)

For at bestyrelsen kan sørge for at opretholde deres målsætninger er det ifølge Christian Nissen bestyrelsens vigtigste opgave at ansætte en *’kvalificeret daglig ledelse’* i form af rektor, prorektor og universitetsdirektører. Dermed opstår der et loyalitetsprincip i forhold til bestyrelsen. De centrale ledende stillinger har efterfølgende ansvaret for at ansætte administrativt personale, som efter samme logik er loyale overfor ledelsen. Som Mihail Larsen forklarer det:

“(...) administrationen er ved at etablerer en selvstændig administrativ søjle ved siden af den akademiske, dvs. at der er fra universitetsdirektør ned til institutsekretariatscheferne ned til sekretariatslederne på studienævnets niveau er en selvstændig kommandovej, som vi slet ikke får indblik i. Hvor der kører en argumentation op og ned i systemet, om hvordan man ordner tingene.” (Bilag 4:12)

Herved opstår der en envejskommunikation uden om de ansatte og studerende. Derved kan den kommunikative handlen ikke opstå, da kommunikationen kun går igennem, som Mihail Larsen udtrykker det, *den selvstændige administrative søjle*. Dette er altså strategisk handlen indenfor RUC, da andre uden for administrationen ikke bliver inddraget i planerne. Hermed bliver diverse ideer ikke bragt til offentlige fora, men foregår i stedet i en ugenomsigtig proces. Endvidere bliver magten på RUC, i højere grad, samlet omkring personer, som ledelsen har tillid til, som belyst ovenfor med loyalitetsprincippet i forhold til bestyrelsen. Denne centrering omkring bestemte personer betyder, at lederne på universitetet ikke agerer som repræsentanter for selve holdningen på universitet, men i stedet for er ansat af en anden leder, hvilket fortsætter op til rektor og bestyrelsesformanden, Christian Nissen, som er ansat fra politisk side.

Flere problematikker kan ses ved denne form for topstyring. Først og fremmest er denne strategiske handlen kritisabel, da det er negativt i forhold til ytringsfriheden på universitet. Dermed medfører loyalitetsprincippet at intern kritik vil blive selvcensureret, grundet magtforholdet som muligvis kan bunde i en frygt for at miste sit arbejde.

“ [mulighed for kritik](...) Den mulighed er ikke, hvad skal man sige almen, jeg kan tillade mig det, men det er ikke noget ”man” kan tillade sig. Man er nødt til at rette ind når ledelsen siger, sådan er det, så er det sådan og selvom at man kan komme med argumenter for, at det i hvert tilfælde ikke er rimeligt eller rigtigt, så bliver det alligevel til noget” - Mihail Larsen (Bilag 4:8)

Citatet belyser altså at det ikke er alle der kan komme med kritik af ledelsen, også selvom denne måtte være velbegrundet. Den anden problematik er altså, at magten bliver centreret og isoleret omkring bestemte personer, og som følge af loyalitetsprincippet med hinanden svækker demokratiet på RUC, i og med at beslutningsprocessen ikke tager form gennem dialog. Således er der ikke mulighed for at alle kan deltage og bidrage med viden, sådan at den alsidigt bedste løsning opnås og dermed finder den kommunikative handlen ikke sted. Dette isolerede mindretal tilrettelæggelse af retningslinjerne for RUC betyder derved at den resterende del af universitet afskæres fra for at opnå indsigt og medindflydelse, hvorfor

RUC's forhenværende profil sløres, da de ikke har indflydelse og dermed ikke nødvendigvis kan stå inde for de beslutninger, der bliver truffet, hvorfor beslutninger fra den administrative søjle ikke altid kan opfattes som gyldige, og dermed bliver strategiske handlinger.

Med dette kan man altså sige at RUC i dens overgang til en selvejende institution har fået lagt ledelsesstrukturen fra det private erhvervsliv over sig, for i højere grad at kunne opfylde de mål politikerne opstiller. Hvilket betyder at ændringen i ledelsesstrukturen har givet plads til at det resultatorienterede rationale, der bliver udstukket af det politiske-administrative system kan blive dominerende.

Bestyrelsen på RUC vil først opnå tillid hos staten, når universitetet opnår de opstillede kriterier fra staten, og det vil således være dette rationale bestyrelsen og den daglige ledelse vil arbejde ud fra.

Med udpegelsen af bestyrelsen kan denne dermed altså anses, som statens forlængede arm inden for RUC. Et magtforhold som sikres yderligere af at videnskabsministeren har ret til at udskifte bestyrelsen, hvis det vurderes at bestyrelsen handler uansvarligt (jf. afsnit 3.1).

Denne underminering af bestyrelsesmedlemmernes frihed betyder dermed, at bestyrelsen ikke har mulighed for at agerer autonomt på trods af universitetets omlægning til selvejende institution. Det er i denne forbindelse ikke overraskende at påpege den form for tænkning, som ligger bag ansættelsen af Christian Nissen, som en form for systemtænkning, hvor det resultatorienterede rationale i disse sammenhænge er dominerende.

"(...)Nu taler vi mere abstrakt. Hvis vi nu glemmer alt om folketinget de seneste år og siger hvorfor skal der egentlig være et særligt demokrati på universitet når der ikke er det på alle andre offentlige institutioner? Hvorfor skal medarbejderne på universitetet, altså en TAP eller VIP de er jo lønmodtagere og ansat af det offentlige hvorfor skal de have ret til at bestemme over skattemidlerne på en anden måde? Altså tag nu en overlæge på rigshospitalet, hvor jeg har været ansat, er også forsker og udvikler. Men han. Jeg var hans chef. Han havde ikke noget demokrati, hvorfor skal de have det på universiteterne?" - Christian Nissen (Bilag 5:16)

Ovenstående citat viser hvilke rationaler, der ligger til grund for Christian Nissens måde at tænke RUC som institution. Der eksisterer altså en tankegang, der ikke har den fulde forståelse for hvorfor et universitet ikke blot skal drives, som en hvilken som helst anden offentlig institution og med sådan en systemtænkning vil det derfor være svært, at forstå det forståelsesorienterede rationale der har hersket på RUC op til indførslen af universitetsloven fra 2003. Dermed anser VIP'erne bestyrelsen, som strategisk handlende, da de ikke bliver inddraget i beslutningsprocesserne. På denne måde kan man påstå, at der her hersker to forskellige livsverdener inden for RUC, der handler ud fra hver deres rationale. Desuden er det yderst kritisabelt at RUC's egen bestyrelsesformand ikke repræsenterer en af institutionens grundlæggende værdier.

Spørgsmålet er hvorvidt bestyrelsen kunne være i stand til, at standse dette sammenstød i kraft af deres position, i stedet for at følge politikernes ambitioner blindt og istedet tage højde for RUC's normer og værdier. Ved denne distancering til normerne og værdierne i institutionen respekterer man derved ikke RUC's kultur, og der vil opstå intern modstand på RUC mod bestyrelsen. Dette kan eksemplificeres ved, at Mihail Larsen giver udtryk for at bestyrelsen indenfor de seneste tre måneder har måtte give sig i sager, hvor kritikken har været for voldsom (Bilag 4:18).

Lige siden RUC's grundlæggelse er uddannelsesinstitution konstant blevet udsat for kritik udefra, dette har medført en særlig selvforståelse og sammenhold indenfor RUC (Bilag 4:12, jf. afsnit 3.2). Dermed hersker der et sammenhold, som udefrakommende til dels kan have svært ved at forstå. Fordi de vil have en tendens til at betragte RUC udfra den objektive verden, og ikke den subjektive, da de netop ikke har været med til at skabe de normative forventninger til medlemmerne af den sociale gruppe, altså RUC. Dette sammenhold som igennem tiden er opstået, kan derfor ses som en måde hvorpå man indenfor RUC, har dannet en modstand mod det generelle politisk-administrative system. Når det politisk-administrative system har vist tegn på en indtrængen i måden hvorpå RUC, som universitet skal ses eller forstås kan det anses for at være systemets indtrængen i livsverdens sfære, og der vil derfor opstå en modstand, mod det fremmede, såfremt eksistensgrundlaget bliver truet. Dette vil blive belyst nærmere i afsnit 5.3.

5.2.2 Akkreditering - Overvågning af RUC?

Som belyst i ovenstående analyseafsnit blev muligheden for medindflydelse på RUC væsentlig indskrænket ved indførelsen af en ny struktur og ledelsesform, hvor magt bliver styringsmediet for det politisk-administrative system. Dette afsnit vil beskæftige sig med betydningen af indførelsen af akkrediteringslovgivningen fra 2007, da vi finder det interessant at belyse hvorledes dette kan betragtes som et styringsredskab til at sikre kontrol med den overordnede retning på uddannelserne indenfor RUC.

Universitetslovgivningen fra 2003 var en understregning af universiteternes eget ansvar for den interne evaluering af uddannelserne. Indførelsen af akkrediteringslovgivningen fra 2007 betød, at en ekstern institution ved siden af uddannelsesstedet skulle stå for evalueringen af universiteterne. Kriterierne er, som nævnt i afsnit 3.1, behovet for uddannelserne på arbejdsmarkedet, uddannelsernes forskningsbasering, tilrettelæggelse, mål og faglige profil, samt kvalitetssikring. Herved bliver der sat fokus på eksplicite standarder, som uddannelserne skal leve op til som igen er et kendetegn ved NPM.

Akkreditering har medført at RUC er blevet underlagt eksterne mål og kan dermed ses som en indirekte kontrol fra politisk side, om hvorvidt uddannelserne lever op til en række bestemte kriterier for kvalitet som ligeledes ligger til grund for konkurrencestatens økonomiske tankemåde hvori større fokus bliver lagt på kvantificerbare resultater. Herved muliggøres en sammenligning af universiteterne i ind- og udland. Hvis institutterne ikke lever op til disse standardiseret kriterier modtager de ikke uddannelsesbevillinger og må derfor lukke instituttet. Dermed bliver det en instrumentel handling, for at sikre at uddannelserne opnår en fastsat standard til opnåelse af politiske mål.

Det kan virke besynderligt, da universitetsverdenen i forvejen var opbygget omkring en konstant evalueringskultur. Forstået på den måde, at der i den akademiske kultur er tradition for en konstant evaluering, som foregår imellem studerende, undervisere, forskere, censorer som iøvrigt dokumenteres igennem karaktere, forskningsresultater mm. (Bilag 3:2). Som en del af Bologna-aftalen og som følge af politikernes rationale, der bunder i en ambition om at markedsliggøre universiteterne, har dette medført et behov for kontrol af specifikke standarder og kvantitative målsætninger og derfor indførelsen af ekstern akkreditering.

Samtidig har der været et behov for at kunne sammenligne universiteterne. Denne eksterne akkreditering medfører en øget bureaukratisering, som Mihail Larsen forklarer det:

“(...) af det skyldes jo, at vi udefra bliver belagt, med et kolossalt stort pres for at kunne dokumentere, jeg ved snart ikke hvad. Altså i hoved og røv, skal vi hele tiden dokumenterer det ene og det andet, og grundlæggende er det fordi politikerne ikke har tillid til, at vi selv kan finde ud af det. Det er en stor mistillid fra politikernes side, som gør at vi skal bruge så meget tid på at servicere dem.” (Bilag 4:14)

Det videnskabelige personale spilder altså deres tid på dokumentering af deres arbejde, hvilket altså resulterer i en svækkelse af uddannelsens niveau. Der sker altså en øget bureaukratisering, grundet de specifikke standarder og krav og det medførte behov for dokumentation af opfyldelsen af disse.

Endvidere gør disse krav om målbare parametre at undervisningen, samt projektforløb på RUC bliver for tekniske og indsnævret, da de blødere kompetencer, der i konkurrencestatens øjne ikke fører til vækst, nedprioriteres. Dermed fjernes fokus fra bløde områder som sociale kompetencer og dannelse. I stedet skabes disse standardiserede krav til faglighed, og altså en indsnævret ramme for hvad “god” undervisning er. Det kan hermed hævdes at selvkritikken indenfor institutionen ændrer sig til en form af benchmarkingkultur, hvilket vil gøre at man i højere grad vil arbejde ud fra resultatorienterede handlinger for opnåelse af de målbare kriterier. Dette fortrænger et område hvor den hidtidige handlen har været koordineret gennem dialog jf. afsnit 3.2. Selvstyring erstattes herved af fremmedstyring og hvor tvang og kontrol erstatter den indbyrdes forståelse.

Denne overvågning, samt indtrængen på de enkelte uddannelsers, synes at have andre interesser end blot sikring af uddannelsernes niveau. Størstedelen af akkrediteringsrådet nedsættes af ministerierne (jf. 3.1.2), på denne måde kan det altså betvivles hvorvidt akkrediteringsrådet rent faktisk kan betragtes som et uvildigt evalueringsråd. Derfor kan akkrediteringen frygtes at tage form af en ideologisk karakter, da rådet vil være nedsat af den siddende regerings ambitioner. Derved kan man hævde, at der med denne tilføjelse til

universitetslovgivningen kan siges at foreligge anonyme systemmekanismer med bagvedliggende interesser, som ønskes skjult eller fremstillet på anden vis.

Som denne analysedel har fundet frem til er disse bagvedliggende interesser en ekstra overvågning af universiteterne grundet mistillid, samt et ønske om at uddannelsen, ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, anses som værende hensigtsmæssig fra politisk side.

Herved indskrænker akkrediteringen universitets autonomi

5.2.3 Udviklingskontrakter – Kontraktstyring?

Som vist i ovenstående analyseafsnit har politikerne et behov for styring og kontrol af Universiteterne. I forlængelse af denne tendens vil vi i dette analyseafsnit, analysere hvilken betydning indførelsen af udviklingskontrakter har haft på RUC.

Som beskrevet i afsnit 3.1.2 er det rektor, der igangsætter arbejdet af udviklingskontrakterne og kontraktudkastet fastlægges herefter af bestyrelsen efter drøftelse på universitetet.

Derefter forhandles udviklingskontrakten mellem det enkelte universitet og

Uddannelsesministeriet. Paradokset ved udviklingskontrakter skal ses i lyset af, at de er skabt på baggrund af inspiration fra erhvervslivet, men disse udviklingskontrakter indgår ikke på baggrund af frivillig basis, som det ses på det private marked. Med disse kontrakter holdes bestyrelsen ansvarlig overfor det politisk-administrative system, da deres arbejde sættes i direkte relation til de effekter og resultater de opnår på RUC. Dermed får de til opgave at realisere de politiske beslutninger gennem driften på RUC, hvorfor der vil forekomme en nyttetænkning internt på universitet, fra ledelsens side, for at opnå målene.

Dette kan for eksempel ses i udviklingskontrakten for RUC 2011. Jf. afsnit 3.1.2 hvor universiteterne bliver pålagt et fokus, på opnåelse af resultater ud fra målbare kriterier fastsat af bestyrelsen og ministeriet. Disse kontrakter bliver altså et instrument til konkret styring af universiteterne, og af hvilken vej der fra det politisk-administrative system anses som værende mest hensigtsmæssig. Disse kontrakter kan i høj grad ses som en instrumentel handlen, hvor politikerne forsøger at påvirke universiteternes strategier ift. opnåelse af de mål de finder samfundsrelevante. De rationaler der, derfor ligger til grund tager bl.a. udgangspunkt i kvantificerbare områder. Som vist i analysedel 5.1 og i teorien om konkurrencestaten er det politikernes ambition, at universitet markedliggøres og dermed i

højere grad fungerer som en vækstskebetende institution. Dette medfører at det bliver økonomiske rationaler, som via den instrumentelle handlen ender med at være dominerende i forhold til RUC's målsætninger.

Udviklingskontrakterne, som forpligter universitet, er dermed et brud med traditionerne på RUC's hidtidige autonomi omkring målsætninger, da disse kontrakter i høj grad kan opfattes som en form for detailstyring. Udviklingskontrakterne og opfølgningen af dem kan i høj grad anses, som en overvågning af universiteterne, og indikerer dermed en mistillid fra politikernes side til at universiteterne selv kan løfte opgaven i konkurrencestatens interesse (jf. analyse del 5.1).

5.2.4 Bevillingssystem - Ændring af RUC's incitamentsstruktur?

Universitetslovgivningen fra 2003 betød en omlægning af bevillingssystemet. Overordnet finansieres universiteterne igennem en markedsorienteret-model, som har fokus på kvantitet og effektivitet, samt nødvendigheden af at skabe økonomisk vækst via uddannelserne. Dette ses igennem de konkurrencebetingede forskningsbevillinger og uddannelsesbevillingerne der tildeles efter antallet og hastigheden af studerendes gennemførelse af studiet (jf. afsnit 3.1.2). Hermed kan bevillingssystemet sidestilles med udviklingskontrakter, da det er endnu et styringsredskab, hvor det er økonomiske rationaler der går ind og bliver styrende i og med belønningen udmunder sig ved produktivitet og effektivitet. Desuden er universiteterne i intern konkurrence med hinanden om pengene grundet taxametersystemet, hvor styringsmediet penge i højere grad trænger ind på RUC's sfærer. Dette vidner om den ændring, der er sket med hensyn til universitets rolle i samfundet. Tidligere betragtede man fra politisk hold universitets rolle, som en dannelsesmæssig institution, hvor målet var at danne samfundsindividerne, netop i samfundets interesse. I stedet har samfundsudviklingen medført at man betragter universitets rolle, som en vækstskebetende institution. Udgifterne til uddannelse bliver dermed en investering, som der skal værnes om. Dermed gives der plads til disse økonomiske rationaler, som mindsker dannelsesrationalets indflydelse i lovgivningen. Dette gennemsyrrer hele systemets gradvise kolonisering af RUC, som også belyst i de foregående afsnit. Som Mihail Larsen beskriver den gradvise indflydelse af det målorienterede rationale:

“...det er jo ikke sådan at rektor står ude ved indkørslen og råber når vi kommer; at nu skal vi altså være erhvervsrelaterede. Sådan sker det jo ikke. Men det sker umærkeligt ved at den måde pengene bliver forvaltet på, både oppefra og udefra, men også mere eller mindre indefra, at den skal rette ind efter de ideologiske signaler der kommer.” (Bilag 4:5)

Den erhvervsrelatering, som beskrives i citatet, ses tydeligt i RUC's udviklingskontrakt fra 2011, hvor det er en decideret målsætning, at styrke samarbejdet med erhvervslivet. Det skinner desuden også igennem at fokuset med udviklingskontrakterne er, at sørge for at RUC bliver en bedre forretning, da målene på forskellige måder søger, at øge indtjeningerne for RUC via for eksempel et øget optag eller en større produktion af videnskabelige rapporter (jf. Afsnit 3.1.2). Dette passer godt overens NPM's fokus på outcome fremfor selve processen. Endvidere harmonere dette med konkurrencestatens syn på offentlige institutioners rolle, da de i bund og grund blot skal bidrage til samfundsvækst. Netop ved denne ændring i synet på universitets rolle, kan der drages en parallel til menneskesynet, der ligger til baggrund for det økonomiske rationale. De studerende og forskerne skal hjælpes til at opnå sit fulde potentiale (jf. afsnit 4.2), og på denne måde fratages indirekte forskerne og de studerende deres friheden for til selv at tilrettelægge målet med deres arbejde og uddannelse. Endvidere betyder ændringen indførelsen af konkurrencebetingede bevillinger, at det kan dikteres hvilken forskning der skal have bevillinger (jf. afsnit 3.1.2). Desuden skal universiteterne nu selv ud og hente bevillinger fra det private marked, hvilket gør at der automatisk kommer til at foregå en tilpasning af universiteternes forskning. Som Mihail Larsen forklarer det:

“ De [nye undervisere] kommer ind i den her måde at forvalte et universitet på, og for dem har det sådan set altid været sådan, så de er ikke på samme måde oprørte når de møder sådan nogle tiltag. De hæfter sig ved, at der jo er et fornuftigt argument, for ditten og datten, men at det ødelægger studieformen og at det langsomt drejer forskningen over i retning af anvendelsesorienteret instrumentel tænkning (...) Altså når man laver det på den måde, når man styrer økonomien på den måde, så påvirker det også den type forskning der

bliver leveret, den bliver langsomt presset over i retningen af en stadig større erhvervsrelateret.” - Mihail Larsen (Bilag 4:15)

Derved bliver undervisningen også påvirket af dette, da undervisningen på de danske universiteter skal være forskningsbaseret. Universiteterne oplever derfor et pres udefra. Administrationen bliver derfor nødt til at tænke i resultater og på erhvervsrelevans, hvis universitet skal forblive og altså ikke selve processen. Den grundlæggende tilpasning af bevillingssystemet kan altså ud fra principal-agent teorien, betragtes som en ændring af incitamentsstrukturen for universitetet. Forstået på den måde at principalen altså i dette tilfælde, politikerne, gør universiteterne selvejende, samtidigt ændrer de på indkomstmodellen for universiteterne, sådan at den eneste reelle måde agenten, i dette tilfælde universitetsledelsen, kan bestå er ved at opfylde politikernes ønske om en effektiv og konkurrencedygtig universitet.

5.2.5 Delkonklusion

Igennem denne analysedel er vi nået frem til, at det politisk-administrative system ved hjælp af universitetslovgivningen, har indført en overvågning og kontrol over retningslinjerne på RUC. Dette sker som nævnt ved en øget kontrol af institutionen igennem, en omfordeling af magten samt penge tildelingen. Universitetslovgivningen har åbnet masser af muligheder for staten, til at gå ind og regulere stort som småt på universiteterne. Dette er bl.a. muliggjort ved udskiftningen af konsistorium med en bestyrelse. Bestyrelsen skal forhandle udviklingskontrakter med ministeriet, og disse kontrakter har karakter af resultatkontrakter med specifikke og målbare krav.

Disse specifikke krav kommer ydermere til udtryk i akkreditering hvor selvstyring erstattes af fremmedstyring.

Hertil kommer universitetslovens utallige ministerbeføjelser, som sikrer ministeriet et utal af muligheder for administrative indgreb i anliggender, der burde være en selvstyrende institutions eget anliggende. Desuden har ændringen i bevillingssystemet, medført at incitamentsstrukturen for universitet er blevet drejet i en retning af en konkurrenceorienteret model, der netop muliggør denne indirekte kontrol af uddannelserne

og forskningen. Ud fra disse ovenstående afsnit kan vi derved konkludere at selveje ikke er lig med selvstyre.

5.3 Den interne kamp på RUC

Som belyst i de ovenstående afsnit er magtforholdet indenfor RUC blev forskudt via lovgivningen. Dette har betydet at der er kommet nogle økonomiske rationaler, som er blevet mere styrende i beslutningsprocesserne. Derfor vil vi i dette afsnit belyse de forskellige kulturer, der eksisterer på RUC og hvilke reproduktionsforstyrrelser disse kan medføre for RUC's identitet.

5.3.1 De tre kulturer

Vi har igennem analyse 5.2 belyst hvorledes der inden for RUC hersker forskellige rationaler og dermed forståelser af hvad RUC er for et universitet og hvilken retning det burde udvikle sig. Her viste det sig, at der er stor afstand mellem bestyrelsen og medarbejderne, samt at de handler ud fra to forskellige forståelsesrationaler. Dette er et umiddelbart synligt problem, men vi har igennem vores interviews opnået en større indsigt, hvor vi blev gjort opmærksomme på, at problemet ikke alene er den store afstand mellem bestyrelse og medarbejderne, men yderligere at man kan opdele RUC i tre forskellige kulturer.

“(...) så var der to højtråbende grupper på hver sin fløj. Den ene er de konservative og den anden er de reaktionære. Konservative og reaktionære. De konservative det er dem der mener at intet må laves om og alt skal være som det var i 1970'erne. Og de reaktionære er dem der mener: ”Ti nu stille RUC med det der pjat omkring projektorienteret tværforløb, vi skal bare gøre som de andre universiteter”. Og det er dem som så og sige har præget debatten nede på RUC. Disse to ydergrupper og derfor havde vi i bestyrelsen og med rektoratet en række diskussioner om hvad vej(...) Vi skulle begrunde RUC skulle leve videre” - Christian Nissen (Bilag 5:11)

Her gøres det altså klart hvorledes der findes to yderfløj af de ansatte, henholdsvis de konservative og de reaktionære og dertil den sidste fløj, som vi anser ledelsen være repræsentanter for. Denne holdning deler Mihail også, som ses gennem nedenstående citat.

Johan: "Du siger selv, at der danner sig to retninger eller to grupper. Der er ledelsen der gerne vil en vej, også er der ved at samle sig en gruppe på RUC, som gerne vil have lov at trække RUC tilbage til sine gamle idealer?"

Mihail Larsen: "Der er måske en tredje gruppe, fordi det der jo også er sket med den nye universitetslov, det er, at hvor det i gamle dage var sådan at det var de styrende organer, der udpegede udvalg der skulle komme med forslag til det ene og det andet. Der er det nu rektoratet, der håndplukker folk til udvalg, arbejdsudvalg, som så forelægger deres forslag for os. Det er jo en lidt anden måde, at gøre det på, dvs. at man får skabt en loyalitetsrelation mellem nøglemedarbejdere, som ikke sidder i styrende organer, men som rektoratet har tillid til " (Bilag 4:11)

Da det skinner igennem i begge interviews både med Mihail Larsen og Christian Nissen, at der findes forskellige forståelser af hvilken retning RUC skal gå, vil vi derfor bruge Christian Nissen termer for at opdele de forskellige grupper:

- Den administrative søjle (1)
- Konservative (2)
- Reaktionærere (3)

(1) Den administrative søjle, skal forstås som bestyrelsen og de herunder ansatte af bestyrelsen. I denne administrative søjle skabes der et loyalitetsbånd i kraft af, at det er ansatte der er udpeget af ledelsen til at varetage forskellige opgaver.

Som belyst i analysedel 5.2 kan man se den administrative søjle som det politisk-administrative systems forlængede arm og dermed kan deres handlen ses i lyset af de fastsatte regler i universitetsloven fra 2003, forstået på den måde at de handler ud fra de fastlagte målsætninger som stilles af det politisk-administrative system, hvor der primært

handles ud fra politisk-økonomiske rationaler. Det politisk-økonomiske rationale er ikke det eneste grundlag der handles ud fra, men det kan hævdes at det, er det der vægtes mest i beslutningsprocesserne.

(2) De konservative repræsenterer primært de tilbageværende fra den første generation, som var med til at grundlægge RUC og hvoraf de fleste tog del i studenteroprøret i 1968.

Yderligere findes en anden generation af folk, som er uddannet på RUC og nu er ansat. Disse har i højere grad samme værdigrundlag som den første generation, da det inden for institutionens rammer er lykkedes at reproducere værdigrundlaget fra den ene generation til den anden. De deler således en holdning om at RUC skal holde fast i deres oprindelsesværdier, historie og det faktum at RUC ikke skal ses eller udvikles til et teknokratisk universitet.

(3) De reaktionære repræsenterer primært ny-ansatte på RUC. Disse er nytilkomne som ikke haft samme tilknytning til RUC, forstået på den måde at de primært er uddannet fra andre institutioner og har derfor ikke samme værdigrundlag som de konservative. De reaktionære ønsker at RUC i højere grad skal droppe sine gamle idealer og komme videre, gerne i retningen af de traditionelle universiteter.

“... Altså tag nu for eksempel den omlægning af uddannelserne, på RUC. Fordi der var de konservative, der mente at intet måtte laves om i basisuddannelsen og de reaktionære der mente man skulle afskaffe det helt og lave det som Københavns universitet” - Christian Nissen (Bilag 5:33)

Ovenstående citat belyser altså hvilke to forskellige selvforståelser der hersker blandt de konservative og de reaktionære af hvad RUC er og skal være. De tre forskellige kulturer, betyder at der ikke findes en fælles identitetsforståelse indenfor RUC. Den tidligere identitetsforståelse blev grundlagt ved oprettelsen af RUC grundet den udefrakommende modstand mod RUC som uddannelsesinstitution ifølge afsnit 3.2 og Christian Nissen:

“I den periode oplevede RUC det forhold, at omverden var fjendtlig indstillet mod RUC. Erhvervslivet var fjendtlig indstillet, der var ikke nogen folkelig opbakning, der var kritik fra de andre universiteter og så samlede man sig, så og sige med ryggen ud af og det gav en vældig varme indadtil og vældig sammen... Når man bliver kritiseret udefra - er det godt for det indre sammenhold hvis man møder en fjendtlig omverden, så lukker man en vognborg rundt om og koncentrere sig om det. Nu er man så i den situation, hvis jeg skal være en smule kritisk, at kulturen på RUC. Nu er der mange, mange forskelle, men en grov forenkling så er kulturen på RUC den, at den lever videre på det levn fra dengang man var overfor en fjendtlig omverden (...)” (Bilag 5:11)

Som ovenstående citat af Christian Nissen belyser, har RUC gennem historien fra start oplevet en vis modstand udefra, denne kritik af RUC som institution har yderligere gjort, at man har skabt en samlet RUC-identitet, som derfor er skabt i sammenstødene med omverdenen (jf. afsnit 3.2). Yderligere uddyber Christian Nissen:

“(...)og nu oplever man så på en vis måde, at når man så en gang imellem lige løfter tørklædet eller ser ud fra vognborgen så er der ingen fjender udenfor. De er væk simpelthen. De har vendt ryggen til RUC.” - Christian Nissen(Bilag 5:11)

Påstanden er altså at der ikke længere findes samme modstand mod RUC som uddannelsesinstitution, derimod kan man argumentere for at kampen om RUC, derimod er rykket inden for RUC's murer hvor de tre kulturer har hver deres forståelse om hvad RUC er og bør være.

5.3.2 Reproduktionsforstyrrelser på RUC

Som belyst i både analyse 5.1 og 5.2 er universitetsloven fra 2003 regulerede ud fra økonomiske rationaler. Dernæst er det igennem analyse 5.3.1 blevet klargjort hvorledes der findes tre kulturer inden for RUC. Alt dette tyder i retningen af at der på nuværende tidspunkt, hverken internt eller eksternt, er enighed om hvilket formål RUC har som universitet. Dette sker især i sammenstødet mellem de love der presses ned over RUC og som bliver håndhævet af bestyrelsen og de ansatte som skal affinde sig med den nye måde

som RUC ledes på. Med en sådan uenighed medføres dermed at der ikke længere findes en fælles forståelse af RUC som institution. Disse uenigheder kan munde ud i forskellige reproduktionsforstyrrelser af RUC's livsverden, da der ikke findes et fælles tankegods der binder individerne og kollektivet sammen i en fælles identitet.

Det er den kommunikative hverdagspraksis, som udgør det medium hvorigennem livsverden reproduceres. Derfor finder vi det interessant at analysere på hvilke reproduktionsforstyrrelser der kunne finde sted på RUC ved at analysere ud fra de tre parametre: vidensrationalitet, solidaritet og tilregnelighed.

For at opnå en vellykket grad af reproduktion af livsverdenen er det af væsentlig betydning hvor rationel den viden der formidles er, hvor stærk en solidaritet individerne på RUC udvikler og tilregneligheden. Dog er det vigtigt i denne sammenhæng at understrege at vi anerkender at livsverden altid vil være under udvikling og derfor anerkender vi yderligere at RUC's identitet vil ændre sig igennem tiden. Hvad angår opretholdelsen og udvikling af livsverden på RUC kræver det at denne bliver reproduceret igennem den kommunikative handlen. Vi vil derfor først belyse om der er forstyrrelser af reproduktionen af RUC's livsverden.

Vidensrationalitet:

Den kulturelle reproduktionsproces skal først og fremmest sørge for at skabe ny viden der kan forenes med traditionerne, det vil altså sige at det er viden der bliver forståelig i kraft af det man er vant til at forholde sig til. Livsverdens kulturelle reproduktion sørger for overleveringens kontinuitet, som er tilstrækkelig for hverdagspraksissen. Dette måles ud fra hvor rationel den viden, der accepteres som gyldig, er. Forstyrrelser i denne kulturelle reproduktion manifesterer sig i tab af mening, der tilsvarende så vil resultere i opdragelses- og orienteringskriser.

Et af RUC's gennemgående problemer er hele den diskussion der har været om RUC's profil og om hvorvidt RUC egentlig befinder sig i en identitetskrise. Man kan herved argumentere for at denne diskussion kan munde ud i en form for meningstab på RUC. Det er et gennemgående træk der klart illustreres igennem interviewet med både Mihail Larsen og Christian Nissen at der generelt er forvirring om hvilken retning RUC skal tage og hvilket formål universitetet har. De hævder begge at RUC i sig selv for den enkelte individ

skal være dannende, men hvorvidt om RUC skal ses som et teknokratisk universitet eller ej er dog et af hovedspørgsmålene. Man kan således hævde at der siden RUC's opstart måske har hersket en forvirring i og med at politikerne allerede dengang gerne så RUC gå i en teknokratisk retning, hvorimod de ansatte på RUC i kraft af den medindflydelse der fandtes, formåede at nedlægge dette mål. At der med indførelsen af universitetsloven fra 2003 medfølger en ekstern valgt bestyrelse som overordnet står for at opnå de mål der er fastlagt fra politisk hold, kan dermed i sig selv medføre en form for meningstab om hvad RUC egentlig er. I kraft af at der ligeledes findes disse tre kulturer vil dette yderligere betyde at der vil være forskellige forståelser for hvordan undervisningen i realiteten skal foregå. Man kan hævde at en bestyrelse der skal overholde klare mål fra staten i højere grad vil føre RUC som et teknokratisk universitet. Hvorimod de konservative vil holde fast i grundværdier som at RUC skal være et uafhængigt universitet inspireret af den kritiske tankegang fra dengang RUC opstod. At der så også findes de reaktionære som nævnt tidligere oftest er ansatte som har en uddannelse fra et andet universitet, vil derfor ikke se det gale i at man således lader sig inspirere af andre universiteter og tilnærmelsesvis overfører nogle af de måder at uddanne på til RUC. Dette kan i sig selv være nok til at illustrere hvorfor der derfor vil opstå opdragelseskriser eller orienteringskriser på RUC, som betyder at der kan findes en forstyrrelse i reproduktionen af den vidensrationalitet der kræves ved den kulturelle reproduktion.

Solidaritet:

Den sociale integrationsproces skal bidrage til alle former for Kooperation i hverdagslivet, der er afhængig af at der findes nogle normer, konventioner eller f.eks. institutioner til at fortælle os hvad der forventes af os at gøre eller ikke gøre i forskellige situationer.

Solidariteten skal hertil ses som et af de tre led der medvirker til at individer kan handle socialt med hinanden og uden en reproduktion af solidariteten kan hele sammenhængskraften og individers grund til en fælles forståelse problematiseres, hvorfor solidariteten må ske igennem den kommunikative handlen. Hvad angår RUC kan det faktum at der, som belyst igennem de forskellige analysedele, kan findes flere forskellige forestillinger om hvilken retning RUC skal have. I og med at solidariteten skabes i livsverden, er det derfor væsentligt at problematisere først og fremmest at der kan findes tre

kulturer alene inden for RUC's rammer, som har hver deres rationale at handle ud fra eller forståelse af hvad RUC er for en institution (jf. afsnit 5.3.1) . Det, at der ikke findes en fælles forståelse og at de derfor agerer ud fra forskellige værdigrundlag, kan derfor medføre at der skabes en usikkerhed vedrørende den kollektive identitet på RUC.

“Så kritik og almen dannelse, det er væsentlige ingredienser i min forståelse af hvad RUC skal udvikle sig til eller genvinde og det er i nogle af de punkter, at jeg med sikkerhed ved at Nissen har en anden opfattelse.” - Mihail Larsen (Bilag 4:8).

Ovenstående citat er en klar illustration på hvorledes der hersker forskellige opfattelser af hvad RUC er for en institution og hvad der er afgørende for RUC's profil, dette kan yderligere ses igennem interviewet med Christian Nissen hvor han gentagende gange retorisk stiller spørgsmålstegn ved RUC's formål og identitet(Bilag 5:5). Dette belyser yderligere hvorledes der ikke ligger en klar forståelse eller grundlinje for hvad RUC egentlig er. Disse forskellige forståelser medfører altså at der derfor opstår en usikkerhed vedrørende RUC's identitet. Man kan hertil fremhæve det faktum at der med de tre kulturer yderligere findes forskellige rationaler der handles ud fra. Dette kan være med til at skabe en følelse af fremmedgørelse for de konservative som skal til at imødekomme nogle af de nye tanker og rationaler som følger med den administrative søjle og de reaktionærere. Denne følelse af fremmedgørelse opstår ikke alene på baggrund af de forskellige rationaler eller forståelser, men den kan yderligere opstå i de grupperinger der vil finde sted. Man kan påstå at i og med, at der hersker tre kulturer på RUC, så vil hver af disse også medføre en distancering til de andre kulturer ved at tage afstand fra deres holdninger og rationaler. Dette er derfor en fremmedgørelse i den forstand at der herved opstår en distancering i blandt medarbejderne på RUC, som igen kan betyde at man derfor ikke vil være i stand til at skabe en solidaritet. RUC har som nævnt været ude for en del modstand gennem historien, man kan derfor påstå at der før i tiden må have været en stærkere følelse af solidaritet, hvorimod kampen nu er rykket inden for RUC's rammer, vil dette medføre en manglende solidaritet inden for institutionen.

Tilregnelighed:

Socialisering har til formål at sørge for at evnen til at handle og kooperere overføres til nyere generationer. Denne overførsel sker via indlejret normer og værdier. Herved udvikles bestemte personligheder som agerer på en måde der harmonerer med den kollektive forståelse. Hvorvidt denne socialisering finder sted på RUC, vil derfor ske igennem en vurdering af hvor tilregnelig RUC kan siges at være som institution.

Som belyst ovenfor hersker der nu tre forskellige kulturer på RUC hvilket gør der på RUC ikke besiddes en kollektiv forståelse for universitet, da der er kommet forskellige holdninger til for hvad RUC bør være. Mihail Larsen mener at RUC bør være:

“Altså et kritisk, frit, uafhængigt, dannelsesorienteret, grundforskningsorienteret universitet.”

(Bilag 4:15)

Heroverfor mener Christian Nissen at RUC bør være:

“Vi formulerede det som at RUC skal være et udviklings/forsøgslaboratorium for den danske universitetsverden.” (Bilag 5:12)

Heri nævner han ikke noget med hvilke værdier RUC skal bygges på. Mihail uddyber at kritisk var ved at blive udskrevet fra målsætningsbeskrivelsen:

“Det jeg mangler udover kritik, som jeg i øvrigt måtte kæmpe ret hårdt for at få ind i RUC’s målsætningsbeskrivelse, for det havde rektoratet slet ikke tænkt på at der skulle stå”

(Bilag 4:8)

Dette skyldes, jf Mihail Larsen, at:

“(…) der er jo blevet ansat nogle folk i den tid. Nogle yngre folk som aldrig har kendt et universitet, som var ligesom det gamle universitet.” (Bilag 4:16)

Herved har RUC ikke haft mulighed for at “socialisere” disse nytilkomne da de tager andre meningshorisonter med sig ind på RUC og dermed ikke givetvis er enige om hvad RUC skal være for en institution hvorfor nye kulturer er opstået. Dette gør at personerne handler ud fra andre meningshorisonter hvorfor tilregneligheden kan ses som svækket.

Mihail Larsen arbejder stadigvæk ud fra hans horisont:

“For jeg arbejder jo ihærdigt på, dels at inspirere mine studerende og dels at opdne mine kollegaer til at sige nej, til det her” - Mihail Larsen (Bilag 4:17)

Derved er der ikke længere klare rammer for hvilket universitet RUC er, grundet de nye kulturer hvilket bryder med de traditioner der har været på Universitet som derfor gør at RUC's profil fremstår sløret. Christian Nissen uddyber at:

“...det er et reelt problem for RUC. Hvad er egentlig RUC's identitet og eksistensberettigelse?” (Bilag 5:5)

Disse forskellige holdninger til RUC gør at der ikke er faste normer og værdier på RUC og deres profil dermed fremstår sløret. Det gør at der ikke er faste værdier og normer som nyere generationer kan tage med sig.

Et andet eksempel på at traditionerne bliver brudt på RUC ses ved fjernelsen af sekretærene fra husene på Universitet.

“Ja, ja det er klart og sekretæren her på instituttet og siger vi syntes det er en rigtig dårlig ide, at vi ikke længere skal have hussekretærer. Fordi det ligger studieadministrationsplanen også optil. Man vil ødelægge den institution som RUC er blevet berømt på, at der sidder en hussekretær og at studierne er organiserede i huse med en fast kerne. Det skal laves om, sekretærene, de skal samles i sekretariater” (Bilag 4:12)

Da ledelsen er ekstern valgt og derfor ikke er blevet socialiseret igennem RUC har de dermed ikke indsigt i deres funktioner, men det bliver blot en beslutning omkring effektivisering og de kan derfor ikke sætte sig ind i hvilken funktion en sekretær har for hvert enkelt “hus” på RUC, hvor sekretæren er et af de symbolske fundamenter og er af væsentlig betydning for RUC's ånd.

RUC er blevet bygget på at det skulle være et demokratisk universitet og hvis man var utilfreds med noget kunne man argumentere for at få det ændret. Grundet topstyringen skal der nu meget mere til for at blive set og hørt både for de studerende og VIP'erne. Hertil kan der argumentere for at der er sket et motivationstab fra både de ansatte på RUC, men ligeså vel de studerende. RUC har gennem historien været “kendt” for at der er

tradition for at der i fællesskab bliver truffet beslutninger og at der ikke er har eksisteret en så klar topstyring som der nu findes med indførelsen af universitetsloven fra 2003. Man kan herved stille spørgsmålstejn ved det faktum at der ikke findes en mere fælles modstand mod den udvikling der er ved at finde sted hvorfor RUC's tilregnelighed i samfundsdiskussioner må ses som værende utilregnelig da det ikke længere kan betegnes som et socialistisk kritisk universitet. Det er selvfølgelig uundgåeligt i denne sammenhæng at lade være med at understrege, at vi som studerende på RUC ikke oplever en særlig stor motivation for at ændre den måde hvorpå tingene fungerer. Endvidere kan der argumenteres for at de studerende ikke på samme måde er ligeså engageret i forholdene omkring deres studie og hvad der bliver vedtaget omkring dem. RUC opstod i sin tid som et samfundskritisk universitet og man kan derfor argumentere for at man således ikke har formået viderebringe dette i tilstrækkelig grad til de nyere generationer. Herved afgrænser vi os fra den større diskussion om hvorvidt den nuværende generation af studerende i Danmark som helhed har ændret sig, men ser blot dette i lyset af hvad RUC ikke formår.

Opsummerende kan man altså argumentere for at der igennem analysen med de tre parametre: vidensrationalitet, solidaritet og tilregnelighed, kan spores nogle reproduktionsforstyrrelser af RUC's livsverden. Man kan herved risikere at man på denne måde mister RUC's særtegn i form af et kritisk og alternativt uafhængigt universitet til fordel for et ensrettet universitet der passer til en ideologisk skabelon tilrettelagt af politikerne. Modstanden der findes mod forsøget på at kolonisere RUC's værdigrundlag, kan ses som et sundhedstegn da disse kampe muligvis kan nyskabe RUC's identitet. Dette kræver dog at den kommunikative handlen bør være styrende, hvorfor vi i diskussionen netop vil diskutere med udgangspunkt i dette.

5.3.3 Delkonklusion:

Dette afsnit har belyst at der hersker tre forskellige kulturer på RUC, hhv. den administrative søjle, de konservative samt de reaktionære. Dette har medført at RUC's identitet er blevet sløret da de handler ud fra forskellige rationaler og forståelser af hvad RUC som institution bør være. Derigennem er det yderligere blevet belyst hvorledes kampen om RUC nu er rykket inden for RUC og dermed har medført nogle reproduktionsforstyrrelser af RUC's

livsverden. Det afgørende i denne sammenhæng anser vi som dialogen hvor man igennem argumentation kan opnå en fælles konsensus.

Kapitel 6: Diskussion

Indledningsvis vil vi diskutere vores normative løsningsforslag til hvordan de problemstillinger, vi fandt frem til i analysen kan undgås. Derefter vil vi diskuterer problemstillingerne forbundet med erhvervsliggørelsen af universiteterne og hvorvidt forskningsfrihed er nødvendigt i et samfundsmæssigt perspektiv, for til sidst at se på politikernes indflydelse i forhold til universiteterne og universiteternes rolle i samfundet.

6.1 Den frie meningsdannelse - utopi?

Som vist i analysen, har afskaffelsen af konsistorium, og indførelsen af den enstrengede ledelsesform ikke været hensigtsmæssig i forhold til at sikre en platform, hvorfra den kommunikative handlen og dermed en fælles forståelse for at det rationelle argument kan være dominerende i forhold til beslutningerne på RUC. Som Christian Nissen giver udtryk for i kronikken: "Demokrati og ledelse i universitetskulturen" (Bilag 3) er der behov for at udvikle en ny arbejdsdeling mellem den akademiske og politisk administrative kultur.

Denne udvikling ser han skabt gennem en fælles proces hvor begge kulturer må rykke sig, for at opnå en fælles konsensus og dermed kræver det at man på sin vis går på kompromis. Dette gælder altså både for ledelsen og medarbejderne. Ved at opnå en fælles forståelse blandt de forskellige kulturer der hersker på RUC, vil bureaukratiet/hierarkiet tilnærmelsesvis mildnes. Da de administrative beslutninger ikke i samme grad vil være i konflikt med RUC's normer. Dette betyder altså at bestyrelsen også må anerkende at de ikke kan fortsætte enstrengede ledelsesform, hvis de vil undgå distanceringen til medarbejderne (jf. afsnit 5.3).

En af de grundlæggende kritikpunkter ved universitetslovgivningen, som belyst igennem afsnit 5.2, er den topstyrede ledelse af universiteterne. Det er derfor ikke nok, blot at indføre en ændring om medbestemmelse og medinddragelse, som det skete i 2011. En sådan ændring kan i sig selv være misvisende og tvetydig, for hvor går grænsen så for medbestemmelsen og medinddragelsen? Vi ser dette som et tovtrækkeri uden ende. I stedet burde man fokusere på den konkrete mulighed for at få sin mening hørt, og således arbejde

inden for rammerne af lovgivningen, og i så vidt grad som muligt lade institutionens beslutninger bunde i en konsensusdannelse, fremfor den ensidige fokusering på det officielle magthierarki. Spørgsmålet er så hvordan rammerne for denne konsensusdannelse skal skabes? Vores normative bud, er at man burde lade sig inspirere af Habermas' regler for den herredømme frie kommunikation. Dette indebærer at man søger at lade det rationelle argument være styrende. For at dette kan lade sig gøre, kræver det at ingen parter har magt til at øve indflydelse over andre parter, da derfor og som vist i analysen vil ligge bånd på sine udtalelser. Desuden skal alle have lige ret til ordet, det vil altså sige at man ikke skal tilkæmpe sig muligheden for ytre sine meninger, men at det er en naturlig del af processen, at man bliver hørt. Man bryder så dermed den eksterne ledelse og den tidligere parlamentariske demokrati forståelse. Selvom det kan kritiseres som utopisk, er det ikke usandsynligt, at man inden for universitet, rent faktisk kunne blive enige om de samme grundlæggende mål og værdier. Ud fra disse grundlæggende mål, ville man kunne lade det rationelle argument, være udgangspunktet for beslutningerne inden for institutionen. Man kunne derfor forestille sig at RUC genindtog sin eksperimentelle eksistensberettigelse, ved at indføre en styreform der var baseret ovenstående principper. Den praktiske organisering af dette er for omfangsrigt at komme ind på, men som vist i analysen ville det kræve en ændring i politikernes og dermed også befolkningen syn på universitetsrolle. Det er derfor nødvendigt at sprede oplysningen til befolkningen om konsekvenserne ved denne ændring i universiteternes styring og rolle i samfundet. I første omgang, til de studerende, sådan at et krav om medbestemmelse og ret til direkte indflydelse på sin egen uddannelsesmål igen kan indfinde sig. Derfor ligges der hermed op til en videre diskussion af hvordan universitets rolle i samfundet burde være.

6.2 Pølsefabrik eller kulturinstitution?

Politikernes ambition om at tilpasse velfærdssamfundets institutioner til den globale konkurrence, har medført en drejning i universiteternes rolle i samfundet. Mange af tilpasningerne bunder i et effektivitets og nyttemaksimeringsrationale, som kommer til udtryk via New Public Management i udviklingskontrakterne og universitetslovgivningen (jf. afsnit 5.1 og 5.2).

Dette nyttemaksimerende rationale, der har mange paralleller til den private virksomhedstænkning, har især overskygget to essentielle samfundsopgaver for universitet. For det første den frie forsknings kritiske rolle, til at sikre en oplysning af hele samfundet på et uafhængigt grundlag, og at sikre politikerne må stå til ansvar overfor kvalificeret argumentation fra videnskaben. Denne samfundsrolle vil vi vende tilbage til senere i diskussionen. Den anden samfundsfunktion som udviklingen har haft en negativ indflydelse på, er universitets rolle som en dannende institution. Dette sikre at hæve oplysningsniveauet hos borgerne i samfundet, som dermed på oplyst grundlag er i stand til deltage i den demokratiske samfundsform. Udgangspunktet for individet som noget unikt i sig selv, og dermed værd at danne, kan i denne kontekst, spores helt tilbage fra opbygningen af velfærdsstaten. Man betragtede mennesket som noget værdifuldt i sig selv og man måtte derfor anerkende og beskytte individet. Dette menneskesyn er lige så stille blevet skubbet til side til fordel for konkurrencestatens menneskesyn, som et opportunistisk væsen, der søger at udfolde sit fulde potentiale(jf. 5.2). Det er i konkurrencestatens interesse, at kunne konkurrere med andre nationer og 'bevare velfærdstaten', dette gøres som vist ved at skabe strukturer der sørger for at individerne i samfundet opnår sit fulde potentiale til at realiserer sin egennytte eller sagt med andre ord at skabe vækst. Man betragter altså individet som en tom skal, hvor erhvervsrelevant faglighed skal tilføjes. Det er i denne kontekst universitet opnår sin eksistensberettigelse i konkurrencestaten. Som vist i analyse 5.1 er der, da netop også et øget fokus på 'erhvervsrelevant' både i universitetslovgivningen, men også i de udviklingskontrakter, incitamentsstrukturene for universiteternes fremtid. Det medfører at fokuset i uddannelserne ikke længere handler om at danne og værne om individet, men i stedet sikre at individets potentialer bliver udnyttet optimalt. Man må derfor stille sig kritisk overfor om det overhovedet er muligt, at planlægge uddannelserne efter erhvervsrelevans, da økonomien og arbejdsmarkedets behov igennem tiden har vist sig umulig at forudsige. For det andet kan man argumentere for at den form for "*erhvervsrelevans*", som politikerne efterspørger og får indført ved hjælp af rammestyring, kan karakteriseres som ideologisk projekt. Man kan stille spørgsmålstegn ved om politikernes forståelse af den optimale udnyttelse af individernes potentiale, for alle, i virkeligheden ligger i en ensidig fokusering på naturvidenskabelig og/eller 'erhvervsrelateret' uddannelse eller om der findes andre måder hvorpå et dannet individ kan

bidrage til det gode samfund. På samme måde, kan se hvilken dannelsesrolle universitet skal have for de studerende. Skal de studerende præges i retningen af kunne skabe mest mulig vækst, vel og mærke hvis politikernes forudsigelse af arbejdsmarkedets behov er korrekt, eller handler dannelse i virkeligheden om andre og mere umålbare værdier?

Spørgsmålet, bunder i virkeligheden i om vækst er den eneste måde, man kan måle hvor velfungerende et samfund er. Forskellige økonomer, herunder Jesper Jespersen, peger i retningen af at en øget BNP ikke nødvendigvis påvirker befolkningens livsglæde, når en vis standard er opnået (Internet 10). Hvis man antager at det rigeste samfund ikke nødvendigvis er det bedste samfund, og hvis man antager at politikerne ikke nødvendigvis kan forudsige arbejdsmarkedets behov. Så kunne man argumentere for at det ville være bedre, at universitets fokuserede på at præge individerne med udgangspunkt i nogle andre principper. Det er netop dette som RUC i sin tid gjorde oprør mod. Der er vigtigere ting i livet end arbejdsmarkedets behov og det skal afspejles på universiteterne ellers risikerer samfundet at ende under en form for proletariats diktatur. Hvor det ensidige fokus på vækst, ligeså stille kvæler alle andre facetter i livet. Opsummerende bunder det i en normativ holdning om, at et samfund der ikke udfordres, det værende igennem kunsten eller universiteterne, vil gå i stå (Bilag 4:16). Derfor burde man måske tilrettelægge universiteterne efter andre værdier, som ikke direkte handlede om vækst. Det kunne være en kritisk tilgang til forskningen, forskning af bæredygtig udvikling, frihed eller fremme af det *gode* liv.

Selv censureret forskningsfrihed?

Ændringen i bevillingssystemet i kombination med selvejermodellen har haft en afgørende betydning i forhold til forskningsfriheden (jf. analysedel 5.2.2). Dette skal forstås som at universiteterne nu fungerer som en privat virksomhed, der skal kunne udmunde i erhvervsrelevant og dermed profit på bundlinjen. Den enstrengede ledelsesform og magthierarki medfører desuden at den enkelte forsker presses til at fokusere deres forskning inden for bestemt formål. Dette ses blandt andet tydeligt i med indførelsen af konkurrencebetingede bevillinger, som de forskellige universiteter må kæmpe om at skaffe, for at kunne bedrive forskning inden for den konkurrencebaserede forskningsmodel. De konkurrencebetingede bevillinger uddeles ud fra nogle specifikke målsætninger bestemt af forsknings- og innovationsstyrelsen.

Det er nærliggende at disse kriterier ligger op af politikernes ambitioner for samfundet, dermed pålægges forskerne altså en form for selvcensur i forhold til inden for hvilke rammer de kan forske. Dette skal yderligere ses i den kontekst udviklingskontrakterne har haft på universiteterne, hvor der bliver stillet kvantitative krav til det videnskabelige personale. Der sker altså en indsnævring af forskningsfriheden i kraft af at muligheden for selvstændig forskning bliver langt mindre i og med at forskerne ikke nødvendigvis har råd til uafhængig forskning, men også fordi de bliver presset til at fokusere deres tid på såkaldt 'erhvervsrelevant' forskning. Desuden har selvejemodellen betydet at universiteterne skal opbygge et brand, som de kan sælge sig selv på, det er derfor ikke usandsynligt, at nogle former for forskning eller særlige emner ikke passer inden for rammerne af det brand som ledelsen forsøger at udvikle. En pointe der underbygges af vores analyse (jf. afsnit 5.1.2). Man må altså forholde sig kritisk overfor om vidensproduktion overhovedet kan tilpasse den virksomhedstænkning politikerne ønsker. Man kan argumentere for at de kvantitative krav til det videnskabelige personales bedrifter, fjerner fokuset fra kvaliteten af forskningen. Alle må være enige i, at god forskning må være vigtigere end meget forskning. Desuden må man overveje om dybdegående forskning kan gøres op inden for de rammebetingelser udviklingskontrakterne og hele ledelsesstrukturen ønsker. Hvis forskningen hele tiden tager udgangspunkt i særlige hensigter og krav, så ophører hele den kritiske funktion som universitet har haft, da forskerne altid vil have interesse i at beholde deres indkomst grundlag. Til sidst må man stille spørgsmåls tegn ved det politiske apparat, der skal træffe beslutninger om hvilken vej forskningen skal målrettes, for som forskningen nu engang er og altid har været, er det netop forskerne der ved eller har en anelse om i hvilken retningen yderligere forskning burde tilrettelægges. Et nedsat råd, kan ikke vide hvorvidt en atomfysikers undersøgelse kan omsættes til vækst, i og med, rådet umuligt kan have samme indsigt som specialisterne. Hvis det er specialisterne der sidder i rådende, bliver funktionen selvmodsigende, kan derfor i sidste ende også udfra et økonomisk rational betragtes som overflødigt bureaukrati.

6.3 Universitetets rolle og politikernes indblanding

På mange måder er universiteterne en besynderlig og på samme tid forunderlig konstellation. For hvad er egentlig et universitet, hvordan skal det ledes og hvilken rolle skal det udfylde i

samfundet? Disse spørgsmål har man ofte hørt, men sjældent fået noget entydigt svar på. Mestendels fordi der er uendelig mange meninger og problemstillinger forbundet med dette. Monty Python lavede på et tidspunkt en sketch med en filosofisk fodboldkamp mellem Grækenland og Tyskland, med nogle af de mest betydningsfulde filosoffer på hvert hold. Fodboldkampen ender 1-0 til Grækenland efter at begge hold har vandret rundt på banen i 89 minutter, så fordybet i tanken om hvordan man scorer, at de rent faktisk ikke har ramt bolden, før Archimedes udbryder Eureka og Sokrates senere sender bolden i mål. Det kan måske virke mærkværdigt at inddrage en Monty Python sketch i denne sammenhæng, men alligevel er sketchen på mange måder et rammende billede på et af de overordnede problemer der er på universiteterne og et problem som bestemt ikke er nyt i den sammenhæng. Som institution rummer universitetet mange forskellige kulturer og ikke mindst mange individualiteter. Fodbold er en holddisciplin, hvad filosofisk tænkning nok ikke helt er og derved opstår der i Monty Python sketchen, et problem. Det store problem indenfor universitetsverdenen er i mange henseender det samme, hvem bestemmer og i hvilken retning skal universitetet udvikles? Lige præcis dette problem har der altid været uenighed om. I 1828 forlod en række studerende og forskere Humboldt-Universität zu Berlin i protest mod den tiltagende politiske styring (Internet 11). I dag er det på mange måder den samme scene der udspiller sig, bare i nye klæder. Universitetslovgivningen var et politisk administrativt projekt og ikke noget hverken forskere eller de studerende efterspurgte. Stridighederne på universiteterne har altid drejet sig om indflydelse og magtforhold. Den reformation af universiteterne der skete i slutningen af 1960'erne og starten af 1970'erne var ikke et politisk projekt, men de studerendes opgør med professorvældet. På Københavns Universitet mobiliserede de en fælles front imod de styrende organer som på daværende tidspunkt var rektor og prorektor og dermed vandt de indflydelse. Disse magtspil har altid hersket på universiteterne og har betydet at universiteterne sommetider har virket meget fragmenteret, i en grad der ville have været betænkelig i andre institutioner eller organisationer. Det er altså ikke altid at tiltagene er sket ud fra en samlet stemme og det kan man bestemt heller ikke sige det blev gjort med universitetslovgivningen i 2003. Den var præget af manglende sammenhørighed eller homogenitet og vandt derfor ikke særlig stor opbakning, om end der var ansatte som mente at det var på tide med "forandring". Trods en lang historie med uenigheder på

universiteterne, udgjorde universitetslovgivningen alligevel et nybrud. Den på daværende tidspunkt siddende videnskabsminister Helge Sander (V) udtalte i den forbindelse at det var den ”*største universitetsreform siden senmiddelalderen*” (Internet 12). Det citat kan man så være uenig i eller ej, men det viser lidt hvilket politisk projekt reformen var. Ændringerne var også på mange måder et brud med hvad der før havde været *comme il faut* på universiteterne. At det tidligere universitetsdemokrati med 50 % VIP, 25 % TAP og 25 % studerende, blev erstattet med en enstrengt ledelse og en bestyrelse med eksternt flertal var nok for mange en overraskelse. Det var som det tidligere er blevet fremsat, en udvikling hvor snart sagt alle offentlige institutioner fik et eftersyn. Danmark skulle være en konkurrencestat og dermed blev det store overordnede spørgsmål *Hvad skal Danmark leve af?* Forvaltningsmæssigt udmundede det i diverse NPM reformer for dermed at sikre de offentlige institutioners effektivitet. Spørgsmålet blafrede også i vinden da Helge Sander fremlagde sin reform, hvor han også blev berygtet for flosklen *fra tanke til faktura*, som hurtigt blev omdøbt *fra forskning til faktura*. Denne vending symboliserede for mange forskere en ubehagelig drejning, en drejning mod en markedsligørelse af universiteterne. Forskningsfriheden blev forringet kraftigt og bevillingsmuligheder blev drejet hen imod at det skulle have relevans eller være *trendy*. Som det er vist i analysen er det altså helt tydeligt, at den daværende regering havde klare ambitioner om at få universiteterne mere erhvervsrettet og etableret et samarbejde med den private sektor.

Denne ambition har der bestemt ikke været enighed om indenfor universiteterne og det symboliserer på mange måder hvor stridspunktet ligger. Politikerne har en anden forståelse end forskerne ift. hvilken rolle universiteterne skal udfylde i samfundet, og derved opstår der et *clash*. For universiteterne er ikke en privat virksomhed og må rent ledelses- og forvaltningsmæssigt gribes anderledes an. Det er muligt det er en offentlig institution og dermed er der nogle politiske forpligtelser, men det er fundamentalt for et civiliseret samfund at spændet mellem politiker og universitet, ikke bliver for kort. Således skal politikere heller ikke skal blande sig i kunsten, retssager osv. Konkurrencestat eller ej, økonomisk krise eller ej, vækst eller ej, det er et fundamentalt demokratisk princip. Der skal være en kritisk, selvstændig og uafhængig tænkende kultur. På middelalderens universiteter fik studenter og lærere fundats af paven, kejser eller konge. De havde stor autonomi og blev betragtet som selvstændige republikker og studenter og lærere valgte selv stedets rektorer

(Internet 14). Vi lever ikke i middelalderen længere men det er interessant at se hvor veludviklet og civiliseret en kultur der var dengang på universiteterne - den institution der har været den grundlæggende kerne til det samfund vi har i dag.

Når det så er sagt er der også krav om at universiteterne fornyer sig ellers mister de deres eksistens berettigelse, men spørgsmålet er om konkurrenceuniversitetet og den nye NPM strøm på universiteterne har bidraget til højere standarder i den sammenhæng? Det kan diskuteres og måske ender det med at opildne til en ny kamp, en ny kamp for frihed og uafhængighed.

Kapitel 7: Konklusion

I dette projekt har vi igennem vores kritisk-teoretiske perspektiv besvaret følgende problemformulering:

“I hvilket omfang har universitetsloven fra 2003 gjort Roskilde Universitet til et konkurrenceuniversitet og hvilken betydning har den medførte ændring af ledelsesstrukturen haft på RUC?”

Oprindelsen til universitetslovgivningen kan på mange måder findes i de udviklinger, der er sket i den offentlige sektor i forhold til konkurrencestaten. Yderligere fandt vi i analysen af universitetslovgivningens ændringer, ved hjælp af Hoods doktriner, frem til at lovgivningen på mange måder har været præget af NPM, hvilket kan ses som en drejning i RUC's rolle i retningen mod, at være mere konkurrencefokuseret universitet. Det politisk-administrative system har via ændringen fået mulighed for, at kontrollere retningslinjerne på RUC, ved en øget kontrol af institutionen igennem en omfordeling af magten, ændringer i bevillingssystemet, samt indførelse af akkreditering. Denne øget kontrol har medført et yderligere bureaukrati både fra statens side, men også fra universitets personale. Det blev yderligere klargjort, hvorledes der hersker en generel mistillid til universiteterne fra politisk hold, hvorfor disse lovreguleringer kan ses i lyset af dette. Mistilliden fra politikerne medfører, at der ikke i tilstrækkelig grad opstår en differentiering af universiteterne, men i stedet, at der bliver stillet en masse standardiserede krav til RUC, både til undervisningen, forskningsfrihed men også via udviklingskontrakterne. Flere af disse krav, fokuserer på økonomisk vækst og international konkurrence, hvilket altså tyder på en ændring i af universitetets rolle i retningen af et konkurrenceuniversitet. Indførelsen af selvejemodellen har dog ikke betydet en fuld omlægning af RUC til konkurrenceuniversitet. Dette skyldes at administrationen reelt ikke kan agere selvstændigt, og dermed ikke har det fulde ansvar. Forstået på den måde, at bestyrelsen i høj grad ikke er underlagt ministerierne, hvilket betyder RUC ikke fuldt ud indgår på markedsvilkår. Dermed har universitetsloven betydet en delvis ændring af RUC til et konkurrenceuniversitet. Ledelsesstrukturen og dermed beslutningsprocesserne på RUC har, altså via universitetslovgivningen blevet

ændret til en top-down styring, der kan føres helt tilbage til politikerne. Indførelsen af bestyrelsen har betydet, desuden betydet, at der er opstået et loyalitetsprincip i styringen af universitet, dette medfører en form for selvrens indeni for institutionen. Med denne styrelse, er der også blevet tildelt magt til en ny administrativ kultur indeni for RUC, altså er den ydre fjende flyttet indeni for RUC's murer. Dette har medført at det er blevet endnu svære, at opnå konsensus internt, og dermed mindskes muligheden for at stå sammen mod ydre kritik eller indflydelse fra f.eks. politikernes side. Hermed er mistillid et gennemgående træk der skinnede igennem hele analysen, da er at finde indeni for RUC's rammer, da de ansatte også har en grundlæggende mistillid til bestyrelsen og politikerne. Igennem tredje analysedel fandt vi ud af, at der kan siges at finde tre kulturer på RUC, som i højere grad er medvirkende til at RUC oplever en identitetskrise, hvorfor vi i diskussionen argumenterer for hvorledes den herredømme fri dialog, skal til for at der kan opnås en fælles konsensus på RUC og dermed danne ramme om en ny identitet.

Kapitel 8: Perspektivering

Dette projekt tog udgangspunkt i Universitetslovgivningen, og hvordan de strukturelle ændringer har haft betydning for beslutningsprocesserne. Således har vi altså vist hvordan ændringen fra konsistorium til den enstrengede ledelsesform har medført, at politikerne i langt højere grad har mulighed for at dikterer retningslinjerne for Roskilde Universitet. Denne overordnede politiske indblanding på RUC, har som vist haft den konsekvens, at den interne konsensusdannelse er blevet ødelagt til fordel en-strengt magtstruktur. Dette har muliggjort, at rationaler inden for det administrative personale i langt højere grad dominerer grundet ændringen til selvejemodellen. Det videnskabelige personales medbestemmelse er dermed blevet mindsket. Et ubesvaret spørgsmål i denne sammenhæng er, i hvor høj grad, det er muligt for studerende at blive hørt?

Hvilke muligheder og begrænsninger er der for de studerende for at præge det faglige og værdimæssige grundlag på RUC? - og hvis de kan i hvilken retning?

En undersøgelse af den RUC studerendes selvforståelse kunne i denne sammenhæng være interessant. For at belyse hvilke værdier den RUC studerende finder vigtige og dermed undersøge om der er et brud imellem politikernes og de studerendes ambitioner med universitet. Hvis det rent faktisk viste sig at der var en forskel, kunne man i den kritisk teoretiske ånd, undersøge hvilke mekanismer der blokerede for erkendelsen af misforholdet. En anden interessant vinkel til videre forskning, kunne være at undersøge hvordan tilpasningen til Bologna aftalen, og den deraf medfølgende homogenisering af uddannelserne rent praktisk har haft betydning for det faglige indhold i uddannelserne. Herefter kunne man analysere hvilke områder der er blevet nedprioriteret og hvilken samfundsmæssige betydning dette har, i forlængelse af dette kunne man gå ud og analysere hvorvidt ændringen af uddannelserne, rent faktisk passer overens med arbejdsmarkedets efterspørgsel. Til sidst kunne det nævnes at en undersøgelse af forskningsfrihed, også kunne være interessant. Man kunne for eksempel lave en dybere undersøgelse af hvad forskningsfriheden betyder, og hvad forskernes mulighed, er for videnskabelige gennembrud og dermed se på hvorvidt, at en overordnet rammestyring, rent faktisk er problematisk.

Litteraturliste

Bøger, antologibidrag og Ph.d. afhandling:

Andersen, Heine, 1994: Kritisk teori, i Heine Andersen (Ed.), *Videnskabsteori og metodelære*, 4 ed., Samfundslitteratur, Frederiksberg

Andersen, Heine, 2007: Jürgen Habermas, i Heine Andersen & Lars Bo Kaspersen (Eds.), *Klassisk og moderne samfundsteori*, 4. ed., Hans Reitzels forlag, København.

Borum, Anders, 2001: *Diskursetik og den positive selvreference*, 1.ed., Samfundslitteratur, Frederiksberg

Elling, Bo, 2004: Kritisk teori, i Lars Fuglsang & Poul Bitsch Olsen (Eds.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, 2. ed., Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg

Eriksen, Erik & Weigård, Jarle, 2003: *Kommunikativt demokrati*, Hans Reitzels Forlag, København

Fuglsang, Lars & Olsen, Poul (Eds.), 2004: *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, 2. ed, Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg

Habermas, Jürgen, 1981: *Teorien om den kommunikative handlen*, 1981, Suhrkamp Verlag

Hansen, Else, 1997: *En koral i tidens strøm - RUC 1972-1997*, 1. eb., Roskilde universitetsforlag, Frederiksberg.

Højbjerg, Henriette, 2004: Hermeneutik, i Lars Fuglsang & Poul Bitsch Olsen (Eds.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, 2. ed.,

Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg

Kalleberg, Ragnvald, 1976: Kritisk teori, i En introduktion til Frankfurterskolens videnskabsteori, Kurt Aspelin & Tomas Gerholm (Eds.): *Positivism, marxisme, kritisk teori – retninger indenfor moderne videnskabsfilosofi*, 2. ed., Nordisk Forlag, København

Koch, Hal, 1991: *Hvad er demokrati?*, 5. ed, Gyldendal

Kristensen, Catharina, 2010: Interview med enkeltpersoner, i Lars Fuglsang, Peter Hagedorn-Rasmussen & Poul Bitsch Olsen (Eds.), *Teknikker i samfundsvidenskaben*, 1. ed., Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend, 2009: *Interview – Introduktion til et håndværk*, 2. ed., Hans Reitzels Forlag, København

Larsen, Knud, 1997: Den svære tid, i *RUC i 25 år* (Ed.), 1. ed., Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg

Nørager, Troels, 1998: *System og livsverden*, 1.ed, Forlaget ANIS, Frederiksberg

Nørgaard, Britta, 1996: *Habermas i Praxis - en indføring i dele af teorierne*, 2. ed., Skipper Clement Seminariet, Aalborg

Pedersen, Ove Kaj, 2011: *Konkurrencestaten*, 1. ed., Hans Reitzels Forlag, København

Sarauw, Laura Louise, 2011: Kompetencebegrebet og andre stileøvelser: Fortællinger om uddannelsesudviklingen på de danske universiteter efter universitetsloven 2003, Ph.d. afhandling, Københavns Universitet, København

Artikler:

Bredsdorff, Nils, 2008: Universiteternes styrelse, ledelsens styrkelse og forskningens frihed, Essays om universitetspolitikken og universitetslovenes historie, *Skriftserie fra Roskilde Universitetsbibliotek*, Vol. 51

Greve, Carsten, 2002: New Public Management, *Nordisk Kultur Institut*, Frederiksberg

Hood, Christopher, 1991. A public management for all seasons? *Public Administration*, Vol. 69

Internetkilder:

Internet 1: Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, regeringen 2003: Nye veje mellem forskning og erhverv – fra tanke til faktura
www.fivu.dk/publikationer/2003/nye-veje-mellem-forskning-og-erhverv-fra-tanke-til-faktura/nye-veje-mellem-forskning-og-erhverv-fra-tanke-til-faktura.pdf
Besøgt: 03-06-2012.

Internet 2: Retsinformation, Bekendtgørelse af lov om universiteter (universitetsloven)
<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=137835>
Besøgt: 12-04-2012

Internet 3: Sekretariatet for ministerudvalget
www.globalisering.dk/multimedia/Faktabilag_8_VU_udviklingskontrakter.pdf
Besøgt: 22-04-2012

Internet 4: Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, udviklingskontrakter
www.fivu.dk/nyheder/andet-nyt/2006/videnskabsministeriets-fokus-universiteters-udviklingskontrakter

Besøgt: 04-05-2012

Internet 5: Retsinformation, Lov om Akkrediteringsinstitutionen for videregående uddannelser

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=29309>

Besøgt: 04-05-2012

Internet 6: Styrelsen for Forskning og Innovation

<http://www.fi.dk/styrelsen>

Besøgt: 15-05-2012

Internet 7: Styrelsen for Universiteter og Internationalisering, uddannelsesbevillinger

www.ubst.dk/institutioner-og-okonomi/finansiering/uddannelsesbevillinger

Besøgt: 07-05-2012

Internet 8: Information v. Lars Morgensen: "Kommercielle universitet"

www.information.dk/24147

Besøgt: 22-05-2012

Internet 9: Folketinget

www.webarkiv.ft.dk/Samling/20021/lovforslag_som_fremsat/L125.htm

Besøgt: 03-04-2012

Internet 10: Information v. Anna Von Sperling: "Er produktivitet den hellige gral?"

www.information.dk/226872

Besøgt: 20-05-2012

Internet 11: Den store danske - Gyldendals åbne encyklopædi, Humboldt-Universität zu Berlin

www.denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/P%C3%A6dagogik_og_uddannelse/Udenlandske_universiteter/Humboldt-Universit%C3%A4t_zu_Berlin

Besøgt: 22-05-2012

Internet 12: Kristeligt dagblad v. Henning Lehmann: Er der linje i de seneste 50 års universitetshistorie?

www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/425005:Kronik--Er-der-en-linje-i-de-seneste-50-aarsuniversitetshistorie?all=1

Besøgt: 22-05-2012

Internet 13: Styrelsen for Forskning og Innovation, Det strategiske forskningsråd

www.fi.dk/raad-og-udvalg/det-strategiske-forskningsraad/om-raadet

Besøgt: 25-04-2012

Internet 14: Den store Danske – Gyldendals åbne encyklopædi, Universitet

www.denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/P%C3%A6dagogik_og_uddannelse/Universiteter_og_h%C3%B8jere_l%C3%A6reanstalter/universitet

Besøgt: 10-05-2012

Bilag 1: Interviewguide til interviewet med Mihail Larsen

Introduktion til Mihail:

Kan du give os en kort introduction til dig selv og din tid på RUC?

RUC før universitetslovgivningen:

Hvorfor var der behov for RUC?

Hvilke idealer var vigtige da RUC blev oprettet?

Hvordan foregik beslutningsprocesserne på RUC dengang?

Hvordan karakteriserer du RUC's/universitets rolle i samfundet dengang?

RUC efter universitetslovgivningen:

Hvilken betydning har universitetslovgivning haft på RUC?

På hvilken måde/i hvor høj grad vil du mene RUC er gået på kompromis med sine idealer efter universitetslovgivningens indførelse?

Vil du mene at RUC's idealer ikke bliver reproduceret i samme grad som tidligere? Har dette en sammenhæng med universitetslovgivning?

Hvordan var beslutningsprocesserne på RUC? (evt.opfølgende spørgsmål omkring den brugerstyrede demokratiske kultur og hvordan den ser ud idag?)

Hvordan har beslutningsprocesserne ændret sig siden indførelsen af en eksternt valgt ledelse?

Hvad er styrende for dig i beslutningsprocesserne?

Der er en masse diskussion om RUC's profil er sløret og at de befinder sig i en identitetskrise - Mener du det? og i såfald hvad mener du har forudsaget den?

Mener du RUC's identitetskrise kan skyldes den eksterne valgte ledelse og der ikke i ligeså høj grad opnås enighed igennem diskussion/demokratiske kampe?

RUC's ideal/fremtid:

Hvis du skulle give et normativt bud på RUC's fremtid, hvordan ser den så ud? (Opfølgende spørgsmål: hvilke muligheder og begrænsninger er der forbundet med dette?)

Hvilken rolle skal RUC udfylde i samfundet?

Universiteternes rolle i samfundet og i fremtiden:

Hvilken rolle skal de danske universiteter have i fremtiden?

Skal universiteternes rolle i samfundet nytænkes? Og derunder nye ledelsesstrategier for at få det til fungere?

Kan man hævde at universiteterne også har haft behov for en reformation?

Kan man anskue at erhversliggørelsen af universiteterne med kompetencemål etc. er tiltrængt set i lyset af en fremtid med en øget internationalisering og pres fra omverdenen?

Hvilke konsekvenser vil det have at der bliver lagt større vægt på kompetencer fremfor for faglighed?

Bilag 2: Interviewguide til interviewet med Christian Nissen

Introduktion:

- Kan du fortælle kort om dig selv og hvorfor du fik stillingen i RUC's bestyrelse?
- Hvorfor takkede du ja til at sidde i bestyrelsen og senere hen ja til at blive bestyrelsesformand?
- Hvilke kompetencer mener du, du besidder siden du blev taget i betragtning? og hvilken rolle skulle du udfylde?
- Hvad har været vigtigt for dig i dit virke i bestyrelsen både som mening medlem og som formand?
- Hvad vægter du højest i beslutningsprocesser med andre?
(Dialog, enighed, i hvor høj grad er opnåelse resultater styrende?)

Universitetslovgivningen

- Hvilken betydning har Universitetslovgivningen haft på RUC og derunder på beslutningsprocesserne?
- Mener du at der har været behov for universitetslovgivning? og derunder fordele og ulemper ved lovgivningen?
(Herunder opfølgende spørgsmål om bestyrelsens rolle)
- I hvor høj grad mener du det er økonomiske rationaler der ligger til grund for Universitetslovgivningen?
(Kan man se NPM tankegangen som værende en del af Universitetslovgivningen?)
- Universitetslovgivningen har medført en højere grad af topstyring på RUC, som ellers har haft en stærk tradition for medbestemmelse på alle niveauer. Hvilke problematikker har det medført - Kan du fortælle om nogle magtkampe?
- Hvordan er denne ændring modtaget af de ansatte på Universitet, Er demokratiet/ medindflydelsen blevet svækket? og i hvor høj grad samt hvilken betydning har dette haft for Universitet?
- Hvilken betydning har det haft, at universiteterne ikke i tilstrækkelig grad har sikret sig medbestemmelse og medinddragelse?

- På hvilken måde/ i hvor høj grad vil du mene RUC er gået på kompromis med sine idealer efter universitetslovgivningens indførelse?

(Opfølgende spørgsmål: Hvilke idealer er de gået på kompromis med, Hvilke effekter har det afledt?)

- Hvilken betydning har det, at der er øget fokus på produktivitet, effektivitet og outcome for et universitet?

De to kulturer på Roskilde Universitet

- Der er en masse diskussion om at RUC's profil er sløret og at de befinder sig i en identitetskriser - Mener du det? og i så fald hvad mener du har forudsaget den? og hvordan kommer man ud af den?

- Mener du snakken om RUC's identitetskriser kunne skyldes der bl.a. er kommet en ekstern valgt bestyrelse og der ikke i ligeså høj grad opnås enighed igennem diskussion/ demokratiske kampe
(Jf. Nissens kronik)

- Kan du fortælle lidt om de to kulturer på Roskilde Universitet jf. din kronik?

- Hvilken betydning har det at de to kulturer har hver deres dagsorden og handler ud fra forskellige rationaler? - Og hvilken betydning har det at der eksisterer to forskellige kulturer i samme organisation
(Hvor støder kulturer på hinanden og hvilke begrænsninger medfører dette?)

- Vil det være muligt at få dem til at arbejde bedre sammen? og i så fald hvordan?
(Hvem skal nærme sig hvem? og er dialog mellem det administrative og forskerne vejen frem?)

RUC i dag / RUC's fremtid

- Vil du mene at RUC's idealer ikke bliver reproduceret i samme grad som tidligere? Har dette en sammenhæng med universitetslovgivning?

- Hvilken rolle skal RUC udfylde i samfundet?

- Du har i forbindelse med din indtrædelse som bestyrelsesformand på RUC i 2008 udtalt i et interview med børsen at *"RUC skal generobre sin førerposition, som Danmarks nytænkende uddannelsesinstitution, ligesom vi var for 30 år siden. Vi skal satse på fleksibilitet og tværfaglighed, og vi skal i højere grad skræddersy uddannelserne til den enkelte studerendes behov"*.

- Hvordan opnås dette? Er RUC gået i den rigtige retning?
- Hvordan forholder du dig til RUC's historie for at være et kritisk universitet, mener du at den kritiske forskning er nødvendig og er det noget RUC skal sørge for at bevare som et ideal?
- Hvis du skulle give et normativt bud på RUC's fremtid, hvordan ser den så ud og hvilke muligheder og begrænsninger er der for at nå derhen)?

Universiteternes rolle i samfundet

- Hvilken rolle skal de danske universiteter have i samfundet?
- Er universiteterne til for erhvervslivet og derved skabe økonomiske vækst på den måde eller har de en større rolle at udfylde i samfundet?
- Kan man anskue at erhvervsliggørelsen af universiteterne med kompetencemål etc. er tiltrængt set i lyset af en fremtid med en øget internationalisering og pres fra omverdenen?
- Hvilke konsekvenser vil det have at der bliver lagt større vægt på kompetencer fremfor for faglighed?
- I interviewet med børsen udtalte du også at det gælder om at bringe universiteternes væk fra industrisamfundet og ind i videnssamfundet, hvad mener du med det? Hvad karakteriserer en udvikling mod videnssamfundet?
- Er den udvikling der er sket siden universitetslovgivningen i 2003, en udvikling som du mener bidrager til dette ideal og i så fald hvordan?
- Kan man argumentere for at der er sket en kommercialisering af universitetet under daværende V-K regering og videnskabsminister Helge Sanders parole "*fra forskning til faktura*". Hvordan stemmer denne udvikling overens med at bringe universiteternes væk fra industrisamfundet og ind i videnssamfundet.
- Kan man drage paralleller mellem industrisamfundets tænkning og universitetslovgivningen?)
(hvilke konsekvenser har det i så fald)
- Bør universiteternes rolle i samfundet nytænkes? Og derunder skal der nye ledelsesstrategier til for at få det til at fungere?

Bilag 3: Kronik af Christian Nissen

Demokrati og ledelse i universitetskulturen

Af Christian S. Nissen

Universitetsledelse er blevet en gordisk knude. Men den hugges ikke over ved at indføre flere lovbestemte regler og procedurer om medbestemmelse. Vi har brug for en helt ny ledelseskultur.

"Bryd professorvældet – medbestemmelse nu" stod der med store sorte bogstaver på en husmur i Studiegården på Københavns Universitet den gang i marts 1968, da studenteroprøret brød ud. Lige siden har slaget om universiteternes beslutningsprocesser bølget frem og tilbage. Den enestående indflydelse, Folketinget i begyndelsen af 1970'erne gav medarbejdere og studerende, blev siden i flere omgange reduceret. Mest dramatisk da man i 2003 afskaffede valgte ledere og kollegiale styrelsesorganer og indførte den såkaldte "enstrengede ledelse" med bestyrelser, ansatte rektorer, dekaner og institutledere.

I sommeren 2011 svingede pendulet tilsyneladende en smule tilbage, da Folketinget gennem en lovændring pålagde universiteterne at lave nye regler, som sikrer medarbejdere og studerende medbestemmelse og medinddragelse i væsentlige beslutninger. Men samtidig blev det understreget, at den nye bestemmelse er en præcisering snarere end en ændring af gældende ret, og at den "enstrengede ledelse" skal opretholdes som hidtil.

Denne noget tvetungede tale skyldes sikkert, at man gerne ville vise lydhørhed over for kritikken af manglende medbestemmelse, men samtidig har en anden, nærmest modsatrettet dagsorden.

Tættere statslig styring

Siden 1990'erne er universiteterne i stadig højere grad blevet set som et instrument i den generelle statslige vækstpolitik. Uddannelserne er blevet tilpasset særlige EU-skabeloner og der er kommet mere politisk fokus på at justere dem efter arbejdsmarkedets behov. Den øgede statslige satsning på forskning har været præget af en vægtforskydning fra den ustyrbare grundforskning til målrettet - såkaldt strategisk - forskning med særlig hensyntagen til dansk erhvervslivs behov. Helge Sander blev som videnskabsminister skoset for sit slogan "Fra forskning til faktura". Men det var en rammende - blot måske lidt for prægnant – karakteristik af en forskningspolitik, der var bred politisk enighed om. Sammenlægningen af en række sektorforskningsinstitutioner og tolv universiteter i 2007 til de nuværende otte og den efterfølgende interne omkalfatring på de to største universiteter (København og Århus) hører også med til dette billede af strukturpolitisk nyttetænkning.

Denne gradvise udfasning af det indre demokrati og den mere håndfaste statslige styring af universiteterne blev formentlig anset som en nødvendig forudsætning for, at folketing og regering ville binde an med nye milliard bevillinger. Tabet af institutionel selvstændighed blev søgt opvejet - eller tilsløret om man vil - ved at give universiteterne en ny (formel) status som selvejende institutioner.

I hele dette perspektiv er der noget nærmest patetisk over, at universiteternes ansatte og studerende har lagt så stor vægt at genvinde de "demokratiske rettigheder". Både fordi det, man slås for, har meget lidt med demokrati at gøre, og fordi reel

indflydelse ikke vindes ved at tilkæmpe sig formelle rettigheder inden for de gældende rammevilkår.

Det drejer sig ikke om "demokratiske rettigheder"

I 2009 blev der gennemført en større evaluering af de danske universiteter, hvor de studerendes og medarbejdernes medbestemmelse var et af temaerne. Kort fortalt var det panelets vurdering, at universiteterne ikke i tilstrækkelig grad har sikret medbestemmelse og medinddragelse og ikke har løftet udfordringen med at udvikle en ny ledelseskultur. Panelet anbefalede, med en henvisning til såkaldt "moderne ledelsespraksis" i videnorganisationer, at universiteterne, udvikler procedurer og organisatoriske mekanismer til at sikre effektiv inddragelse af personale og studerende.

Evalueringspanelets vurdering og anbefaling er interessant først og fremmest ved påpegnings af behovet for at udvikle en ny ledelseskultur og henvisningen til såkaldt "moderne ledelsespraksis" i videnorganisationer. Bare panelet dog havde givet et par illustrerende eksempler på, hvad det er for en moderne ledelsespraksis og "organisatoriske mekanismer", man havde i tankerne. Ser vi på bioteknologiske virksomheder, på avancerede IT-arbejdspladser og andre videnintensive, større danske virksomheder, er det nok svært at finde forbilleder med formaliserede regler om medbestemmelse af den slags, universiteterne nu skal indføre i deres vedtægter. Der er ganske vist eksempler på matrix-organisering og selvledelse mv. Men selv her foregår det inden for overordnede organisatoriske rammer med samme hierarkiske grundprincip som den kontroversielle "enstrengede" model. Universiteterne har således ikke fået megen hjælp til at udvikle en "ny ledelseskultur". Og det er ærgerligt, for det er der i høj grad brug for.

En af barriererne for et sådant udviklingsarbejde er, at hele spørgsmålet om medarbejderes og studenteres indflydelse af mange bliver opfattet som en særlig, demokratisk rettighed, der kan sikres og reguleres gennem et regelsystem. Men det er, både af principielle og realpolitiske grunde, svært at argumentere for, at medarbejderne på universiteterne til forskel fra alle andre offentligt ansatte skal have en ganske særlig ret til at bestemme over de offentlige bevillingers anvendelse og udførelsen af Folketingets beslutninger.

To fremmede kulturer

Det ville i det lys være en hjælp til afklaring, hvis vi kunne forlade denne rettighedstænkningens skyttegrav og i stedet definerer behovet for en ny ledelseskultur som vejen til, at universiteterne kan træffe optimale beslutninger. Dvs. beslutninger som både er hensigtsmæssige i forhold til de overordnede mål og kan gennemføres i forståelse med og opbakning fra medarbejdere og studerende. Det lyder som en selvfølge, men er i universitetssammenhæng i virkeligheden hele kontroversens kerne. For de to hensyn er ikke umiddelbart forenelige. Det skyldes, at god universitetsledelse skal foregå i et møde mellem to meget forskellige kulturer.

I den akademiske kultur opleves beslutningsprocesser og ledelse på sæt og vis som en forskningsmæssig erkendelsesproces. Der er ingen endegyldige sandheder eller "rigtige løsninger". Beslutninger opfattes og håndteres ofte som videnskabelige hypoteser, der løbende kan og skal anfægtes og justeres. Den rigtige løsning er den, der til enhver tid kan opnås bredest mulig kollegial enighed om blandt akademiske fagfæller – lige indtil ny erkendelse viser, at der findes en anden og bedre løsning. Derfor er det helt legitimt at opretholde sin skepsis eller modstand mod en truffen beslutning og løbende arbejde for at omgøre eller forbedre den.

Den forvaltningsorienterede, administrative kulturs beslutningsprocesser bygger på et helt andet rationale, hvor legitimitet og beslutningskompetence afledes af politiske mål og beslutninger (i folketing og regering) og delegeres fra toppen af forvaltningen ud igennem niveauerne i et hierarkisk system til de udførende led. Der kan på hvert niveau meget vel være divergerende synspunkter i beslutningsprocessen, men når beslutningen er taget, ophører diskussionen og de underliggende niveauer (universiteternes bestyrelser, rektorer og institutledere) må rette ind og loyalt efterleve den.

Begge kulturer har sine styrker og svagheder, og der er i en universitetssammenhæng brug for dem begge. Problemet er blot, at de har svært ved at forliges. Den kollegiale, akademiske kultur er helt uundværlig i den forskningsmæssige erkendelses- og udviklingsproces. Men den kan ikke danne basis for ledelsen af en kompleks institution med ansvar for driften af et stort undervisningsudbud, et milliardbudget, flere tusind ansatte og en politisk konstitutionel forankring. Især ikke i en periode med udfordringer til nyudvikling og omstilling, hvor der skal træffes langsigtede og helst konsistente beslutninger og foretages vanskelige prioriteringer.

Omvendt kan man i den politisk-administrative kultur i de ministerielle korridorer, ved universiteternes bestyrelsesmøder og i rektorenes kontorer nok (i hvert fald ideelt) træffe langsigtede, sammenhængende beslutninger om overordnede mål, økonomiske rammer, omprioriteringer og organisationsstrukturer. Men kæden hopper ofte af, når disse systemorienterede beslutninger skal gennemføres i universiteternes akademisk orienterede virkelighed.

Problemet er ikke bare det traditionelle skisma mellem top-down og bottom-up i større organisationers beslutningsprocesser. For i universitetsverdenen befinder de to kulturer sig så at sige i hver sin elevatorskakt med så stor afstand, at man knapt nok kan høre og forstå hinanden. De lokale universitetsledelser balancerer med et ben i begge lejre. Jo mere de solidariserer sig med den ene kultur, jo mere kommer de på kant med den anden. Det samme dilemma må Folketinget leve med. For afvejningen mellem den enstrengede ledelses ansvar og handlekraft og medarbejdernes formaliserede medbestemmelse er ude i universiteternes virkelighed reelt et nul-sums spil, hvor det der gives til den ene, tages fra den anden.

En ledelseskultur med reel indflydelse

Det er således nærmest en underdrivelse, når evalueringspanelet kaldte opgaven med at udvikle en "ny ledelseskultur" for en udfordring. Organisationskulturer er dybt forankrede værdisæt og adfærdsnormer, der ikke uden videre kan ændres og udvikles ved ledelsesbeslutninger og nye regler. Udvikling af et nyt samvirke og en anden arbejdsdeling mellem den akademiske og den politisk-administrative kultur kræver en langvarig, fælles proces, hvor alle parter må flytte på deres hegnspæle.

For det første skal hele tænkningen omkring medarbejdernes og de studerendes indflydelse på beslutningsprocesserne frigøres fra den problematiske rettighedsorienterede "demokrati-tænkning" og regelstyringen. Accepten af ledelsernes pligt til at fastlægge mål og træffe beslutninger er en af de højpuklade kameler, der skal sluges.

For det andet må universitetsledelserne forstå og erkende, at de ikke kan skabe en frugtbar udvikling ved at tvinge beslutninger igennem. Reelle, fortløbende forandringer forudsætter en rimelig bred accept blandt "universitetsfolket". Det opnås kun, hvis ledelserne giver tid til en åben, forudgående debat og magter at forklare,

hvad det er, man ønsker at opnå og hvorfor det er nødvendigt. Gør de det, kan opgaven med at gennemføre beslutningerne i det store og hele – og uden detaljerede anvisninger og flere regler – til gengæld overlades til de direkte berørte medarbejdere og studenter. Det er her nøglen til lokale frihedsgrader og reel indflydelse ligger.

Det er faktisk det, den sagnomspundne "moderne ledelsespraksis" går ud på. Og det er noget helt andet – både mere frugtbart og udfordrende - end Folketingets pålæg om, at universiteterne skal indføre flere regler om medbestemmelse i deres vedtægter.

Bilag 4: Transskribering af interviewet med Mihail Larsen

Mihail: Fik i den her sidste gang?

Johan: Ja den fik vi sidste gang, *Fagkritik*.

Mihail: Også er der en anden en jeg lovede jer, det var denne her. Den får i kun lov at kopiere, det er det sidste eksemplar jeg har. Der står nogle ret interessante ting, om RUC's historie, og fagkritikkens udvikling.

Poul: Lækkert, det vil vi se på.

Mihail: Og har i fået den her? - det er sådan en selvbiografi i kan hygge jer lidt med.

Poul: Vi har planlagt interviewet som semi-struktureret, hvor vi først har en slags manuskript, også vil vi begynde med en åben dialog.

Mihail: ja, men der er mange spørgsmål der gentager sig selv, lagde jeg mærke til, men lad os bare komme i gang.

Poul: Ja, men kan du fortælle os lidt om dig selv? Sådan om hvorfor du kom til RUC og din tid på RUC, hvad du har beskæftiget dig med?

Mihail: Jeg var jo med til på Århus Universitets at indføre det man kalder tværfag, og det var noget som startede allerede i 71. Det var faktisk før RUC var oprettet. Det var en tværvidenskabelig kursusrække, som man kunne få afløsninger for, altså afløst en essay opgave, hvis man fulgte nogle af de kurser der. Så tværvidenskabelighed og tværfaglighed har altid interesseret mig meget, og selv har jeg jo som studerende virkelig "powershoppet" rundt omkring på universitet. Det var dengang hvor man godt nok var indskrevet på et studium, men man gik til en masse andre ting på et traditionelt universitet. Jeg gik til forelæsninger på kunsthistorie, på filosofi, på psykologi, på teologi, på sammenlignende litteratur og så studerede jeg formelt på idehistorie og kinesisk. Så alle og enhver kan se, at det er en meget bredspektret søgemaskine, jeg har

haft i gang på det tidspunkt. Men det gjorde jo altså også, at da jeg startede som student på Århus Universitet, eller da jeg udviklede mig som student på Århus universitet og blev engageret i studenterpolitik, så var jeg en af de meget afgørende personer for at man i Århus ikke fik en gentagelse af studenterpolitikken fra København. For studenterpolitikken fra København, den var organiseret efter politiske partier. Man havde konservative studenter, man havde liberale studenter, man havde selvfølgelig socialdemokratiske studenter osv. På Århus universitet sagde vi nej, vi vil have en helt anden måde at tænke på, som frie kritiske intellektuelle, som ikke er bundet af nogle partipolitiske dogmer, eller synspunkter. Så vi lavede det fænomen der hedder fagkritik, hvorved vi forstod at man som intellektuel, skulle være dobbelt kvalificeret. Man skulle både kunne det, som det traditionelle universitet krævede af en, som kvalifikationer. Altså man skulle både være en mønsterstudent på den almindelige bane, og så skulle man oven i det have den kritiske kompetence. Det var egentligt en meget elitær måde at drive studenterpolitik på. Så derfor hvis I har studeret, eller læst nogle ting om studenteroprøret, så vil I også se, at studenterne i Århus altid blev betragtet med en vis ærefrygt, fordi vi kom altid tungt lastet med teori, når vi mødte op i København og diskuterede strategi og jeg havde sådan set ikke planlagt, at skulle til RUC. Jeg havde planlagt at blive i Århus og jeg blev faktisk tilbudt et vikariat i min professors stilling, Sløk. Jeg blev indstillet af et sagkyndigt udvalg, men RUC havde altså også fået øje på mig og det var via studenterpolitikken, at jeg var blevet kendt andre steder end i Århus. Så jeg blev headhuntet simpelthen. Jeg fik henvendelser fra RUC, om at man gerne så jeg søgte. Så kender I jo historien med Erling Olsen, i første omgang gik det ikke, men så gik det til gengæld i anden omgang. Så det er baggrunden for, at jeg overhovedet kom ind på RUC, det var ikke at jeg planlagde det, men der var nogle der gerne ville have mig. Så har jeg jo ellers brugt min tid på RUC. Jeg havde jo ikke noget fag her, andet end det var jo basisuddannelser fra starten. Sam. bas., Hum. bas. og Nat. bas. Vi havde jo ikke nogen overbygning, da vi startede de første år. Faktisk fik jeg ikke nogen overbygning der passede mig, de første mange år. Fordi det som jeg naturligt hørte hjemme i, det ville være filosofi eller idehistorie eller i sociologi, som jeg også har en eksamen i fra Frankfurt, men efter som jeg valgte Hum-området og ikke Sam-området, da jeg havde de to muligheder, så blev det altså ikke sociologi jeg gik ind i, men humaniora og der var ikke noget egentligt fag. Faktisk skulle vi helt op i, ja, jeg blev knyttet til kommunikationsuddannelsen engang i 1980'erne, dengang at det var sådan en ret elitær uddannelse, med meget få studerende og tårnhøje krav til gennemsnittet for

overhovedet at komme ind. Det var noget med 10,2 og 10,4 og sådan noget, efter datidens 13-skala, så det var helt vildt. Der kunne jeg så... jeg havde nogle kompetencer til at undervise der, fordi jeg også havde beskæftiget mig med kommunikationsteori, og med litteraturhistorie og æstetisk filosofi osv. det kunne man godt bruge. Men man skal faktisk helt frem til 1995, før man på RUC opretter faget filosofi, som så er mit naturlige hjemsted i dag. Jeg har igennem alle disse mange år, fastholdt en forbindelse til Hum. Bas. Eller nej, 6 år var jeg knyttet til Sam. Bas. på et tidspunkt, men ellers har Hum. Bas. været sådan, hvad skal man sige, min mest permanente tilknytning og der har jeg faktisk fra 1995 og frem, i det her hus skabt en selvstændig kultur. Men det har jeg vidst fortalt jer om, jeg ved ikke om jeg har vist alle de semesterplaner vi har, som jeg har akkumuleret igennem årene. Altså for hvert semester, har vi lavet en trykt semesterplan med udførlige projektforslag og beskrivelse af semestertema og med semesterkronikker, der på et overordnet plan diskuterer et af hovedemnerne i semesterplanen, så vi har hele tiden haft en meget høj faglig standard her i huset. slettet

Poul: Mmh, jeg tænkte på hvor længe havde RUC været oprettet, efter du blev tilbudt stillingen?

Mihail: jamen, jeg blev tilbudt den allerede da det startede i 1972, og der lykkedes det så ikke. Så kom jeg ind i 1973.

Poul: Okay.

Karl: Hvornår begyndte du på idehistorie?

Mihail: Det gjorde jeg i 1967.

Karl: 1967, så nåede det oprør der var på Københavns Universitet, nåede det også til Århus Universitet?

Mihail: ja, men vi skabte vores egen variant af det og i begyndelsen var studenterbevægelsen, faktisk de fleste steder i landet, en bevægelse der vendte sig mod professorvældet. Hovedparolen i studenterfronten, som jeg var med til at danne i Århus, det var "Al magt til folketinget". Det var vores mest revolutionære bud i starten, indtil

vi opdagede at folketinget, var altså ikke det mest pålidelige vi kunne tro eller støtte os på. Men det var det faktisk og det betød i starten, da vi lavede studenterfronten, der spændte det helt udefra kommunistiske studerende helt over til liberale studerende, det var faktisk i starten en meget meget bred bevægelse, som bare var enig om at universitet var håbløst umoderne og vi krævede også dengang, hvad der var helt komisk når man tænker på hvad jeg mener i dag, at uddannelserne skulle gøres mere erhvervsrettede. Det skyldtes jo, at professorerne var for manges vedkommende helt fuldstændigt støvede til. De stod og holdt de samme forelæsninger som de havde gjort i 20-30 år. Der var ikke noget nyt under solen, og det var der overhovedet ikke rettet på eller i nogen henseende samfundsorienteret, det de beskæftigede sig med, så når man kom fra universitetet og ud så var det slettet et total kulturchok, for man havde levet i den der kuvøsetilstand inden på universitetet. Det kunne vi jo godt se, det gik ikke i længden.

Poul: Jeg tænkte på, hvorfor var der behov for RUC? Var det for denne her kritiske stilling til samfund?

Mihail: Behov for RUC? nej det var for at aflaste Københavns Universitet.

Poul: jo okay, men det var vel også et udspring, at der var nogle der...

Mihail: Nej, nej nej. Man diskuterede om universitetet, eller hvad skal man kalde det, som et supplement til København. Fordi Københavns Universitet, ligesom Århus Universitet i øvrigt, var inde i en eksplosiv vækst af studerende og der tænkte man at det kunne ikke lade sig gøre at blive ved med at vokse inde i København og det kunne det jo heller ikke, for man endte med at måtte lave Amager. Men i begyndelsen tænkte man, at vi kan klare problemet hvis vi lægger et universitet enten i Roskilde eller i Næstved. Det blev så Roskilde der vandt. Men egentligt havde det været mest logisk ud fra den tankegang, at placere det i Næstved. Fordi, i øjeblikket er det sådan at de fleste studenter der kommer på RUC, de bor i København. Hvis universitet lå i Næstved så ville de næppe bosætte sig i København. Set ud fra det synspunkt havde det været mere fornuftigt at placere det i Næstved.

Poul: Kan du prøve at beskrive lidt, hvad der fik dig overtalt til at komme til RUC. Du sagde at det ikke var tanken i starten at du skulle herud.

Mihail: Ja der var to ting i det, altså dels havde jeg fået tilbudt en stilling i Århus. Men der løb jeg ind i det problem, at jeg modtog trusselsbreve. Fordi jeg var en meget slettet kendt person i Århus, og der var faktisk nogle der skrev trusselsbreve om at de godt vidste hvor min datter gik i børnehave. Det gik jeg så til min dekan med i Århus, Knud Rahbeck Schmidt og han sagde ”det der, det må du bakke ud af fordi det for farligt. Det er urimeligt, men det er for farligt hvis du fortsætter”, så han rådede mig til, at jeg lod være med at blive ansat på Århus Universitet. Fordi der var for meget opinion og raseri mod min person, i byen. Altså både Jyllandsposten og Århus Stiftstidende førte konstant hetz mod mig, så jeg blev mod min vilje tvunget væk fra Århus. Jeg kunne egentligt bedst lide at befinde mig i Århus. Så fik jeg jo så tilbuddet i to omgange, i første omgang uventet og i anden omgang havde jeg heller ikke tænkt mig at søge. Der blev jeg, som i sikkert har fået at vide sidste gang, faktisk ringet op efter fristen var udløbet, om at man undrede sig over, at jeg ikke havde søgt. Jeg mener når man to gange, nærmest bliver presset til at søge er det lidt svært at lade være.

Johan: Men var der noget ved RUC på det tidspunkt, der tiltalte dig?

Mihail: Ja, det er da klart. For det der skete, det var at RUC var ikke planlagt som et socialistisk universitet. Men den borgerlige regering der dengang var ved magten, den foretog sig noget klogt ved at pege på Erling Olsen som den kommende rektor, fordi han var kendt som en mand, der var en dygtig organisator og man havde forestillet sig, at det skulle være et teknokratisk universitet. Måske meget det som Nissen egentligt drømmer om i dag, sådan et meget erhvervsrettet universitet, hvor vi skulle studere ja samfundsrelevant, men hvor samfundsrelevant egentligt betød erhvervsrelevant. Sådan var Olsen faktisk også, sådan tænkte han også. Så man ville gerne for at –om man så må sige – imødekomme den interesse fra studenterbevægelsen om at lave samfundsorienterede studier, lade det blive til noget på RUC, uden at man skulle ødelægge, i anførelsestegn, den gode gamle kultur inden på København. Så kunne man lægge de der erhvervsrettede studier ude på en mark, ude på Marbjerg og dette skulle så ikke være et universitet, det skulle være et universitetscenter. For man havde også forestillet sig at der skulle være professionshøjskoler og sådan noget. Oprindeligt havde man også planlagt en læreruddannelse, som en del af RUC, altså et seminarium. Man havde forestillet sig at rundt om kernen af RUC, der blev lagt sådan nogle

mellemuddannelser, som RUC skulle være et naturligt centrum for. Det var planen, det skulle være et erhvervsrettet universitet og der skete jo hverken værre eller bedre end, at alle de mange forskere som blev ansat i starten, næsten alle sammen var nyuddannede og næsten alle sammen havde deltaget i studieoprøret. De mente jo ikke at samfundsrelevans betød erhvervsrelevans De ville ændre samfundet de ville jo ikke være socialteknologer, der gik ind og tjente erhvervsinteresser. De ville ikke reparere på samfundet, de ville hellere solidarisere sig med arbejderne end de ville solidarisere sig med virksomhedsledere og derfor kom der selvfølgelig et stort clash, med det samme faktisk.

Poul: Clash i forhold til folketinget eller i forhold til Københavns Universitet eller hvem var det i forhold til?

Mihail: Nej, i forhold til Olsen.

Poul: Olsen, okay ja.

Mihail: Han repræsenterede jo den intention, som folketinget stod for, men det var ikke folketinget der var i fokus i første omgang. Det var Olsen for han blev betragtet som folketingets eller måske erhvervslivets forlængede arm. Så det var ham, det gik udover i første runde.

Johan: Hvordan var beslutningsprocesserne eller strukturen dengang, når man ligesom skulle lægge retningslinjerne.

Mihail: I starten, dengang jeg første gang blev opfordret til at søge og søgte, der havde man interimstyre. Der havde Olsen suveræn magt til at bestemme, men han havde selvfølgelig en prorektor og det var i øvrigt en tidligere studenteroprører og formand for Københavns Universitet, som blev prorektor [Børge Klemmensen]. Så var der selvfølgelig også forskellige akademiske råd i Sam. Bas., Nat. Bas. og Hum. Bas., som skulle gøre det ud for sådan et minifakultet hvert sted. Men det var ham der havde det sidste ord, og det brugte han jo så i nogle tilfælde. Han har selv gjort sig lystig over, at når han havde nogle skrappe forhandlinger med de studerende og kørte forhandlinger til ud på natten, klokken 2. Så sagde han, at nu måtte han gå ind på sit kontor og tænke

over det forslag, som sidst var kommet på bordet. Så gik han i virkeligheden ind og lagde sig på sin sofa og sov. Så vågnede han 3 timer senere og stod op, nu have han tænkt sig om, ikk'. Nu ved jeg ikke hvad han så besluttede sig for. Men jeg har hørt den historie fra mange uafhængige kilder, at han havde den der ironiske distance til de der kampe.

Poul: Nu snakker du om solidaritet med arbejderne før, altså blandt undervisererne og forskerne. Var der andre idealer der var vigtige for RUC, da det blev oprettet. Som der blev lagt høj vægt på.

Mihail: Det var selvfølgelig, at al forskning nødvendigvis er kritisk, det er jo desværre noget der er gået mere eller mindre tabt. Dem der i dag på RUC er kritiske i samfundskritisk betydning, det er jo nogen, der for en stor dels vedkommende, er de ældre forskere. De yngre forskere er jo ikke uddannede til den form for tænkning. Derfor kan mange af dem ikke forstå, hvorfor at vi gamle stadigvæk insisterer på at et universitets eksistensberettigelse, er at det er samfundskritisk. [tænkepause]. Det besvarer sådan set også noget af det I snakker om, når I gerne vil have gjort Nissen til en resultatorienteret person og mig til en forestående person, altså jeg kan godt se det ud fra Habermas overordnede kategorier. Men det er kun delvist sandt, fordi jeg er fandeme også resultatorienteret, men det er nogle andre resultater jeg gerne vil have. Jeg vil sige han er teknokratisk-instrumentel i sin måde, at tænke på. Han opfatter sig som embedsmand, han er aldrig blevet valgt til noget, bortset fra at han blev valgt til studenterrådsformand, tror jeg i 1965 eller 1966 på Københavns Universitet, men lige siden har han jo hele tiden været håndplukket oppefra til at regulere eller styre dem nedenunder. Det er hele hans karriere.

Karl: Han er altså blevet brugt som den forlængede arm eller hvad?

Mihail: For statsadministrationen, det er den måde han tænker på, det er den kultur han har. Hvis han overhovedet har en anden kultur, altså for eksempel interesse for teater eller litteratur, så skjuler han det godt. Selv da han var formand for bestyrelsen i Danmarks Radio, var det svært at se han havde nogen kulturel profil, i modsætning til Michael Christiansen på Århus Universitet. Altså formanden for bestyrelsen der, som faktisk selvom han har en karriere hvor han startede i militæret og oprindeligt var IT-

specialist og tjente store penge, i øvrigt på at sælge IT. Så har han jo udviklet sig til en kulturpersonlighed, det ville jeg aldrig nogensinde tro at Nissen ville kunne.

Mihail: Det jeg mangler udover kritik, som jeg i øvrigt måtte kæmpe ret hårdt for at få ind i RUC's målsætningsbeskrivelse, for det havde rektoratet slet ikke tænkt på at der skulle stå. Der stod bare, at RUC skulle være et samfundsengageret universitet, men kritisk, det måtte der således om for at få ind. Men noget andet jeg har noget med den der kulturen at gøre. Jeg insisterer på at, at det at blive en akademiker burde implicerer, at man også fik en grad af almen dannelse, sådan at man ikke bliver en snæver fagidiot. Det er selvfølgelig vigtigt, at man bliver dygtig til sit fag, det har jeg meget stor respekt for, men hvis det er det eneste man kan, hvis man ikke har en personlig kultur der rager udover det, altså at man interesserer sig for samfundet i en meget bredere forstand, så er jeg meget bange for, at vi får en kaste af socialteknologer uddannet, som simpelthen ikke forstår hvad der foregår i samfundet, men alene tænker på hvordan får vi styr på det. Så kritik og almen dannelse, det er væsentlige ingredienser i min forståelse af hvad RUC skal udvikle sig til eller genvinde og det er i nogle af de punkter, at jeg med sikkerhed ved at Nissen har en anden opfattelse.

Poul: Hvis vi så skal prøve, at gå over til RUC efter universitetslovgivningen kom i 2003. Hvilken betydning har den haft på Roskilde Universitet?

Mihail: Jamen det har jo først og fremmest betydet at det kollegiale selvstyre, som vi havde tidligere og som gjorde at vi var nødt til at snakke sammen om tingene – altså hvis folk gjorde noget, hvis de sad på en ledende post og gjorde noget, som der ikke var opbakning til, jamen så røg de ud ved næste valg – den mulighed har vi ikke nu. Vi kan være fløjtende uenige med ledelsen og vi kan ikke gøre noget ved det. Vi kan råbe op og det gør vi, og jeg har i kraft af min alder og min erfaring, et særligt privilegium, fordi jeg kan tillade mig at skælde rektor ud for åbent tæppe, men det er der mange andre der ikke kan. Jeg har jo også skændtes med universitetsformanden, altså bestyrelsesformanden på rektors kontor, hvor vi skulle diskutere hvordan vedtægterne skulle se ud, og hvor jeg også gik i kødet på ham. Den mulighed er ikke, hvad skal man sige almen, jeg kan tillade mig det, men det er ikke noget ”man” kan tillade sig. Man er nødt til at rette ind når ledelsen siger, sådan er det, så er det sådan og selvom at man kan komme med argumenter for at det i hvert tilfælde ikke er rimeligt eller rigtigt, så bliver

det alligevel til noget. Vi har en konkret situation her fornyelig og vi har haft andre før. For et par måneder siden havde vi IT-politikken, som jeg skrev en længere analyse af og sendte til akademiske råd. Hvor jeg viste at IT-chefen derovre, i sine forslag om en ny IT-politik for RUC, overhovedet ikke brugte ordet medarbejder, alt hvad der skulle foregå i den der IT-plan det var noget der skulle foregå mellem ledere der kommunikerede med andre ledere. Hvis der var nogle problemer så snakkede lederne sammen om hvad problemerne gik ud på, medarbejderne de var der ikke. Jeg skrev en harmdirrende rasende skrivelse, som foreløbig har stoppet den der plan. Nu her fornyelig, så havde vi en anden diskussion med studieadministration. Studieadministrationsreformen, prøv at spørg studenterrådet om det, hvad gør ledelsen? Den sætter et specialisthold til at skrive om hvordan man kan lave en administrativreform på RUC, så der kommer styr på alle ting. Så man ved hvem der bestemmer hvad, og hvor man skal henvende sig om ditten og datten, det er slet ikke nogen dum ide, at man får sådan en reform. Det der er problemet ved den er, at man kun sætter teknokrater til at lave den. 6 sekretariatschefer, 6 institutledere og så 2 gidsler fra HK-humklubben, som ikke får et ben til jorden, det er dem der skal lave den. Men studieadministrationen handler om hvordan vi skal administrere studierne, hvor er de studerende henne? - de bliver overhovedet ikke spurgt. Ikke desto mindre så svarede de på den der høring der kom bagefter, ligesom mange andre. Studenterrådet var ekstremt kritisk overfor denne studieadministration. Hvad gør ledelsen så? De sender alle høringssvarene, som er meget kritiske til HSU, som er et hovedsamarbejdsudvalg og der sidder jo repræsentanter for de ansatte, som ansatte. Det er jo et fagforeningsanliggende, det er løn og arbejdsforhold og sådan nogle ting, der afgøres der. Der er ikke nogle studentermedlemmer, der er ikke nogle repræsentanter for forskerne, der sidder en repræsentant for VIP'erne, men han skal jo repræsentere deres arbejdsforhold og deres ansættelsesforhold. Hele den store omfattende faglige kritik og pædagogiske kritik der ligger fra fagene og fra studenterrådet, jamen det er jo ikke noget fagforeningen tager sig af i HSU, så hvad sker der med den? - jamen vupti, ned under bordet, den bliver overhovedet ikke kommenteret. Hvorefter rektor siger; ja nu har vi drøftet det i HSU og alle var enige om, at det var en ret god plan -HVAD!- Altså den måde at styre på gør mig vildt ophidset.

Johan: Så i praksis kan man sige at den demokratiske kultur er blevet ødelagt via af indførelsen.

Mihail: Ja det er den. Jeg ved jo godt at jeg bliver betragtet som et brokkehoved. Men det jeg så gjorde var faktisk, at jeg lavede en underskriftsindsamling på instituttet og 98 % af vipperne skrev under og alle sekretærerne på basis. De studerende sagde at de var fuldstændigt enige. Så indkaldte vi til et møde, hvor vi skulle finde ud af, hvad gør vi nu ved det? - hvordan henvendte vi os nu til rektoratet, hvor efter vores institutleder indkalder prorektor og studielederen ovre fra administrationen til at komme og holde et foredrag om hvad der er meningen med studiereformen - som om vi ikke selv kan læse, som om jeg har brug for lidt børnehævebistand. De spilder vores tid, fordi de har ikke noget at byde på. De kommer bare med florumvunden sniksnak og uden om og ditten og datten, hvorefter jeg selvfølgelig bliver mere og mere aggressiv, for jeg finder mig ikke i at blive besnakket på den måde. Ja, så havde vi det oppe i akademisk råd dagen efter og der blev rektor udsat for bombardement fra alle sider, en hel time, indtil han måtte give sig og sige at de ville gå hjem og overveje hvad de skulle gøre ved det. Det er måden at gøre det på, altså samle basis. Jeg kan se at den eneste måde jeg kan få ledelsen til at reagere på, det er hvis jeg går ud og samler underskrifter.

Johan: De er trodsalt lydhøre?

Mihail: Ja, for ledelsen er jo ikke interesseret i at blive upopulære, og faktisk er den nuværende rektor – han er min tidligere institutleder og jeg har et personligt glimrende forhold til ham – han er en sympatisk fyr. Men administrationen har simpelthen fat i nosserne på ham for at sige det ligeud.

Karl: Han har altså ikke særlig stor frihed?

Mihail: Jamen, han er ikke nogen administrator type, så han har brug for alle de der folk omkring sig, der kan ordne sagerne, ikke? Så må vi andre jo lave en befrielseshær, der prøver at redde ham fra at blive fuldstændigt kørt over af administrationen.

Mona: Hvornår var det den her sag med underskriftindsamlingen?

Mihail: Ja, den fandt jo sted her. Ja, faktisk dagen før påske, skrev jeg ud til min kollega. Det vil sige i påskedagene, har de faktisk været inde og skrive under. Så det gik

tjept.

Poul: Jeg tænkte på, hvilken betydning har det for universitet, at studenterne ikke har samme indflydelse mere?

Mihail: Det er da frygteligt, det er da frygteligt. Faktisk er det sådan, vil jeg sige, at studenterne i Akademisk Råd er nogle af de bedst forberedte. Nogle af dem der virkelig har læst på lektien. Det var også det vi vandt vores studenteroprør, for mange år siden, på. Det var at vi var langt bedre forberedte end de vipper der mødte op og de professorer vi sloges med, for professorerne var ikke vant til at læse papirerne, de var vant til at have magten, så de gad ikke sætte sig ind i de bunker af papirer der var. Men det gjorde vi som studenter, vi pløjede dem igennem og vi havde formøder hvor vi diskutererede dem. Så når vi kom til møderne så vidste vi, hvad vi ville, det gør studenterne også her og vi har tit og ofte repræsentanter hos hinanden på vores formøder, sådan at vi er orienterede og vi kommunikerer også med sekretærerne. Så der har dannet sig et netværk af medarbejdere og studerende, der forsøger at skabe en opinion der kan sejle op i mod den her administrations bølge. Det må vi jo gøre, sådan at rektor, når han kommer i akademisk råd, simpelthen bliver mødt med massiv kritik. Vi fik jo også ændret vedtægterne for to en halv måned siden på samme måde. Der havde ledelsen også lagt op til at medbestemmelse kunne være medindflydelse eller sådan lidt høring i ny og næ og så videre. Gu ku' det ej, medbestemmelse står der i universitetslovens revision, så det skal betyde medbestemmelse. Ja, men så satte de en jurist til at komme med alle mulige bortforklaringer om hvad det også kunne hedde og det der med medbestemmelse det var jo egentligt bare at give rektor råd osv.. Nej det er medbestemmelse og vi måtte virkelig trækkes igennem en øvelse der og vi fik dem så også til sidst til at indse, at det der med at institutrådene ikke havde studenterrepræsentanter –i hvert tilfælde ikke ved alle institutter – det måtte ændres, ved at vi i vedtægterne skrev, at det skulle der være. Det var de også lang tid om at fatte. Men det blev indført, altså der må man sige, at rektor er et jo godt menneske.

Johan: Der vel ikke nogle der gør det her af ond mening.

Mihail: Nej og han kan godt forstå de her argumenter, så der bøjede han sig. Men altså universitetsdirektøren han sad og skumlede.

Johan: Du siger selv, at der danner sig to retninger eller to grupper. Der er ledelsen der gerne vil en vej, også er der ved at samle sig en gruppe på RUC, som gerne vil have lov at trække RUC tilbage til sine gamle idealer.

Mihail: Der er måske en tredje gruppe, fordi det der jo også er sket med den nye universitetslov, det er, at hvor det i gamle dage var sådan at det var de styrende organer, der udpegede udvalg der skulle komme med forslag til det ene og det andet. Der er det nu rektoratet, der håndplukker folk til udvalg, arbejdsudvalg, som så forelægger deres forslag for os. Det er jo en lidt anden måde, at gøre det på, dvs. at man får skabt en loyalitetsrelation mellem nøglemedarbejdere, som ikke sidder i styrende organer, men som rektoratet har tillid til. Det syntes jeg er et problem, så er der også et fjerde problem. Nu har vi jo gjort meget ud af, at vi er imod den enstrengede ledelse, fordi den er udemokratisk. Så skulle man tro at vi er glade for en tostrengt ledelse. Men den tostrengede ledelse består faktisk i, at administrationen er ved at etablere en selvstændig administrativ søjle ved siden af den akademiske, dvs. at der er fra universitetsdirektør ned til institutsekretariatscheferne ned til sekretariatslederne på studienævnets niveau er en selvstændig kommandovej, som vi slet ikke får indblik i. Hvor der kører en argumentation op og ned i systemet, om hvordan man ordner tingene. Tidligere var det sådan, at den akademiske leder også i sidste i instans var leder af administrationen. Altså at rektor er boss over universitetsdirektøren, institutlederen er boss over institutsekretariatslederen og studienævnslederen er boss over studienævnssekretariatslederen. Det har været den gængse måde at løse problemet på, at den akademiske leder, var den afgørende leder hvis der var nogle problemer. Men det man er ved nu med studieadministrationsreformen er at man for eksempel i studienævne eksplicit har sagt, at studielederen skal ikke have noget med administrationen at gøre. Det vil altså sige at lederen af administrationen har sin egen forvaltning og jeg kan mærke også på institutniveau at sekretariatslederen der, som jeg er vant til at betragte som en institutlederen bruger, nu er begyndt at definere sin egen arbejdsgang. For eksempel allokering af sekretærer til basis eller til overbygning, det er ikke længere noget institutlederen blander sig i. Det er noget institutsekretariatsleder ordner fuldstændigt suverænt, det vil sige at hun samler magten om sin person.

Johan: Den administrative del, deres formål er vel bare at få det til at være så effektivt

som muligt?

Mihail: Ja, ja det er klart men sekretærene her på instituttet og vip'erne synes det er en rigtig dårlig ide, at vi ikke længere skal have hussekretærer. Fordi det lægger studieadministrationsplanen også op til. Man vil ødelægge den institution som RUC er blevet berømt på at der sidder en hussekretær i hvert basishus og at studierne er organiserede i huse med en fast kerne. Det skal laves om, sekretærene, de skal samles i sekretariater. Så de kan sidde bag en disk, i modsætning til nu hvor de går rundt i miljøet og hvor man altid kan falde ind hos en sekretær og få en snak. I hvert tilfælde på Hum.(Bas.) har det været en helt indlysende fordel.

Mihail: Har man det dårligt psykisk, eller har man nogle problemer som studerende med de andre, så kan man altid få en snak med sekretæren og hvis huskoordinatoren ved et hus, ikke rigtigt ved hvad der foregår, så går han eller hun altid ind til sekretæren og siger hvad foregår der egentligt? - for det ved hussekretæren. Men det skal ikke være meningen i fremtiden, nu skal de samles i sekretariater og de skal sidde ved siden af hinanden. Siger rektorat, men vi siger hvorfor det? - Sekretærene vil ikke.

Karl: Hvad er argumentet så for det?

Mihail: Det er, at det er bedre, det er mere effektivt. For så kan de lave en arbejdsdeling, sådan at den ene kan specialisere sig i en ting og den anden i en anden ting og det vil sige at den multifunktion, som en hussekretær er, den skal vi ikke længere have. Når vi ansætter hussekretærer her på Hum. Bas., så søger vi efter modne selvstændige sekretærer, nogle der har livserfaring og ikke sådan nogle unge, smukke damer, som ikke ved noget om livet, men som lederen kan gå og kigge på og have det sjovt med. [Støj]. Vi vil gerne have en person der udstråler myndighed, autoritet og tryghed.

Johan: Nu skal jeg lige høre, er det allerede sådan at der findes en administrativ del af RUC. Eller er det noget der kommer?

Mihail: Det er noget der er blevet besluttet, men på akademisk råds møde i sidste uge, ekstraordinært møde i fredags, der fik vi stoppet det, i allersidste øjeblik, for det er faktisk under implementering. – Og vi fik så at vide at jamen, jo men nogle steder er det

meget vigtigt, at det er sådan, og så fik jeg at vide, at ovre på Sam.(Bas. , der er det sådan at man overvejende har yngre sekretærer og der er en stor udskiftning af sekretærer og de når aldrig at opnå den kompetence og ekspertise der skal til for at løse alle de forskellige artede opgaver, så derfor er de nødt til at sidde sammen for at løse problemer. Så kan de for fanden gøre ligesom os andre, og søge efter en anden type sekretærer.

Johan: Men ved du så om der har været den her effektivitetstanke, i det administrative arbejde igennem en længere periode?

Mihail: Det har der været, og jeg vil sige det er ikke fordi ledelsen over på administrationen er onde eller har en syg forestilling. Noget af det skyldes jo, at vi udefra bliver belagt, med et kolossalt stort pres for at kunne dokumentere, jeg ved snart ikke hvad. Altså i hoved og røv, skal vi hele tiden dokumenterer det ene og det andet, og grundlæggende er det fordi politikerne ikke har tillid til, at vi selv kan finde ud af det. Det er en stor mistillid fra politikernes side, som gør at vi skal bruge så meget tid på at servicere dem. Et godt eksempel er for eksempel gruppeeksamen. Helge Sander, som ved gud ikke er den mest intelligente forskningsminister vi har haft her i landet, og som selv har en mellemuddannelse – han roser sig jo af at have lavet den største universitetsreform i Danmark i 500 år, *come on* altså, jeg mener hvis det var en stor åndshøvding der lavede sådan noget, så kunne man måske tænke at det var i orden. Men han og især også Bertel Haarder, havde set sig gale på gruppeeksamen, hvorfor det? – Jo, fordi så bliver der snydt. Snydt? - altså den måde at tænke på, kan da kun være noget der udspringer af deres egen hjerne, at det ville de gøre hvis de stod i sådan en situation. Som liberalister der tænker på sig selv, mig og mit hele tiden, ja så ville de muligvis tænke på den måde, men vi tænker jo ikke på den måde på RUC. Altså gruppeeksamen er jo ikke en måde at snyde på, det er en måde at gøre eksamensformen mere kvalificeret til at vurdere i dybden, hvad gruppen har foretaget sig og også at se hvordan den er i stand til at interagere. Dengang at forbuddet mod gruppeeksamen blev indført, jamen bortset fra nogle enkelte medlemmer af Dansk Industri som altid siger ja til hvad regeringen gør, så sagde store dele af erhvervslivet at det var en rigtig dårlig ide. Alle pædagogiske eksperter sagde, det var en rigtigt dårlig ide, og universiteterne sagde alle sammen, at det var en rigtigt dårlig ide. Kan det få Sander, som er en højtbegavet, eller hvad han nu er, til at ændre opfattelse? – Nej, for han tænker ikke i fornuft, han tænker i

ideologi. Det er jo et problem vi har på universitetet, at vi har nogle politikere, som simpelthen er inkompetente. De er ikke inde i deres stof, de ved ikke hvad det er der foregår, men de har nogle fikse ideer og det plager universitetet for vi skal leve op til alle deres tåbelige mistanker.

Poul: Jeg tænkte lidt på, vi har været inde på den her diskussion om at den demokratiske tradition er blevet svækket. Eller der er ikke så meget demokrati mere på RUC. Har det også noget med at identiteten er blevet svækket, og folk snakker om at RUC er i en identitetskrise.

Mihail: Ja, nu skal man huske på at styrelsesloven har nu været i kraft i 9 år og der er jo blevet ansat nogle folk i den tid. Nogle yngre folk som aldrig har kendt et universitet, som var ligesom det gamle universitet. Altså et kritisk, frit, uafhængigt, dannelsesorienteret, grundforskningsorienteret universitet. De kommer ind i den her måde at forvalte et universitet på, og for dem har det sådan set altid været sådan, så de er ikke på samme måde oprørte når de møder sådan nogle tiltag. De hæfter sig ved, at der jo er et fornuftigt argument, for ditten og datten, men at det ødelægger studieformen og at det langsomt drejer forskningen over i retning af anvendelsesorienteret instrumentel tænkning, det har de ikke rigtigt ballast nok til at se. Så må vi andre, vi gamle vi må sige, jamen kan du ikke se, at det er det der sker. Altså når man laver det på den måde, når man styrer økonomien på den måde, så påvirker det også den type forskning der bliver leveret, den bliver langsomt presset over i retningen af en stadig større erhvervsrelateret.

Johan: Magtforholdet er blevet forskudt, eller hvad man kan sige?

Mihail: Ja det er det og det er jo ikke sådan at rektor står ude ved indkørslen og råber når vi kommer; at nu skal vi altså være erhvervsrelaterede. Sådan sker det jo ikke. Men det sker umærkeligt ved at den måde pengene bliver forvaltet på, både oppefra og udefra, men også mere eller mindre indefra, at den skal rette ind efter de ideologiske signaler der kommer.

Karl: Så det er i virkeligheden også i høj grad et spørgsmål om, at det er nogle politiske strømninger, som ligesom afføder den ledelse som kommer i bestyrelsen?

Mihail: Ja.

Karl: Tror du det kommer til at ændre sig nu, hvor der er kommet en ny regering?

Mihail: Jeg tror det vil fortsætte, men vi gør jo hvad vi kan for at opbygge en modstand. Jeg vil sige et stort handicap for os, er at Socialdemokratiet er med på vognen. Altså Socialdemokratiet har stemt ja til universitetsloven, og det ... det gør det jo meget vanskeligt altså, for så kan man ikke engang få den nye regering til at tage initiativ. I skulle måske kaste et blik på Informations hjemmeside, hvor jeg har været involveret i en debat om universiteterne. Den handler i høj grad om netop det her spørgsmål.

Johan: Nu når vi jo så ind på... Hvordan vil du så som ideal se RUC's fremtid, er det så bare at vende tilbage til de gamle principper. Eller har der været behov for en form for tilpasning, eller hvad skal man sige reformation af universitet?

Mihail: Der er altid, altid behov for reformation. Altså der er ikke nogen institution der har godt af at være uforandret. En institution lever selvfølgelig op til at samfundet ændrer sig, og derfor må universitet også ændre sig. Men det forhindrer ikke, at der er nogle grundlæggende principper, som er de samme. Altså det at være kritisk går ikke af mode, fordi samfundene ændrer sig. Det burde ikke gå af mode, så der er sådan nogle helt grundlæggende akademiske dyder, der egentligt har været undertrykt i en årrække, som det har et formål at genoplive. Ikke fordi man er traditionalist, ikke fordi, at tingene skal være som i gamle dage, men simpelthen fordi at universitet skal genvinde sin eksistensberettigelse. Vi skal ikke bare være en professionshøjskole, bare med en lidt højere graduering. Vi skal ikke bare være en institution der leverer præfabrikerede stykker arbejdskraft, vi skal være et sted der udfordrer samfundet også for samfundets skyld. Nogle skriver, at universiteterne er forkælede og så videre. Ja men for fanden, jeg betragter ikke det at der er økonomi til at drive kritisk forskning, som en forkælelse af mig. Men som noget der gør det muligt for mig, at yde en samfundsgavnlig funktion. Jeg tror at samfundet ville gå i stå, hvis ikke den havde kritisk forskning, så på den måde ligesom også med kunsten. Altså det der med at sige, ja men, den nye næstformand for SF, som mener man skal tage støtten fra det kongelige teater. For så kan Hellerup-fruerne selv betale for at plante deres røv i sæderne, *come on* hvad fanden

er det for en afstumpethed, der stråler ud af sådan et udsagn. Det er sgu da vigtigt at have en eksklusiv avantgarde kunst, som måske kun ses af 5 eller 2 procent af befolkningen, men som virkelig sparker røv og for rejst nogle problemer som eller ikke ville blive rejst.

Johan: Det samme ser du med universitets rolle, eller RUC's rolle?

Mihail: Et samfund som ikke har råd til den luksus, at blive udfordret, går i stå.

Poul: Hvilke muligheder og begrænsninger ser du for at nå over til det ideal om at der skal leveres kritisk forskning hele tiden. For vi er på vej væk fra den kritiske forskning, som du også selv har været inde på.

Mihail: Det er på en måde rigtigt deskriptivt, men det er jo ikke det samme som, at jeg konkludere at det er så det. For jeg arbejder jo ihærdigt på, dels at inspirere mine studerende og dels at opildne mine kollegaer til at sige nej, til det her. Og det ville det være utroligt meget nemmere, at sige ja, hvorfor skulle jeg bruge så meget tid på det? - jeg mener ... Jeg er 65, jeg er lige fyldt 65 jeg har 5 år tilbage på universitet. Skulle jeg ikke bare slappe af og vande potteplanter?

Johan: Ikke hvis du mener det du siger [grin].

Mihail: Det kan jeg ikke, jeg syntes det er vigtigt at universitet genvinder sine kritiske kompetence, og jeg syntes faktisk også at der er ved at ske noget nu. Altså det er sådan at, det i første omgang da universitetsloven blev indført, skete det jo igen på baggrund af at alle universiteterne havde frarådet den lov. Alle universiteterne, jeg er ikke helt sikker på hvordan DTU formulerede det, men de var også modstander af det og selv CBS var modstander af det [tænkepause]. Men det blev alligevel gennemført. Det der skete, efter vi nu havde brugt 2-3 år på at kæmpe imod og i alle høringssvar, skrevet imod, også alligevel bliver kørt over af en damptrømler, det var et eller anden form for lammelse af den akademiske offentlighed. Altså der var mange der simpelthen gav op, og sagde "vi har ikke en chance". Især Socialdemokraternes accept af loven, gjorde at

man sagde vi kommer aldrig nogensinde igennem med noget her. Men min fornemmelse fra TR-samarbejdet på landsplan, men også her på universitet, er at der er begyndt at danne sig en holdning, som går ud på, at det ikke nytter noget at lade være med at gøre noget. Det er simpelthen nødvendigt at opbygge en opinion, som markerer sig og som sætter universitetsledelsen under et legitimitetspres og at dette legitimitetspres faktisk har nogle effekter. Altså vi kan pege her, alene inden for de sidste 3 måneder, på at ledelsen har givet sig på tre afgørende punkter. Fordi kritikken har været så voldsom. Den gjorde det med vedtægterne og den gjorde med IT-politikken og nu har den gjort det med studieadministrationsreformen.

Mona: Hvem kan man takke for den her modstand, altså er det noget, de studerende sætter i gang eller er det en almindelig tendens, eller er det sådan kommer modstand, hvor man ikke har...

Mihail: Jamen modstanden, er jo vidt udbredt. Men hvordan den materialiserer sig og hvordan den bliver til en politisk kraft, det skyldes jo i høj grad, at der er nogle politiske ildsjæle der sætter sig i spidsen og i alt beskedenhed er jeg så en af dem. Som opretholder et netværk og sørger for at de rigtige mennesker kommunikerer på de rigtige tidspunkter, sådan at det der bliver en vrede, ikke bare forbliver en vrede, men at det også materialiserer sig i en modstand og at man åbner munden de relevante steder.

Johan: Ser du en modsætning i at universitet dimitterer kandidater hvis kompetencer er rettet mod erhvervslivet og til at skulle bidrage der, også på den anden side den kritiske tilgang til forskning.

Mihail: Nej, nej, altså jeg støtter den tankegang, at vi skal søge den lange vej igennem institutionerne og det er oversat til almindelig menneske sprog. At vi skal gå ind i de arbejdsfunktioner, der nu engang er og udøve vores kritiske bevidsthed. Det betyder jo, kommer man i en virksomhed, en finansiell virksomhed f.eks., så kan man ikke stå og kritisere merværdien morgen, middag og aften. Men man må alligevel gøre sin indflydelse gældende på en måde sådan at man med de muligheder der nu ligger, får en anderledes politik ud af det. Inden for statsadministrationen, inden for erhvervsvirksomheder osv. Jeg har selv på et tidspunkt været direktør for et foretagende, som hed "akademiet for anvendt filosofi" og det arbejdede meget fint

sammen med erhvervsledere, for mange af dem er sgu også kritiske. Altså når de handler som de gør, så er det fordi systemet sætter de rammer op, men der er mange af de folk som sidder i ledende stillinger i erhvervslivet, som selv er meget kritiske overfor det her. Der ville det være helt fint, at få sådan en intellektuel katalysator ud på den virksomhed som kan være sparringspartner for den pågældende direktør. Det var jeg for eksempel i et reklamebureau på et tidspunkt, hvor jeg blev betalt for at stå til rådighed for direktøren [Thomas Bergsøe].

Johan: Så hovedkritikken, kan man så sige er i virkeligheden hvad der er det vigtigste eller hvad der er målet for universitet?

Mihail: Ja, man kan sige at der på universitet er en dobbeltkvalificeringslogik. Men der er også i forhold til det at studere og det at være i job en dobbelthed, og den argumenterede jeg allerede for på Århus skulle ske ved at man havde et alumnesamarbejde. Sådan at de der forlod universitet, ikke bare forlod universitet og så pludselig bare var på herrens mark, men at der var et eller anden form for miljø, en snakkeklub, en oldboys-ladiesklub hvor man kom tilbage og fortalte om sine erhvervserfaringer og hvor man på en måde fik det bearbejdet sammen med ligesindede. Som kunne sige "nåh ja, men øh" og på den måde ikke stod alene med det, det er den stærkeste og hurtigste måde at knuse en kritisk bevidsthed på, det er hvis man bliver ladet fuldstændig alene. Vi kender det i høj grad fra de læreruddannede, altså seminarieuddannede, som er kritiske på seminariet. Så kommer de ud på et læreværelse og så kan de ellers lære det. For der er ikke plads til alt det der, og i løbet af et halvt eller et helt år så forlader de enten skolesystemet eller også makker de ret. Der ville det være godt hvis der var et netværk, der kunne holde modet oppe hos dem, uden at de var nødt til at tage konsekvensen og gå deres vej.

Karl: Den der sag der var med hende fra Århus.

Mihail: Koldau.

Karl: Hun blev jo bedt om at tie stille, ellers ville hun blive fyret ikke. Tror du det ville... havde det været mindre ... tror du at før universitetslovgivningen, tror du hun ville kunne sige det uden at få den trussel?

Mihail: Med det gamle system? Ja, men hun kan heller ikke få det med det nye system. Altså at Århus Universitet laver det her... Jeg tror for det første, at folketingets ombudsmand fortsætter sagen, fordi det er ulovligt det de foretager sig. Nu har de så forflyttet hende, så nu må hun gerne forlade sit kontor, uden institutlederens tilladelse. Men hun må ikke skrive breve til de andre medarbejdere. [tænkepause] Det er jo helt ude i hampen. Men det gør ingen forskel, jeg har i øvrigt konkret diskuteret Koldau med rektor og rektor blev faktisk fornærmet over, at jeg antydede at noget tilsvarende kunne ske på RUC. Det tror jeg, med rette at han var fornærmet over, for det ville ikke kunne ske. Altså for eksempel mig som er meget højt råbende, det ville være utænkeligt at man ville forsøge at chikanere mig, fordi jeg råbte op. Man er pisse irriteret, men man ville ikke forsøge at lave administrative tiltag.

Johan: På den måde er der altså stadig den [uklart] selvforståelse at...

Mihail: Det gør man altså ikke.

Karl: Men der er strukturen, altså helt anderledes på Århus Universitet?

Mihail: Ja, åbenbart.

Poul: Jeg tænker også lidt, om det ikke er universiteternes rolle, at have personer der råber op og er kritiske overfor strukturen. Jeg tænker også i forhold til folketinget som ikke ønsker at blive kritiseret udefra.

Mihail: Jo, jo, jo.

Poul: Er det ikke også lidt det der sker, hvor folketinget forsøger at dysse jer ned.

Mihail: Men altså nu kan jeg huske dengang at Sander var minister, at når han blev interviewet af journalister, som sagde, "jamen hr. Sander, der er jo stor modstand mod det her". "Det er der bestemt ikke" sagde Sander "når jeg rejser rundt og snakker med rektorerne, så er der altid enighed om det." - *What?* Jeg kan jo kun drage den slutning, at rektorerne er nogle tøsedrenge, og at de har en høj løn som de ønsker at bevare. Altså

undskyld jeg siger, det er selvfølgelig Ekstrablads-agtigt, men der et formål med at give lederne tårnhøje gager, det er at det er attraktivt for dem at holde kæft.

Poul: Vi siger mange tak for interviewet.

Bilag 5: Transkribering af interviewet med Christian Nissen

Poul: Primært kommer det til at være Karl og jeg der stiller spørgsmål, men Johan og Mona vil også supplere hvis der kommer noget interessant. Selve strukturen [i interviewet] vil starte med en introduktion, så vil vi komme lidt ind på universitetslovgivningen, de to kulturer du beskriver i din kronik og så universitets rolle i samfundet og derunder også RUC's rolle i samfundet og dets fremtid. Vi vil høre om du kort kunne fortælle om dig selv og hvorfor du blev tilbudt stillingen i RUCs bestyrelse.

Christian Nissen: Ja det sidste er svært for mig at svare på [grin] men min baggrund er oprindelig universitetslære på institut for statskundskab i international politik og så fandt jeg ud af at det var lidt tosset at skulle undervise sådan nogle unge studerende, som jer i samfundsforhold når jeg aldrig selv havde været udenfor universitets murer jeg havde aldrig været uden for uddannelsessystemet og aldrig været ude i det rigtig samfund. Så besluttede jeg mig for at holde en pause. Jeg prøvede så at få et slags praktikophold, et eller andet sted ude i virkeligheden. Det var meget svært, men pludselig fik jeg et tilbud om at komme ned i miljøministeriet. Det sagde jeg nej tak til for det lå lidt langt fra det jeg egentlig arbejdede med, forskningsmæssigt. Men så blev det til en udvekslingsordning sådan så jeg var i miljøministeriet i et år og så var en nede fra miljøministeriet, som fungerede som vikar i min stilling på universitet. Jeg blev så hængende i fire år og så blev det, det 4 år i budgetdepartementet altså finansministeriet og så 5 år på nationalmuseet, 3 år på rigshospitalet og 10 år på Danmarks radio og nu er jeg freelance. Og så er jeg på en eller anden måde vendt tilbage til nogle af de ting jeg har arbejdet med tidligere. Altså på universitet arbejdede jeg en hel del med udviklingsteori i ulandene specielt Afrika og nu er jeg vendt tilbage til det fordi jeg arbejder i CARE, som er en af verdens største bistandsorganisationer med en bistandsprojekter i nogle af 70 lande og hvad er det en 15-20.000 medarbejdere og der sidder jeg så i bestyrelsen her i Danmark og den internationale bestyrelse nede i Geneve. Og rejser rundt i verden. Sidste år var jeg i Ghana og Peru og i år skal jeg til Mozambique, Kenya, Tanzania og Nepal og se på bistandsprojekter. Og så arbejder jeg samtidig med udredningsarbejde og projekter indenfor medier. Jeg sidder i en redaktionskomite under George Soros Foundation, den der ungarsk/amerikaner.

Karl: Ja han har lige været i København

Christian Nissen: Ja præcis. Og han har finansieret et projekt hvor vi undersøger mediedigitaliserings betydning for journalistisk, nyhedsformidling og demokrati i 60 lande i hele verden - i det fjerne Østen, Afrika, Sydamerika, Nordamerika og Europa. Og de projekter, nu er de begyndt at blive lagt ud på nettet, jeg tror der ligger 22 rapporter nu fra de her lande. OG så er jeg adjungeret professor på CBS og er med i ledelsen i et projekt om fremtidens lederskab i den offentlige sektor hvor vi har fået 10 mio. kr. fra finansministeriet og derudover har samlet 25 mio. kr. ind fra andre parter og kører ind række Ph.d. projekter om ledelse. Der er jeg vendt tilbage til universitet i en forskningsmæssig sammenhæng fordi på det der center ude på CBS hvor jeg er tilknyttet har vi ikke alm. studenterundervisning men kun Ph.d. projekter, så det er et forskningscenter. Og så er der altså kommet det der med jeg blev spurgt om jeg ville med ind i bestyrelsen og det sagde jeg så ja til. Jeg har jo fulgt RUC. Den gang RUC blev etableret og jeg var ansat på statskundskab, så vi med betydelig skepsis på det der nede på marken i Roskilde. Det var bl.a. - vi synes på de etablerede universiteter at det var sådan lidt underligt at den der meget stærke fokusering på projektarbejde og meget lidt på teori og så kan så sige at siden da, er RUC's undervisning gået mere over mod det traditionelle universitet og de traditionelle universiteter er gået mere over mod RUC. Det kan vi lige vende tilbage til. På det tidspunkt var jeg så også censor nede på RUC og har været censor der i 10-15 år.

#00:06:01# ... [Denne del er skrevet ud, da den omhandler en personlig historie fra Christian Nissens tid som censor]

Poul: Hvilke overvejelser havde du om at sige ja til at sidde i bestyrelsen og senere hen som bestyrelsesformand?

Christian Nissen: Jamen det med at komme ind i bestyrelsen er så en ting. Det havde jeg ikke nogen særlige bekymringer eller overvejelser ved, da jeg interesserer mig meget for universitetsforhold altså det synes jeg absolut var interessant jeg vidste ikke hvor slemt det var så havde jeg måske være lidt mere betænkelig men altså det var jo forfærdeligt der i 2007.... Hvor bestyrelsesmedlemmer og rektor sad og råbte og skreg

af hinanden og skældte ud og det var helt forfærdeligt og helt absurd.

Karl: Ja det var jo ikke så god en økonomi på daværende tidspunkt.

Christian Nissen: Ej men det var ikke kun om økonomi. Det var om alt muligt altså. Og de interne medlemmer holdt møder for sig og de eksterne medlemmer holdt møder for sig. Det gik sgu op i hat og briller det meste af det.

Poul: Hvad har været vigtig for dig i dit virke i bestyrelsen, både som menig men også som bestyrelsesformand?

Christian Nissen: Det kan jo siges. Da jeg blev formand var der betydelig skepsis mod mig også fordi jeg havde et ry om at være meget barsk og dengang man lavede besparelser i 2007 der havde RUC jo negativ egenkapital nu taler man jo om i aviserne at der er kæmpe overskud på universiteterne og milliardformuer osv. Og det er sådan som Jørgen Honoré i Politiken. Nææ Information, i dag der har han et udmærket indlæg hvor han lige redegør for at det er noget misforstået. Det er en anden historie. Når man dengang havde RUC negativ egenkapital og det så virkelig sort ud og der var jeg nok den i bestyrelsen der ligesom argumenterede hårdest for at nu skulle der gennemføres nogle besparelser så vi fik noget balance i økonomien og det var... Det var den gang der var store demonstrationer ude foran bestyrelseslokalet og i lokalet var det også sådan at bestyrelsen måtte kæmpe sig vej igennem masserne og ud og forlade lokalet for at vi kunne holde bestyrelsesmøde og øhm der var et af de interne medlemmer som sagde til mig ved starten af mødet, hviskede han til mig: " Nissen kan du ikke bede om at mødet lukket" Han turde ikke selv. [grin]. Men altså. Derfor var der i hvert fald i blandt de interne og nogle af eksterne en betydelig skepsis mod at jeg skulle være formand fordi jeg blev betragtet som meget barsk og hård. Der var jo kampvalg om formandsposten der var en modkandidat, som jeg tror fik 2 stemmer og så fik jeg resten. Jeg stemte også på mig selv, diskret. Der sagde jeg, og det er så min grundlæggende holdning.

Bestyrelsens rolle er meget enkelt. Den består af kun af 3 opgaver. For det første skal den sørge for der sidder en kvalificeret daglig ledelse. Altså rektorat og det er bestyrelsen der ansætter rektor og prorektor og universitetsdirektører. Og det er den vigtigste opgave i virkeligheden for bestyrelsen er at få ansat et godt team. Og den gang var det jo ikke særlig godt. Poul Holm fungerede ikke så godt. Han var jo. Han blev

ansat af en stort set enig bestyrelse og det var ikke mindst de interne i hvert fald VIP repræsentanten Jeppe Dyre, fysikprofessor på RUC, han var meget stærk positiv stemt overfor Poul Holm, men så kom han altså til at lave noget tosset ting osv. Det skal jeg ikke gå dybere ind i, men det var et problem med ham og så var der en prorektor og de kunne ikke enes og så var der skænderier internt i rektoratet. It was a mess simpelthen. Så den første væsentligste opgave var at få velfungerende rektorat og det var den vigtigste. Den anden opgave af de tre det er så at sørge/ bistå rektoratet med at få lavet en mere overordnet langsigtet strategi. Hvad skal RUC egentlig i fremtiden? Hvilken rolle skal RUC spille, hvilket vi kan vende tilbage til og den tredje opgave det er løbende at følge rektoratets arbejde på en vis passende afstand og simpelthen se om den strategi man har lagt og de mål der er opstillet, - bevæger man sig i den retning med en rimelig hastighed og er der god økonomisering, ressourcer osv. Det er de tre opgaver og andet skal bestyrelsen egentlig ikke lave.

Poul: For lige at forstå det rigtigt så var der fokus på det resultatorienteret og det primære formål i 2007 var at skabe en god og sund økonomi for RUC?

Christian Nissen: Narh. Det var økonomien som måske var det mest iøjefaldende problem. Altså. Øhm. Man kan jo godt sidde i en masse forskellige problemer hvis du f.eks. er ude i en urskov eller ørken far away, så kan du sige du har et generelt problem. Hvor skal du finde mad og hvor skal du finde vand? Men hvis der nu er en klapperslange der kravler ned i bukserne på dig så har du et kæmpe problem lige nu der skal løses men det betyder ikke at det er det eneste problem men i og med at RUC var det eneste universitet der havde en negativ egenkapital så er det klart at det var det som skulle løses meget hurtigt men det var langt fra det eneste problem. Det andet problem var vel en usikkerhed om RUC's identitet. Man skal også tænke på at der i 2007-2008 kom de der fusionsprocesser hvor de andre universiteter blevet slået sammen og der var ingen der ville være sammen med RUC. Det var der ikke. Danmarks lærerhøjskole som måske var det mest nærliggende ikke bare geografisk blev sluttet sammen med Århus, hvad nogle af dem fortrød årene der efter da de nu er væk. Risø ligger sågar i Roskilde, det ville have været fint at få lagt det sammen med naturvidenskab på RUC men de ville hellere være sammen med Danmarks Tekniske Universitet, så der var ingen der ville danse...det var lidt som om...

Karl: Hvad tror du det skyldes?

Christian Nissen: Jamen det skyldes et.. Hvis man skal giftes, en ting er man ikke gifter sig med en der er meget rig, men hvis han derudover har en kæmpe gæld. Nå så kærlighed kan være mange ting[grin]. Det der med økonomien spillede nok en rolle ikke. Det andet kan vel være at RUC's image måske også, det gælder jo også blandt studenter, hvilket image har RUC? Det må i jo også tænke lidt på. Tilbage for 20-30 år siden havde RUC et image, som dem der var helt anderledes og mange unge ville gerne ned på RUC, fordi det var ikke så traditionelt og her var der gang i den og et eller andet og der var måske også mange med en venstreorienteret observans valgte RUC fordi det var et Rasmus modsat universitet. Så her for et par år siden lavede jeg en lille undersøgelse blandt vores fem børn og deres venner og nogle af de unge her i kvarteret. Hvis jeg siger RUC og i skal prøve og give jeres billede af RUC i form af en person så prøv lige at beskrive denne. Og så sagde jeg hvis i nu skal summe det sammen så sagde de ja.: " Det er sådan en lidt ældre skæggede mand med fløjlsbukser og fodformet sko og så han sådan et fedtet skæg og så ryger han pibe" [grin] Ligesom mig [grin] Hvad så med CBS? "Nå men CBS jamen osv. osv.". For 30 år siden, CBS? Den gang handelshøjskole. Det var sådan en købmandsskole. Der er simpelthen og det er jo noget med at, og jeg mener faktisk det jeg siger nu, at det er et reelt problem for RUC. Hvad er egentlig RUC's identitet og eksistensberettigelse? Og der kan man sige at de andre universiteter. Tag Aalborg Universitet som på mange måder minder mest om RUC. Aalborg har en regionaleksistensberettigelse i Nordjylland at de så begynder at lave noget i København er en hel anden sag. Aalborg har en eksistensberettigelse i Nordjylland fordi en række unge i Nordjylland ikke ville få en universitetsuddannelse hvis de skulle tage helt til Aarhus eller København. Aalborg har også haft en kanon betydning for det nordjyske erhvervsliv altså hele elektronikindustrien er opstået rundt omkring Aalborg men det gælder jo ikke for RUC. RUC har slet ikke samme regionale betydning på Sjælland fordi det ligger så tæt på København. Dvs. at hvad fanden er så egentlig grunden til at have RUC? Hvorfor rejser flere tusind unge med toget hver dag ned til Roskilde og tilbage igen og deres lærer gør det også? Hvorfor bliver de ikke inde i København kan man spørge? Det har da været en af de væsentligste ting i min tid i bestyrelsen at arbejde med den problemstilling og det var egentlig også udgangspunktet for det her strategiarbejde med RUC 2015. Hvad er egentlig meningen med RUC?

Poul: Det kommer vi i hvert fald også en del tilbage til [RUCs identitetskrise] men hvis skal gå over til universitetslovgivningen. Hvilken betydning har den haft for RUC og derunder de beslutningsprocesser - Det er i højere grad blevet top down styret ikke?

Christian Nissen: Ja. Det ved jeg ikke. Altså, jeg ved ikke om universitetslovgivningen har haft nogen speciel betydning i relation til RUC det er vel mere generelt for universitetsbilledet. Når jeg der i kronikken skriver noget flere har kritiseret mig for, at det nærmest er patetisk at studenter, VIP'er/medarbejder har lagt så mange kræfter i at genvinde demokratiet. Når jeg siger det er patetisk så er det i lyset af øhm det jeg har skrevet lige inden i kronikken. At der siden 90'erne med Nyrups socialdemokratiske - og radikale regering og den der kom efter i 2001 så det er ikke kun et spørgsmål om VK-regeringen det gælder de sidste 20 år. Der er sket to markante skift som man også kan se i den powerpoint jeg sendte til jer. Der har jeg i en af slidene de her to skift. Det ene er at universiteterne, det ikke kun noget som er sket de sidste år men mest markant de sidste 20 år, at det er blevet et masseuniversitet i den forstand at da jeg blev student for 50 år siden der var en studenterårgang måske under 10 % af en ungdomsårgang og i dag er det 30-40 % eller sådan noget. Dvs. at der er sket en kæmpe åbning. Det skete allerede.... det første store skift skete allerede i 1970'erne, jeg ved godt at i beklager jer over at der er for dårlige lokaleforhold på RUC men altså da jeg var universitetslærer, der bestod sådan en førsteårsstuderende rusårgang af 70 studenter og men der var der kun 30 siddepladser i undervisningslokalerne og derfor stod og sad de rundt i vindueskarme. Men efter et par uger passede det sgu meget godt. Dem der ikke havde siddepladser holdte op med at læse [grin]

Johan: Det er også lidt det der sker ude på RUC for tiden [grin]

Christian Nissen: Men man kan sige at der er et krav fra staten, folketetinget om at der skal optages mange mange flere og derfor er der sket en vældig udbygning og der er ført betydelig mange flere mia. ind i universitetsverden. Det er det ene store skift der er sket. Det andet store skift der er sket og man kan sige at der er lagt større vægt på er erhvervsorientering og erhvervsretning og alt det der. Folketinget har altså ville lave noget om på det uddannelsesmæssige område. Det andet folketetinget har villet lave om, det er forskningen hvor der er sket en styring og nyttegørelsestænkning i forskningen. Altså det vil sige at hovedvægten eller noget af vægten er flyttet væk fra

grundforskningen og over på anvendt mere strategisk forskning og som Helge Sander så rigtigt udtrykte det: "Fra forskning til faktura". Man har kritiseret ham for at sige det, men reelt er det en meget god betegnelse for det der har været folketingets ønske. Godt. Hvis det har været, eller det har været folketingets ønske at lave den drejning så kan man spørge sig selv. Eller, så det min opfattelse at så har man i folketinget ikke haft tiltro til at universiteterne med den gamle styrelseslov ville kunne være med til at gennemføre den drejning. Det ville universiteterne have modsat sig. Nogle fordi de simpelthen ikke ville og andre fordi de ikke vil være stand til at lave den drejning i det gamle system. Og derfor har man i folketinget sagt vi tror ikke på det gamle demokrati halløj det er ikke handlekraftigt nok og det kan ikke løse de her problemer så må vi lave systemet om. Og det er på mange måder en meget logisk tænkning. Sådan vil man tænke i alle mulige andre organisatoriske sammenhænge hvis den organisation og den ledelsesform man har, ikke kan løse opgaven må man finde en anden ledelsesform. Og det er nok også med rette eller urette baseret på erfaringer fra dele af universiteterne, som i 1970'erne og 1980'erne... Altså det er let nok i et demokratisk eller kollegialt ledet organ og løse problemerne, hvis problemerne er hvordan vi skal fordele en økonomisk vækst. I 1960'erne, 1970'erne og 1980'erne kom der også flere penge ind til universiteterne. Derfor skulle man bare finde ud af, her har vi altså fået en ekstra pose penge hvordan skal vi fordele den mellem jer. Så længe i alle fire fik noget så kan det godt være du fik mest. Du kom fra naturvidenskab og sundhed du vil få mere du kom fra humaniora du vil få lidt mindre men så længe du bare fik noget mere vil du være tilfreds. Da vi kommer op i 1980'erne og 1990'erne var situationen til dels en anden. At der ikke kom så mange penge og derfor skulle man begynde at sige, at det kan være du skal skæres ned med 10 % hvis du skal have 5 % mere. Så var det sværere for universiteterne. Så var det sværere at sidde og trække vanskelige beslutninger ud. Der var universiteter og institutter, nu taler jeg ikke specifikt om RUC, men der var institutter der måske kørte dårligt. Hele sociologistudiet blev jo lukket i nogle år. Alle lærere blev afskediget og undervisningen ophørte, simpelthen fordi man mente i undervisningsministeriet, måske med rette, eller også i konsistoriet, at her har vi et problem fordi det institut er kørt helt i grøften. Det var blevet sådan en marxistisk niche osv. det er ikke noget. Kandidaterne kan ikke få arbejde osv. Men det var universitet ikke selv i stand til at løse, fordi det er svært kollegialt at sidde og sige hov vi lukker dit institut. Det er en upopulær beslutning.

Karl: Men er det ikke netop der at bestyrelsen...

Christian Nissen: Der var ingen bestyrelse. Man valgte rektor, konsistorium osv. Det var i det gamle system på godt og ondt nogle gange. Altså da jeg sad i fakultetsstudienævnet på Københavns Universitet på humaniora der var der 16 medlemmer. Altså 8 på A siden og 8 på B siden. 8 studenter og 8 lærere. Og det var sådan at hvis man ved en afstemning kun fik 7 stemmer så skulle der tælles om for så måtte der være en af studenterne der havde rakt hånden op forkert for de stemte altid som en blok. Lærerne derimod var delt i tre grupper. Der var nogle der altid stemte med studenterne ligegyldige hvad fanden de foreslog. Så var der nogle der altid stemte imod studenterne, ligegyldig hvad fanden de foreslog og så var der en lille minoritet, som jeg tilhørte, som nogle gange holdte med den ene og nogle gang med den anden og begge parter hadede os for vi var ikke til at stole på. Altså jeg siger det her bare for at sige, at det er ikke et realistisk billede af hvordan det foregik alle steder, men der var nogle markante områder hvor det her demokrati ikke var i stand til at handle fornuftigt og det var med til at give en skepsis i folketinget mod og jeg tror den skepsis var berettiget. Jeg tror ikke at... og da jeg holdte den der forelæsning ude på KUA i fredags, med den der powerpoint hvor jeg har de der to rammer, det med undervisningen og det med forskningsomlægningen og så nedenunder spørgsmålet ville disse ændringer kunne været gennemført i det gamle universitetsdemokratis regi. Og så spurgte jeg ud i auditoriet, hvor der sad 100 mennesker, det var ikke sådan at vi lavede en afstemning, men det var i hvert fald klart at der var mange som sagde det kunne man ikke. Og så er det interessante som jeg også spurgte forsamlingen om: "hvis man nu erkender folketinget vil noget, men universitet ikke ville kunne løse opgaven hvad skal folketinget så gøre?". For det er jo folketinget der bestemmer. Det er ikke folketinget der skal bestemme hvad forsker Jensen skal forske i. Men de store overordnede ting med bevillinger, retning af uddannelse, forskning er jo for så vidt et samfundsmæssigt demokratisk anliggende som folketinget selvfølgelig har en institutionel ret til at bestemme. Men hvis nu universiteterne ikke kan eller vil hvad fanden skal folketinget så gøre? Jeg tror det er i den diskurs man skal se øhm styrelseslovens ændring.

Poul: Hele denne nyttetænkning der ligger til grund for universitetslovgivningen, vil du mene man bare kan bruge dette på et universitet? Altså kan man se et universitet som enhver anden organisation eller skal man finde andre strategier?

Christian Nissen: Jeg mener. Jeg er meget kritisk overfor den drejning der er sket. Dels mener jeg at der er sket en, altså det er måske lidt uartig at sige men jeg vover alligevel pelsen, jeg mener generelt at undervisningen er blevet nedprioriteret både ressourcemæssigt men også niveaumæssigt. Jeg mener at på mange måder kan man nu sige at man har lagt ph.d. oven på. ph.d. skulle jo være en egentlig forskeruddannelse men det var kandidatuddannelsen for 20 år siden. Derfor kan man sige at der er risiko for at der i nogle fag er sket en nednivellering og kandidatuddannelsen er blevet en smule ringere og så har man lagt en Ph.d. ovenpå. Men ph.d. uddannelsen er faktisk blevet en kandidatuddannelse. Når man tænker på naturviden...altså.. Nu er der jo meget stor forskel i humaniora og samfundsvidenskab, men der er relativ få ph.d.er. Men naturvidenskab og sundhedsvidenskab er det hver 4. kandidat der får en ph.d. Så det den ene ting.

Johan: Hvad mener du har drevet den udvikling? Er det undervisningsministeriet eller...?

Christian Nissen: For det første skal vi være opmærksomme på at det ikke er et specielt dansk fænomen. Altså hele EU normaliseringen harmonisering Barcelona og alt det der andet, nogle af de samme tendenser ser man i andre af OECD landene. Det jo vigtigt. Hvis man mener at det danske folketing og regering bare har opført sig tosset så har de ikke været alene om det. På forskningsområdet er der sket den drejning over mod det der umiddelbart kan nyttegøres, i form af forskning for erhvervslivet, DI og alt muligt andet. Jeg er kritisk overfor begge de to og mener på mange måder at man risikerer at ødelægge noget fundamentalt værdifuldt i både undervisning og forskning. Så er der sket det måske også fremkaldt af den her nye styringstænkning at undervisningen på universiteterne er blevet relativt nedprioriteret ift. forskningen. Der er flyttet ressourcer væk fra undervisning over på forskning eller man kan sige at undervisningen er blevet underfinansieret. Men altså bare at tænke på det her, som jeg synes er skræmmende, at på universiteterne eller i universitetsverdenen findes der et begreb der hedder at man er undervisningsfritaget, fritaget? Altså når man fritager nogle for noget så plejer det at være en tung og ubehagelig byrde, ellers ville man ikke bruge ordet fritaget. Jeg mener ud fra en samfundsmæssig synsvinkel at undervisningen er mindst ligeså vigtigt, som forskningen på universiteterne, men i det akademiske verden rangerer forskningen

højere end undervisningen. Hvis man som universitetslærer skal have en karriere, så skal man satse på forskningen. Det er meget få der bliver bremset i deres akademiske karriere fordi de ikke er gode undervisere. De fleste bliver bremset fordi de ikke publicerer nok i de rigtige tidsskrifter. Derfor... Den universitetslærer, som gerne vil frem i verden, hun skal sørge for at forske og forske og forske og forske. Jo mere hun kan blive fritaget for undervisningen jo bedre for så har hun tid til at forske. Det undrer mig. Det har jeg kritiseret studierepræsentanter for, både på RUC og andre universiteter, at studenter har affundet sig med det. Altså. Det er der det patetiske kommer i kronikken. De har i den grad fokuseret på at tilkæmpe sig nogle paragrafændringer i love, ved at være præsenteret dér og at have stemmeret dér og hvor mange medlemmer dér osv. Mens det der skulle have været studenterrådets egentlige hovedinteresse, at sørge for at undervisningen var god, det er blevet forsømt. Så i den forstand at ... Jeg er .. Jeg er kritisk overfor den drejning universitetspolitikken har fået både på det forsknings- og uddannelsesmæssige område, men det er jo ikke noget der er specifikt for RUC det gælder for så vidt hele universitetssystemet i Danmark og det er en grundudviklingsretning for de europæiske universiteter.

Poul: Du var lidt inde på det før at RUC's profil er sløret og det siges de er i en identitetskrise, som var et af spørgsmålene, men hvad mener du har forårsaget det og hvordan vil I komme ud af den?

Christian Nissen: Altså [tænke pause]. Man kan sige at min oplevelse af RUC er at tilbage i 1970'erne hvor Ritt Bjerregaard, som socialdemokratisk undervisningsminister var lige ved at lukke RUC. Der var en studenterrådspolitik på Københavns Universitet som hed Jette Panduro og som vidst nok begyndte med at være meget venstreorienteret, men på en eller anden måde så ved jeg ikke hvad der skete, jeg har ikke hørt om hende i mange, mange år. Hun gik nede på RUC sammen med en journalist og skrev en artikel om RUC som var meget kritisk og vi er tilbage i 1970'erne og der blev så fotograferet en meget, meget, meget dyr vægt som man brugte i naturvidenskab, i fysik eller kemi. En mikrovægt et eller andet, som stod bag glas og rammer og alt muligt andet og inden på den vægt lå der en leverpostejmad. Og det der billede. Det er meget interessant rent kommunikationsmæssigt ikke. Det billede havde en større kommunikationsmæssig gennemslagskraft end 24 evalueringer og rapporter og alt muligt andet. Fotografiet af mikrovægten med leverpostejmadden, det gik direkte

ind. Og det sendte det her signal med, at nu havde man lavet et universitet dernede og samfundet havde puttet millioner af kroner, 100 millioner ned i det osv. og det var misbrug af offentlige ressourcer, fordi dernede lagde man leverpostejmadder på mikrovægten. Det kom samtidig med at den første rektor Erling Olsen som senere blev socialdemokratisk politiker osv. han blev jo frosset ud af RUC fordi han blev anset som... Han prøvede at bremse den der meget radikale venstreorientering, så han blev frosset ud. Derfor gjorde vi ham jo så til æresdoktor for nogle år siden nede på RUC, lige inden han døde heldigvis og det blev han meget meget glad for. Og selv nogle af hans skarpeste kritikere, Mihail Larsen, nede på RUC tog jo hatten af og sagde okay det var sgu fint nok han fik det der skulderklap. Men altså. I den periode oplevede RUC det forhold, at omverden var fjendtlig indstillet mod RUC. Erhvervslivet var fjendtlig indstillet, der var ikke nogle folkelig opbakning, der var kritik fra de andre universiteter og så samlede man sig, så og sige med ryggen ud af og det gav en vældig varme indadtil og vældig sammen. Når man bliver kritiseret udefra er der godt for det indre sammenhold hvis man møder en fjendtlig omverden så lukker man en vognborg rundt om og koncentrere sig om det. Nu er man så i den situation, hvis jeg skal være en smule kritisk, at kulturen på RUC. Nu er der mange, mange forskelle, men en grov forenkling så er kulturen på RUC den, at den lever videre på det levn fra dengang man var overfor en fjendtlig omverden og nu oplever man så på en vis måde at når man så en gang imellem lige løfter tørklædet eller ser ud fra vognborgen så er der ingen fjender udenfor. De er væk simpelthen. De har vendt ryggen til RUC. Og hvad. Altså man kan sige at altså ham der over på NSM nu har jeg glemt hans navn, en af de såkaldte at gamle RUC'ere skrev i RUC NYT for 5-6 år siden før jeg kom, en udmærket lille artikel hvor han sagde, at RUC'erne, her talte han op VIP'erne, kan inddeles i tre kategorier: den store tavse midtergruppe og så var der to højtråbende grupper på hver sin fløj. Den ene er de konservative og den anden er de reaktionære. Konservative og reaktionære. De konservative det er dem der mener at intet må laves om og alt skal være som det var i 1970'erne. Og de reaktionære er dem der mener: "Ti nu stille RUC med det der pjat omkring projektorienteret tværforløb vi skal sgu bare gøre som de andre universiteter". Og det er dem som så og sige har præget debatten nede på RUC. Disse to ydergrupper og derfor havde vi i bestyrelsen og med rektoratet en række diskussioner om hvad vej.. Vi skulle begrunde RUC skulle leve videre. Hvad skulle vi så pege på? Skulle vi sige RUC er et særlig museum og derfor må det ikke laves om? Altså, vi skal have to års basisuddannelse, nu er vi så nød til at lave den der etårige bachelor på grund af

Bologna-processen og så en toårig kandidat. Det var bare noget kludder det kunne alle se. Jeres repræsentanter i bestyrelsen og studenterrådet kæmper jo for at det stadigvæk skal være en kombinationsuddannelse, selvom kombinationsuddannelse med de her to ligeværdige elementer i nogle fag er et problem fordi de kandidater der kommer ud fra RUC kan noget inden for det ene område og noget inden for det andet område, men når de kommer ud på arbejdsmarkedet vil nogle sige: "vi vil ikke have to halve men en hel". Og altså der vil jeg så sige at min holdning her er hvorfor fanden skal det være fastlagt i studieordningerne? Hvorfor kan studenterne ikke vælge selv? Det er det lidt absurde for mig fordi meget af studenteroprøret, jeg var jo studenterrådsformand i 1968 på Københavns Universitet under studenteroprøret, dengang kæmpede studenterne for: "vi er voksne mennesker vi skal have ret til at vælge vores egen uddannelse". Vi ville væk med en masse af de her restriktioner osv. Hvorfor lader man ikke de studerende på RUC, som voksende mennesker, selv hvis man gerne vil have en kombinationsuddannelse fint for mig, hvis man hellere vil have en søjle, fint for mig. Det behøver man sgu ikke at bestemme. Der er det for mig stadigvæk et mysterium, nu skal vi snakke om det til vores bestyrelsesseminar her om en måned på RUC hvor vi samles med rektorat, bestyrelse, studieleder og nogle forskellige andre udvalgte, der er det kun undervisning og uddannelse vi skal tale om et helt døgn og der vil det blive et af temaerne men altså [tænke pause] det er et eksempel på at man på nogle områder hænger meget fast i hvordan det har været, sådan har det altid været på RUC osv. Der er absolut ting i det klassiske RUC system, som jeg synes der er værdifuld og der skal bevares men der er også nogle ting hvor man måske bør se lidt mere åbentøjlet på det. Vi formulerede det på mht. RUC's identitet det var, at hvis RUC skal have en eksistensberettigelse skal det være at RUC er anderledes end alle de andre. Altså. Vi formulerede det som at RUC skal være et udviklings/forsøgslaboratorium for den danske universitetsverden. Altså RUC er relativ lille ift. de der mastodonter. Altså RUC er ikke lille i internationale sammenhænge. Det absurde er at nogle af verdens fineste universiteter er ikke større end RUC. Københavns Universitet er 4,5,6 gange så stort men det er ikke størrelsen i sig selv der er forfærdeligt afgørende, deraf at RUC er mindre og derfor kan man godt lave eksperimenter og forsøg nede på RUC uden man behøver plastre det ud over hele universitetsverden på en gang. Derfor skal RUC genindtage sin position som for 30 år siden ved at være anderledes end alle de andre. Det er sådan som jeg ser det. Eksistensberettigelsen. Vi skal prøve at lave noget der er anderledes. Man kan sige at for 30 år siden lagde RUC sig på nogle punkter i spidsen og

sagde nu går vi en anden vej. Nu har de andre universiteter på en række punkter bevæget sig i samme retning og nu skal RUC rykke teltpælene eller de røde hvide pinde længere frem i landskabet og prøve på at gøre noget helt andet.

Karl: Men hvordan hænger det sammen med den kommerialisering der er sket med universitetslovgivningen? Fra forskning til faktura osv. osv. Hvordan hænger det sammen med at det lige pludselig bliver en masse forskellige fastlagte ting det peger frem mod?

Christian Nissen: Altså hvis man nu.... Selv om jeg er skepsis overfor det der med det skal rettes ind efter erhvervslivets behov så kan man måske sige. Jeg kan bedre lide det er efter arbejdsmarkedets behov men det kan man jo sagtens gøre hvis man nu f.eks. siger at noget af det der er RUC kandidaternes styrke, det er jo at fordi de har lært at arbejde i grupper, fordi de har lært at arbejde tværfagligt og projektorienteret så vil RUC kandidaterne, det siger mange arbejdsgivere, at de næsten kan komme direkte fra eksamensbordet så kan man præsentere dem for en eller anden kompleks problemstilling og så sige: "løs den". Og så er de i stand til at overskue og finde ud af hvordan det her hænger sammen og finde nogle veje at gå, hvor de står stærkere end dem som kommer som jurister, økonomer eller et eller andet. Og fordi man på arbejdsmarkedet hvad enten det er offentlig eller private, så vil mange opgaver blive løst i en gruppe og der kan / har RUC kandidaterne nogle sociale kompetencer. Altså jeg ved godt det der med gruppearbejde kan være et helvede. [grin] Det ved jeg både fra min tid som censor dengang skulle man i alle opgaver først skrive noget om projektets liv og det startede ofte med 3-4 sider, en frygtelig beskrivelse om at de ikke kunne blive enige om noget og så var den gået og så var den gået og man var startede med at være 6 og nu var man tre tilbage bummelum bummelum og jeg ved at, altså min kone og jeg har 5 børn og de tre af dem er uddannet nede fra RUC. Så der har siddet projektgrupper omkring det her bord mange gange og grædt og råbt og skreget og alt muligt andet og der er også den der med at RUC på mange måder er en meget barsk uddannelsesinstitution. Dengang jeg var censor kunne vi konstatere at karakterprofilen nogle ville være Gauss-kurve [Tegner]. Den store gruppe ligger i midten, så var der en relativ lille gruppe der får meget høje karakterer og en relativ lille gruppe som får meget dårlige karakterer. Sådan ser det ikke ud nede på RUC. På RUC er det en kamel [Tegner]. Der er relativ mange der får gode karakterer og relativ mange der får dårlige karakterer. Hvordan

forklares det? Min teori er, at så snart man har været igennem de første projekter og fundet ud af at, det er et helvede at der er tre, som arbejder og er flittige og der er tre som ikke laver en skid. Når man har oplevet det et par gange så sørger man for når man danner gruppe at dem der ikke laver en skid bliver blurd [skal forstås som holdt ude] og så samler man sig og hvis tre, fire, fem studenter der er gode og kan arbejde sammen og virkelig lægger sig i selen så kan de lave noget der er meget meget bedre end man kan på det traditionelle universitet. Men det betyder jo også at dem der ikke bliver inviteret med, de samler sig herover og når fire-fem dårlige studenter og dovne studenter sætter sig sammen for at lave noget, så bliver det noget lort. Og derfor får man relativt mange lave karakterer. Det er meget forenklet. En vis tendens er der tror jeg.

Johan: Det tror jeg er rigtig set.

Christian Nissen: Men øhm. Man kan så sige at hvis man nu eller når man nu siger RUC skal på en eller anden måde rive sig løs af eller forlade nogle af de gamle bastioner og dogmer og hvordan det var for 30-40 år siden, men med samme ambition man havde for 30 år siden om at vi vil gøre noget på en anden måde. Det kan man jo godt gøre så det passer ind i arbejdsmarkedets behov, f.eks. omkring det tværfaglige, projektorientering osv. Så der ikke nødvendigvis en modstrid mellem nyttighedstænkningen og selvom jeg er kritisk for den drejning der er sket i dansk universitetspolitik mener jeg ikke det er fuldstændig idiotisk, at sige, at uddannelserne skal faktisk helst være nogle der kan bruges ude på arbejdsmarkedet hvad enten det er det private eller offentlige.

Forskningen skal jo også, i et eller anden omfang, være relevant. Den behøver ikke at være erhvervsrelevant. Så i den forstand mener jeg ikke. Altså så sort/hvid er verden jo ikke at man kan sige fordi nogle siger .. forskning til faktura er måske at sætte det på spidsen men at der skal være en eller anden form for anvendelighed ved det der foregår det vil jeg godt være med til.

Poul: Man kunne forestille de to kulturer bekæmper hinanden, hvor de vil i hver deres retning?

Christian Nissen: Hvilke kulturer taler du om nu?

Poul: Øhm. Det administrative og akademiske. Hvad hedder det. Har du et

løsningsforslag til hvordan disse kunne arbejde bedre sammen? Eller forbindes bedre. Den opfattelse vi har fået er, at med universitetslovgivning har der været demokratisk svækkelse og mange forskere føler ikke de har medbestemmelse til at sætte dagsorden og så det som om de i højere grad lukker af i stedet for at gå dialog og så bare siger nu holder vi fast i de gamle dyder. Hvordan kunne det bløde op?

Christian Nissen: Det vil jeg også meget gerne vide [grin]. Først kunne man måske spørge om hvorfor hvis man nu siger universiteter er offentlige institutioner ejet af staten, det er ganske vist formelt selvejet men det er jo statslige institutioner og de får penge fra skatteborgerne øhm så er det vel folketetinget der skal bestemme. Det gælder uanset om det er, hvad skal vi sige arbejdstilsynet eller universitetet. Hvorfor skal medarbejderne på universiteterne have demokrati hvis dem i arbejdstilsynet ikke skal have det? Fortæl lige det?

Poul: Jamen man kan da godt se universitet som en anden institution end arbejdstilsynet?

Christian Nissen: Jo men hvis du har alle de offentlige institutioner, kommunale og statslige, som finansieres af skattemidler [Tegner]. Universiteterne finansieres også af skattemidlerne. For alle de her institutioner, alle andre end universiteterne er det sådan at folketetinget bestemmer et eller andet og så går de politiske beslutninger hen til nogle embedsmænd, som omsætter de her beslutninger i regler og cirkulære og så går de ned til institutionerne og siger folketetinget har besluttet det her, politikerne har besluttet det her og embedsapparatet har omsat det i nogle regler og de regler skal i rette jer efter. Det er jo en sådan kommandovej og det er sådan hele vores samfund er bygget op og hvis nu de hernede sagde det kan godt være folketetinget har bestemt det der men vil sgu gøre noget andet, det vil vi selv bestemme så vil vi protestere. Tænk på politiet. Det kan godt være inde i folketetinget siger vi skal fange rockerbander og de skal bag tremmer men det synes vi er en dårlig ide, vi har demokrati i politiet så vi har samlet alle panserbasserne på afdeling i politikredsen og så har vi haft en afstemning om vi skulle gå efter rockergrupper eller efter narkomaner og vi ved godt folketetinget har sagt det med rockergrupper men det synes vi er en dårlig ide for det er nogle af vores venner vi vil hellere gå efter narkomaner. Så tror jeg at heroppe hos politikerne vil de sige der er noget galt vi må have en ny politimester. Fortæl mig lige hvorfor? Hvorfor skal der

være demokrati på universitet?

Johan: Det bunder nok i en normativ holdning ikke. Der mange der vil påstå at universitet har en anden rolle i samfundet end bare og skabe vækst eller...

Christian Nissen: Det behøver ikke være vækst. Der er en masse offentlige institutioner der ikke har en pind at gøre med vækst. Eksempelvis politiet de skal ikke skabe vækst. I hvert fald ikke blandt forbrydere.

Johan: Hvis den udvikling der har været de seneste år på universiteterne som du selv peger, ift. at folkettinget de sidste 20 år har villet noget andet end universitetet og ændret det, så kan man sige at det er der hvor problemet opstår, hvis der nogle der stadigvæk mener....

Christian Nissen: Nå men. Nu taler vi mere abstrakt. Hvis vi nu glemmer alt om folkettinget de seneste år og siger hvorfor skal der egentlig være et særligt demokrati på universitet når der ikke er det på alle andre offentlige institutioner? Hvorfor skal medarbejderne på universitetet, altså en TAP eller VIP de er jo lønmodtagere og ansat af det offentlige hvorfor skal de have ret til at bestemme over skattemidlerne på en anden måde? Altså tag nu en overlæge på rigshospitalet, hvor jeg har været ansat, er også forsker og udvikler. Men han. Jeg var hans chef. Han havde sgu ikke noget demokrati, hvorfor skal de have det på universiteterne?

Poul: Som Johan siger, er det stadigvæk hvilken rolle de skal udfylde i samfundet, det jo også en diskussion man må...

Christian Nissen: Jo men hvad er det så på universiteterne, hvad er det så for en rolle der kan berettige at der skal være demokrati?

Poul: Rollen i at oplyse samfundet?

Christian Nissen: Aaarh... men hvorfor jo? Jeg mener at det lettere at forklare hvorfor de studerende skal have indflydelse end de ansatte. De studerende er på en eller anden måde kunder i en butik. Det er deres liv og fremtid det drejer sig om, men

lønmodtagerne, tapperne og vip'erne, hvorfor fanden skal de kunne bestemme? Altså, når man taler om de to kulturer, og hvis man skal, altså en ting er at... blandt både studerende og ansatte de seneste år har oplevet at indflydelsen er dalet fordi, det var ikke kun i 2003 men også i 1992, der er sket en gradvis neddrøsling af universitetsdemokratiet. Der kan jeg sagtens forstå at nogle siger det vil vi kæmpe os tilbage til: "nu må vi have nogle paragraffer ind", men inden man ligesom går ind i det... hvis man nu fjerner den historiske udvikling og siger altså start med at fortælle hvorfor helvede, hvad er grunden? Er der argumenter for at lige præcis på universiteterne skal de ansatte have... Altså da jeg var på Nationalmuseet, fra 85-91, der var Nationalmuseet også ledet demokratisk. Altså i direktionen der var der rigsantikvaren, som var den øverste og jeg, vi var ansat af dronningen, eller kongehuset, eller regeringen i hvert fald, i princippet af dronningen. Mens de fire øvrige altså flertallet i direktionen var valgt af medarbejderne, så medarbejderne havde flertal i direktionen. Det var ikke en bestyrelse, det var en direktion. Det svarer lidt til rektoratet. Det vil svare til at RUC's daglige ledelse var de tre fra rektoratet og så valgte vip'ere og tap'ere så fire medlemmer så man havde flertal. Sådan var Nationalmuseet ledet og det var helt klart dengang det blev indført på Nationalmuseet, det var da man havde lavet styrelsesloven i 1970 på universiteterne og så sagde man, så prøver vi at brede den model ud til andre offentlige institutioner og det var så under Kulturministeriet, Nationalmuseet lå, og så ser vi hvordan det går. Og så var tanken at når man nu havde gjort det på Nationalmuseet så skulle det føres videre til en række andre kulturinstitutioner. Det kom aldrig videre og i de år jeg var på Nationalmuseet der afskaffede man det på Nationalmuseet, så man indførte det "normale" system dvs. det var rigsantikvaren der var den øverste chef og det var rigsantikvaren der så ansatte de øvrige, også direktionsmedlemmer.

Karl: Ja.

Christian Nissen: Så der normaliserede man Nationalmuseet, men selvfølgelig synes medarbejderne på Nationalmuseet at det var en rigtig dårlig ide. Men de havde jo svært ved sådan principielt at fortælle hvorfor skulle de have større indflydelse på Nationalmuseet end man f.eks. havde på Rigsarkivet eller på Det Kongelige Bibliotek eller på Tøjhusmuseet eller på en række andre institutioner under Kulturministeriet. Det samme spørgsmål stiller jeg frækt til jer, at i på en eller anden måde må rejse den

problemstilling: Hvad kan argumenterne være for at lige præcis på universiteterne skal man have større ikke?

Karl: Jo men man kan vel sige at for nogle... Det kan jo også hurtigt blive et politisk projekt og nu det jo rent spekulativt, man kan sige at universiteterne også har et vist talerør og derigennem kan en regering også presse et eller andet politisk igennem der. Det kan der vel også ligge i det. Derfor kan der jo være det i det, at hvis man bare beder de studerende, som er de eneste der skal have en stemme.. altså.. de er jo ikke ligeså meget inde i det kan man sige, som nogle af de mennesker der sidder med det og har gjort det i mange år og måske ikke har [de studerende] det fulde overblik. Kan man ikke sige det? Altså at...

Christian Nissen: Jo, men jeg siger ikke nødvendigvis at det var sådan at det var studenter der skulle bestemme.

Karl: Nej.

Christian Nissen: Men jeg siger at hvis der skulle gives en særlig indflydelse... Øhm... Man kunne også sige at det var patienter der skulle bestemme på hospitalet, men der er den forskel, trods alt, at patienter er der heldigvis relativ kort tid og det gælder bare om at få repareret dårligdommene. Studenter bruger 4,5,6 år af deres liv og det er, om jeg så må sige bestemmende, for resten af... Derfor kan jeg bedre lide eller bedre umiddelbart sådan teoretisk acceptere en såkaldt brugerindflydelse. Den kan man gennemføre på mange måder. Der var et forslag, som en professor på Københavns Universitet for 40 år siden lavede med at indføre en markedsordning. Man kan også lade markedet styre det? Hans ide var, at når man tog sin eksamen fik man et klippekort og hver gang, billedligt talt, og hver gang man gik til en time, altså et kursus så klippede man, og man kunne kun følge undervisning, så længe der var klip på kortet. Hvis man indførte det system, så ville studenterne sørge for, at gå hen til de steder, hvor de fik god undervisning for fandeme og spille et klip på et eller andet kvajhoved, som stod deroppe. De ville også kunne gå hen til institutter og fag hvor man sagde: "Det, der er fandeme.. Der er det spændende. Der lærer vi noget ikke". Det mener jeg er, at prøve at give magten til kunderne. Det svarer fuldstændig til, at hvis man går ud og køber ude i byen. Den butik hvor man får en dårlig betjening eller en vare, som går i stykker den kommer man kun

til én gang og så går man hen til et andet sted og det rygtes hurtigt blandt kunderne og derfor vil konkurrencen køre de dårlige butikker ud på siden og de gode butikker, altså... Den der telefon [peger ned på en iphone på bordet] ikke kun fordi den er teknisk men det image den har, designet bummelum, bummelum det gør at der er mange, som køber sådan en hvorimod Nokia...

Karl: Den har det ikke godt.

Christian Nissen: Den er gledet i baggrunden. Det er en måde at gøre det på. Man kunne også gøre det på andre måder ved at den indflydelse studenterne har i studienævnet - der er ikke sket nogen væsentlig ændringer altså. Det er den del af universitet der minder mest om 1970'erne modellen. Den kan man jo godt opretholde, hvorimod resten styres på en normal måde. Derfor synes jeg at der mangler en diskussion om hvorfor, skal de ansatte, lønmodtagerne, hvorfor skal de på universiteterne have en særlig indflydelse, som deres kollegaer på Rigshospitalet eller Nationalmuseet eller...

Karl: Men det er der jo heller ikke noget, som siger de ikke skal altså man jo sige.. Det er da åndssvagt et eller andet sted kan man sige at man har nogle læger på rigshospitalet, og nu siger jeg ikke at de ikke bliver brugt det gør de jo sikkert i allerhøjeste grad, men det er da måske lidt underligt at de ikke har en vis form for medbestemmelse taget deres lange arbejdsliv i betragtning. Hvis man nu sidder som overlæge eller sådan noget.

Christian Nissen: Hvad så hvis vi siger. Lad os tage nogle andre forskningsområder. Novo Nordisk?

Karl: Ja. Men det jo vel også forskelligt fra Rigshospitalet. Novo Nordisk er en privat virksomhed.

Christian Nissen: Ja ja men altså.. Hvis man nu. Jeg skriver også i kronikken at man skal gå væk fra den her rettighedstænkning og så skal man gå over og sige, at det drejer sig jo ret beset ikke om rettigheder til nogle bestemte mennesker, det drejer sig om hvordan sikrer vi at det bliver optimale beslutninger?

Poul: Optimal i forhold til hvad?

Christian Nissen: Jo men ift. de mål man gerne vil nå. Det gælder om at skabe en beslutningsproces, i hvilken som helst organisation, som gør at de beslutninger der bliver truffet i beslutningssystemet, at de er hensigtsmæssige, at de er optimale.

Johan: Hvordan sikrer man så det?

Christian Nissen: Ja hvis det er det man gerne vil så må man gå ind og sige at det kan godt være der er argumenter for at beslutninger på universitet blev mere hensigtsmæssige. Men det interessante ved det er, at hvis en formaliseret, jeg taler ikke om at medarbejder ikke skal have indflydelse, men en formaliseret indflydelse i form af regler og paragraffer. Hvis det var så helvedes effektivt hvorfor fanden er der så ingen private virksomheder der har indført det? Selv virksomheder hvor forskningen og udvikling spiller en afgørende rolle har jo ikke indført noget formaliseret. Der jo bunker af ansatte og forskere i private virksomheder der har kæmpe indflydelse gennem deres arbejde, argumenter, dygtighed bummelum og den direktør der sad i spidsen for Novo Nordisk og som begyndte at kommandere med forskere og nærmest stå over ryggen på dem: "Nu skal du ikke forske i det der, men i det der, nu skal du gøre sådan og sådan". De forskere ville gå deres vej så det er ikke fordi man ikke kan give indflydelse til medarbejdere på den måde man leder på i private virksomheder men der ingen steder hvor man har lavet bundet arbejdsråd for nu at udtrykke det på den sovjetiske metode. Så hvorfor fanden...

Johan: For at sige det skrappt så er det mere det logiske argument der skal være førende og ikke så meget den demokratiske rettighed.

Christian Nissen: Jo eller en direktør der ved at når det drejer sig om vidensarbejdere skal de have meget stor frihed. Med vidensarbejdere skal man give nogle ydre rammer og så skal man i virkeligheden selv lade dem arbejde. Det kommer der de bedste resultater ud af. Det vil en dygtig leder i en privat virksomhed sige og tænke.

Poul: Men det er vel også hele problematikken? Det er i højere grad blevet kontraktstyret, med hvilke mål der skal opnås og hvilken forskningen skal laves ved

universitetslovgivningen. At de [forskerne] ikke har de samme rammer de har haft og de har ikke samme frihed på universiteterne?

Christian Nissen: Jo men derfor er det jo også et paradoks at de der mange professorer og rektorer på universiteterne i stedet for at sige det du nu siger så har de koncentreret deres indsats mod at få flere paragraffer og formel indflydelse. Det er det jeg siger når jeg siger det er patetisk i kronikken ikke.

Poul: jo, ja...

Christian Nissen: Altså ud fra den synsvinkel, som du siger der skulle de så have rettet alt deres aggression og vrede og kamp og gejst mod den drejning der er sket forskningsmæssigt. Men det har de ikke gjort. De har råbt og skreget på, at få så man kan justere lidt og vi har brugt bunker af tid på at sidde og snakke vedtægter om hvordan paragraffen skal se ud og om der skal være en repræsentant eller to repræsentanter der, der og der osv. Og min frække [tænkepause] min frække dom for den der forelæsning ude på KUA jeg havde forleden [omhandler videnssamfundet – demokrati, ledelse og organisering”] det var grunden til de ikke har råbt og skreget om den drejning, forskerne de er blevet bestukket økonomiske ikke. De har fået penge. Der er sket en vældig bevillingsforøgelse til forskningsområdet og så har de sagt okay og så er det også interessant. Kritikken mod styrelsesloven kommer stort set kun fra humaniora. Det ved jeg ikke om i har lagt mærke til? Det er næsten kun humaniora og nogle enkelte samfundsvidenskaber. Der er meget få naturvidenskabsprofessorer. Der er meget få indenfor sundhedsvidenskaberne. Der er meget få på de Tekniske Universiteter, som har protesteret mod denne ændring af styrelsen. Hvorfor?

Poul: De bliver jo prioriteret...

Christian Nissen: De har fået. Ja præcis. De har fået pengene. Men altså. Hvis man så. Den der bog som blev offentliggjort, det var grunden til forelæsningen derude på KUA. Hvis i får tid til at se på den, vil i se en stribe af argumenter for hvorfor vidensproduktion skal styres på en anden måde end de andre områder. Der er en række argumenter om at videnskab og vidensproduktion ikke kan ledes på samme måde som andre aktivitetsområder.

Johan: Altså efter kontraktstyring? Du kan ikke sige...

Christian Nissen: Ja. Det er ikke specielt kontraktstyring her, men noget om her er vi så inde i noget med de to kulturer, at det forhold at mange væsentlige forskning projekter ikke kan om man så om sige, beskrives som at man har et klart mål. [Tegner]. Altså, det er her vi vil hen og vi står her og derfor skal vi gøre sådan, sådan og sådan. Altså en strategi og en plan og så når vi herover. Meget forskning det er altså lidt som [uklart] og nogle af de væsentligste forskningsresultater der har været epokegørende er kommet ved rene tilfældigheder. Samtidig så er der, og det er en af de der artikler Jan Faye kapitel i den der bog synes jeg i skal læse fordi.

Johan: Hvordan staves til...

Christian Nissen: Jeg har citeret den i min powerpoint.

Johan: okay

Christian Nissen: Der kan i se den også med sidehenvisninger. Han har 4-5 sider hvor han beskriver forskellen mellem demokrati og akademica og videnskab. F.eks. det forhold at i politik har man meget forskellige interesser i de forskellige partier og så laver man et kompromis men et kompromis er ikke det samme som konsensus. I forskningsverden, typisk naturvidenskab, der er det sådan at forskerne kan i en periode være enige om, at sådan forholder det sig i den fysiske verden. Altså, æblet falder ned fra træet, som Newton opdagede, af de og de grunde og man kan beskrive de fysiske love og alle er enige om, godt nok var der nogle i starten der sagde det kan ikke passe, at det er jorden der går rundt om solen, fordi vi kan se det er solen der går rundt om jorden, men til sidst kom der så mange beviser for at han havde ret ham Galilei eller Newton og så kunne man forklare det. Så i slutningen af 1800-tallet skete der det at man pludselig kunne konstatere nogle fysiske fænomener som ikke passede ind i Newtons mekanik, Newtons love. Der sket sgu noget, som ikke passede, også så sagde man i starten at det måtte være nogle undtagelser indtil Einstein kom med sin relativitetsteori og pludselig kunne man se at Newtons mekanik det var en delmængde af sandheden men der lå nogle andre ting, og der var stor uenighed, men til sidst så blev alle sgu enige

om det. Sådan fungerer det i videnskab, at man på et tidspunkt så holder diskussionen op. Nogle kommer med beviset og så bliver den konsensus, altså enighed i forskningsverden, nu har vi fået et nyt paradigme. I politik der laver man et kompromis, men det betyder jo ikke at man er enige om alt. Kompromiset betyder stadigvæk at vi har vores særinteresser men et eller andet skal vi lave i fællesskab, så vi går på kompromis og på de og de punkter mener vi noget andet end det andet parti selvom de sidder i samme regering. Det er to helt forskellige måder at tænke og arbejde på, siger Jan Faye ikke. På den måde beskriver han hvorfor universiteter og samfundet er forskelligt. Det, der er det mærkelige og det var det jeg drillede ham lidt med derude i fredags. Efter at have skrevet det så blader man om på den anden side også står der foroven, at nu synes han at politikkerne burde genindføre demokratiet på universiteterne. Det er selvmodsigende. Og altså her er der. Jeg mener, at hans beskrivelse i forskellen mellem demokrati og politik er rigtig. Undskyld demokrati, politik og videnskab er rigtig. Der er nogle væsentlige forskelle. Det der så er det interessante det er og når I spørger hvor løsningen ligger så ved jeg det faktisk ikke, men jeg skal anmelde bogen i kritik i det kommende, så jeg skal på en eller anden måde når jeg nu har stået og drillet dem derude med at de ikke, og det har været min kritik i andre sammenhænge at jeg synes at der er stribevis især humanister der har kritiseret de nuværende tilstande med den nuværende universitetslov, men der er meget få af dem der egentlig er kommet med et bud på hvad så. De er har alle sammen, de ændringer, det er noget med at sige jo der er de og de paragraffer i universitetsloven og vedtægterne, men vi skal lige have en ekstra paragraf der giver de ansatte mere indflydelse på det område, på det område altså det er indenfor det samme regelstyre og det er jo paradoksalt. Normalt sidder man på universiteterne og bliver meget vrede når man inde i folketinget vedtager flere regler, men altså lige præcis her for den sidste ændring af universitetsloven der har man sagt: "vi vil have flere regler der nøjere bestemmer og fastlægger" ikke.

Karl: Kan man sige at politikkerne, på en eller anden måde, efter universitetslovgivningen er rykket tættere på universiteterne eller er det helt... Der har været meget snak om at var der kommet nogle budgetter der skal reguleres er det på en eller anden måde et indgreb?

Christian Nissen: Der er universiteterne på en eller anden måde i fuldstændig samme

situation, som alle andre offentlige institutioner. Det er det der med et skældsord bliver betragtet, som New Public Management altså at man også i arbejdsdiktoret, også på [uklart] styrelsen hele molevitten der er meget mere detaljeret styring og mange flere regler. Det er fuldstændig rigtigt. Det er en generel samfundstendens. Der er universiteterne ikke specielt...

Johan: Der vel også generelt bunder i den positivistiske forståelse hvor alting kan gøres op?

Christian Nissen: Det er en længere diskussion om New Public Management. Og det er der skrevet meget om og det har også en relevans. I kan jo også se min powerpoint at jeg henviser til New Public Management. Det er også en udemærket artikel om i den der bog men der hvor der er. Der hvor det bliver spændende men også udfordrende at finde en løsning på. Kan man sige at hvis nu man siger der er en del af universitet, en delmængde som havde vidensproduktion og forskning, der er bunker af dem i den der bog, som peger på at forskningsprocesser skal ledes på en anden måde. Okay det er nok rigtigt. Her tror jeg det primært drejer sig om det nære forskningsmiljø dvs. det ledelsesarbejde der er overfor den enkelte forsker i forskergrupper osv., men jeg vil hævde at der er en hel masse, som foregår på et universitet, som ikke uden videre kan henføres direkte til vidensproduktion f.eks. det, undskyld jeg bruger udtrykket, at drive en stor fabrik med 10.000 studenter og hele den logistisk der skal sørge for at man rent faktisk udbyder den undervisning, som der skal til, at der pludselig ikke er et år hvor kursus fag x ikke udbydes. Kender i problemstillingen?

Johan: Ja. Det gør vi. Men det er så vel også det, som netop administrative kultur forsøger at rode bod på.

Christian Nissen: Altså hvis man nu siger. Det med at drive en kæmpe virksomhed med mange mange tusind ansatte, sørger for at det fungerer, sørger for at undervisningen er kvalificeret, sørge for alle de der ting som jeg mener er blevet forsømt de senere år på universiteterne og også på RUC. Det er en anden ledelsesopgave end det at lede vidensproduktion. Derfor kunne det være at man skulle skære kagen på en fuldstændig anden måde. Der hvor der skal bygges bro mellem de to kulturer, det er ikke at sige, lad os nu sige vi har. Nu laver jeg det hierarkisk [tegner] nu er der snart ikke plads på

papiret mere men altså hvis vi nu siger at hvis vi har trekanten her...[Mona giver et papir] Ja lad mig få dit. Må jeg godt skrive på det?

Mona: Ja selvfølgelig.

Christian Nissen: Hvis vi nu siger at vi har universitet, som en rigtig trekant og over det har vi ministeriet og folketetinget og her har vi RUC. Nå hov...

Johan: [grin] Det er også svært på hovedet

Christian Nissen: Sådan. Hvis vi så siger at her er der en række forskningsområder og der er enkelte forskere hernede, så kan det være at når det drejer sig om deres indre liv der skal man have et styringssystem der svarer til hvad kravene er og hvad behovene er i vidensproduktion, men når det drejer sig om at lede hele den her virksomhed. Sørge for at økonomien fungerer, eller ressourcer prioriteres rigtigt, kontrollere kvaliteten i det der laves, hele logistikken omkring undervisning og uddannelse osv. Det dur ikke, at det ledes af det her nede [forskerne] der skal på en eller anden måde være nogle der skal lave et transparent gennemsækeligt beslutningssystem. Det skal være sådan at når der træffes en beslutning der skal vare i mange år så skal der være en konsistens. Det nytter ikke noget at man har studieordninger [uklart] og så laver man det sgu om hen af vejen på en måde der gør at det ikke hænger sammen ikke. Derfor kunne være at man skulle sige at når det drejer sig om rammen af det hele. Når det drejer sig om overordnet prioriteringsopgaver f.eks. at sørge for at alt undervisning er forskningsbaseret dvs. at kan ikke have, hvis vi nu siger det er undervisning og det firkantet er undervisningen og det runde er forskningen. Hvis vi siger der skal være forskningsbaseret for alt undervisning hvis der nu er et område hernede. Det der [Henviser til tegningen] som sakker bagud, hvis vi går ned og spørger vip'erne synes de ikke de sakker bagud de synes de er skide gode men hvis vi spørger nogle af deres kollegaer herude så vil de sige: "brrrr brr brrr" så har vi sgu et problem? hvem skal løse det? Skal det være dem hernede skal løse det [forskerne]? Det kan de ikke. Nogle må på en eller anden måde sige: "hov her har vi et problem". Enten må vi lukke den her undervisning fordi den er ikke længere forskningsbaseret eller også må vi sørge for den her forskningsenhed kommer op på dupperne så den tilstrækkelig understøtter undervisningen.

Poul: Jamen så kommer der igen den her systemtankegang ind i det jo?

Christian Nissen: Jo jo jo. Men det mere det. Jeg har ikke den endelige løsning, men for mig og se er det her nogle af de kulturer man kunne sige man må kombinere en ledelsestænkning der sikrer, at det store system fungerer men med en ledelsestænkning som ikke ødelægger forskningsmiljøet. Det er den ene ting. Det andet argument er, at hvis man skal have et ledelsessystem, som på en eller anden måde spiller sammen med folketing, regering, ministerium og hele den tænkning der er det og den er nytteorienteret og det kan man være kritisk over men der er en eller anden legitimitet i at beslutninger der træffes af regeringer og folketinget rent faktisk sætter sig igennem ude i virkeligheden også selvom man er uenig i de beslutninger.

Johan: Universitet er jo til for staten eller for samfundet.

Christian Nissen: For samfundet ikke. Regeringen og folketinget er samfundets repræsentanter så der er en legitimitet i at man træffer nogle beslutninger der skal sættes igennem. Derfor skal den her del af universitetsledelsessystemet her tænker jeg på den øverste del. Det vil i RUC's tilfælde være bestyrelse, rektorat og institutleder. Dekaner hvis det var et andet universitet. Den her del må kunne arbejde i overensstemmelse, men de samme ledelsesprincipper, som gør sig gældende i samfundet i øvrigt. Den lineære hierarkiske ledelse.

Poul: Jeg tænker lidt. Der var et interview i Børsen hvor du universitet skal væk fra industrisamfundet og over til videnssamfundet. Kan man ikke argumentere for det her igen er industrisamfundet hvor der sker en masseproduktion af masse [studerende] som skal ud til erhvervslivet. Jeg tolker det lidt, som om vi inden for de rammer der bliver sat for os, de studerende, bare skal ud til erhvervslivet.

Christian Nissen: Har det noget med ledelsesstrukturen?

Poul: Det er lidt noget andet. Men altså. Der er da stadigvæk den her industritankegang i den her ledelsesstruktur?

Christian Nissen: Nej det synes jeg ikke. Fordi. Det er rigtigt der er det problem generelt i ledelsestænkning, at meget af det ledelsestænkning du ser på universitetet, CBS og lederkurser tilpasser eller udviklet af industrisamfundet hvor det gjaldt om at få mange mennesker og medarbejdere til at lave ensartet gentagne arbejdsprocesser typisk ved samlebåndet. Man erkender efterhånden at den ledelsesform ikke rigtig passer ind i videnssamfundet, men det helt uanset om det er universitet eller hvilken som helst virksomhed. Altså mere og mere produktion flytter jo væk fra samlebånd og fabrikken og bliver vidensproduktion og der kan man sige de mennesker der arbejder i vidensproduktion de skal ledes på en anden måde end dem der arbejder ved samlebåndet men det gælder også den private virksomhed Novo for at tage et eksempel. Øhm. Og altså det at kunne kombinere det to ledelsestænkninger. Hvis man siger det hernede er en akademisk tænkning, det er akademica, forsknings, vidensproduktion osv. Det her oppe er så noget andet og så kan man kalde hierarkisk og herude kollegialledelse, men altså det er udfordringen. At finde en måde så de her kan sameksistere på.

Johan: Præcis. Og hvad er det for et argument eller rationale der skal vægtes tungest for de beslutninger der vedrører begge dele?

Christian Nissen: Jamen, jamen, jamen... det er da klart, at der kommer konflikter. Altså lad os nu bare sige, at hvis der hernede sidder forsker Jensen. Hvis vi ser det i sammenhæng, med den undervisning der bedrives inden for det område hun arbejder på, hvis man her oppe i bestyrelsen og i rektoratet og i institutledelsen siger vi skal nu dreje vores forskning. Altså vores undervisning drejer sig nu mere over mod område x, øøh det er undervisning. Så må forskningen jo tilsvarende, hvis den stadigvæk skal være forskningsunderstøttet. Men nu forsker Jensen, hun vil ikke skifte. Hun er ekspert i Christian den fjerdes husholdnings regnskaber, hun bliver ved med at forske i Christian den fjerde. Det har hun gjort de sidste 20 år, hvorfor fanden skal hun begynde at interessere sig for indvandrers problemstillingen og integration, hvis nu det var det. Man drejede det mere over imod, hvem skal kommanderer? -ingen kan. Når jeg så har spurgt til det her problem, og her er der et reelt problem, for jeg mener ikke at man skal sidde oppe i RUC's bestyrelse og bestemme hvad forsker Jensen skal forske i. Men omvendt, så mener jeg at det er jo relevant hvis man på institut niveau, uddannelsesmæssigt

flytter fokus, så skal man sørge for at der forskningsmæssigt er basis for det også, hvis vi havde bunker af penge, så kunne man sige okay Jensen kan få lov til at blive ved med Christian den fjerde. Så ansætter vi nogle andre, men de penge har vi ikke. Når jeg så har spurgt nogle vipper nede på RUC, så må man få marginaliserede ind på anden måde, hun får så ikke bevillinger til at tage på konferencer, hun får ikke støtte til det og så bliver hun ked af det til sidst, og så rejser hun over på det andet universitet, hvor alle de andre også forsker Christian den fjerde. Det jo sådan en mobbemetode, men der er et reelt problem, jeg har ikke svaret. Men nu kan man så sige, hele verdenen, både familieliv og hele vejen igennem til universitet er jo præget af uløselige paradokser, hvor der ikke er nogle firkantede flad løsning. Hvor man lære at bygge bro på et eller anden måde.

Karl: Hvad med... Nu kom jeg lige til at tænke på den her sag om Koldau, hvad mener du om den? Altså der kan man vel sige at øøh.

Christian Nissen: Jeg skal lige tjekke. Undskyld jeg skal lige tjekke, for jeg skal faktisk ned til et møde på RUC. Jeg skal lige tjekke hvornår det er.

Karl: Er du nødt til at smutte?

Christian Nissen: nej nej, klokken kvart i tolv.

Karl: ja det var det, altså kan man ikke sige at hun.

Christian Nissen: nåååh Koldau ja.

Karl: ja. Altså det vel en sådan lidt en sag der rækker hen imod, det virker som om, at munden er blevet lukket på hende, det kan man vel argumenterer for?

Christian Nissen: Altså nu kender jeg jo, kun den Koldau sag fra avis omtale, og det mærkelige ved det er, at det på et tidspunkt i pressen, eller i hvert tilfælde i dele af pressen, er blevet gjort til en sag om styrelsesloven og medarbejder demokrati, og jeg ved ikke hvad. Hvis nu der havde været det gamle 70'er system på det pågældende institut over i Århus. Så havde instituttet overvejende været ledet af kollegaerne, hvad

tror i så der var sket med hende?

Karl: Så var hun også røget ud.

Christian Nissen: Ja også! Så var hun blevet hængt op på vægen, så var der blevet slået søm igennem hænder og fødder på hende og så havde hun hængt der.

Karl: Men kan man ikke sige at det er et problem af at hun ikke kan udtale sig ? Det kan man selvfølgelig sige at hun også er blevet holdt udenfor af kollegaerne.

Christian Nissen: Sagen jo er formentlig den at hun er bindegal og hun er gået ud offentligt og kritiseret sine kollegaer. Altså det vil jo ødelægge klimaet på en hver arbejdsplads. Det ville jo svare lidt til at en af jeres kollegaer, skrev et eller anden altså på leverpostejen, på den der vægt. Hvis nu der kom en fra jeres fag, som i et eller anden stor artikel i information skrev at det her fag, det er rigtigt, rigtigt dårligt og de studerende er dovne og lærerne er uduelige. Altså sådan et smæde skrift i offentligheden, altså det vækker altid utilfredshed blandt dem der bliver hængt ud. Det har hun gjort, så har man og havde det været i gamle dage, så var hun som sagt lagt ud og stege med det samme. Så kommer der en institutleder, som siger " ja, det er mit ledelsesansvar at få løst det her problem." Så har de kaldt et eller anden konsulent ind, og har sagt det her kan vi ikke klare selv, der er alt for mange følelser, og bummelumlum og alt det der andet, vi kalder en konsulent ind og så har de haft nogle samtaler. Så har man sagt, ved du hvad, altså nu skal jeg som leder, jeg har selv prøvet sådan noget. Ikke lige i den slags sammenhæng, men med andre, det er ikke noget ukendt fænomen at der kommer kontroverser og så sidder man der og siger ved du hvad "nu må du holde op med at kritisere og det må vi aftale osv.". Det har ikke stoppet hende, hun kørte videre og den gik videre fra Weekendavisen til information til politikken. Hun optrådte i osv. og i forskerforum optrådte hun, jeg ved ikke om i har set det i ballet. Fanden edme, da jeg så det tænkte jeg nu den gal. Hun optrådte i balletdragt, man så hende stå i sin lejlighed over i Århus, sådan her [Christian Nissen illustrer hvordan hun stod], i balletkostume.

Karl: Det måske lidt useriøst.

Christian Nissen: jamen altså. Nå men altså så har man måske formuleret det lidt uheldigt, og det kan man nogle gange gøre. Altså jeg mener, det der påbud med at hun ikke måtte forlade universitet i arbejdstiden, og hun måtte ikke det og det og det. Det skulle man ikke have skrevet ned, for sådan noget kunne måske være fornuftigt at få aftalt et eller andet. Nu må vi altså på et eller anden måde, også hun bare drønet ud i pressen. Nu skal man ikke altid tro på hvad der står i avisen. Men jeg mener, at det er ikke noget, man kan ikke bruge den case til at beskrive noget der er galt med universitetsloven, som jeg syntes det er blevet misbrugt til. Så er der en helt anden problemstilling, som jeg syntes er interessant og det er ... mange universitetsuddannelser for i disse år en drejning, ikke nødvendigvis overfor erhvervslivet, men overfor arbejdsmarkedets behov og det betyder og det er meget meget relevant for diskussionen ude på RUC, apropos det med at RUC kandidater er lidt ligesom scient. pol., og jeg er scient. pol.. Det er sådan nogle der kan en lille smule om alt, men ikke ret meget om noget, og så sådan virkelig i dybden, der er en række universitetsfolk inden for de lidt mere klassiske fag, som siger "jamen altså, vi forsømmer den grundige faglige videnskabelige dybde inden for faget", altså musik som er casen der for Koldau, i gamle dage hvis man tog en kandidateksamen i musikfaget på universitet, så var der ikke noget, selvfølgelig skulle man kunne spille osv.. Men man skulle også virkelig vide noget om Mozart og Palæstina og hele vejen igennem. Man skulle vide noget dybt fundamentalt, som det kunne tage årevis osv. Nu de der kandidater der gennemgår musik, i gamle dage, der skulle de være underviserer i musik i gymnasiet, nu er der ikke tilstrækkeligt mange gymnasielærerstillinger, så nu skal de gå ind og være kulturmedarbejdere i Bøvelse kommune og nu skal de gå ind og arbejde i kulturhuset i Valby, og nu skal de hjælpe kreative musikproducenter med markedsføring, så de skal kunne en hel masse andre kompetencer, som de nødvendigvis er erhvervsrettede, men er rettede mod et arbejdsmarked. Det kan jo være meget relevant, at sige det der med at uddanne nogle der er specialister i Mozart ikk'

Karl: Dem er der ikke så forfærdeligt meget behov for?

Christian Nissen: Nej, men... Det er jo ikke igen sort og hvidt, fordi nogle vil sige, jamen det at vi nu uddanner en helt masse som er amatører inden for det musiske, men har noget som er bredere, det har i virkeligheden noget at gøre med skal en universitetsuddannelse, skal den se. Skal en uddannelse se sådan ud [Tegner], hvor man

er virkelig specialist i et meget snævret område, også kan man en lille smule ved siden af. Eller skal det se sådan her ud [tegner]. Nogle vil sige jamen det er det her der gør at vi kan tiltrække studenter, for nu er det ikke bare Mozart det hele, for nu kan vi en masse andre spændende ting og det er vigtigt for samfundet, det gør at de kan få beskæftigelse, og så vil andre sige hvad fanden med det her ? Så mister vi jo, alt det der som er det der kendetegner universiteter frem for en professions højskole, det har den diskussion ovre i Århus også fordi at Koldau hun kom og sagde, "hvad fanden det kan ikke være rigtigt, at vi har kandidater som" nu tager hun ikke kan læse noder, det er måske lidt absurd, men det hun er specialist i, musikteori, det behøver man ikke for at komme igennem musikstudiet. Det syntes, jamen så det ikke rigtige universitetskandidater. Hvor andre vil sige hun hører til i fortiden. Det er den diskussion og den er relevant nede på RUC også. Så det er en meget spændende diskussion, jeg mener bare den er blevet misbrugt og blevet eksponeret op til noget den ikke kan bærer.

Karl: ligesom en storm i et glasvand?

Christian Nissen: tjoh, men man kan sige, jeg mener det er en relevant storm. At diskuterer den her problemstilling ikke, fordi igen for mig at se, er det ikke entydigt, at det ene er rigtigt og det andet er forkert. Det er en balance, eller et give and take, at der er noget rigtigt i det ene og noget rigtigt i det anden. Ud fra en synsvinkel, så er det en katastrofe det ene eller umuligt det ene og en katastrofe det andet. Sådan er de fleste problemer, eller mange problemer i hver tilfælde, men den måde det bliver præsenteret på i pressen, der har man så at sige lukket det ene øje også forfølger man en eller speciel vinkel.

Johan: Men kan jo så også spørge sig selv, om det er optimalt, at alle universiteter bliver mere ens eller at man prøver at lave en standardisering, netop hvis man har brug for begge dele. Så det er måske netop det man kunne forestille sig det leder lidt tilbage til.

Christian Nissen: Jo eller at man apropos nede på RUC kunne sige, at det kan da godt være at der er givetvis nogle der gerne vil det her og der er nogle andre der gerne vil det her. Der er nogle af lærerne der siger det skal kun være det her, der er nogle af de studerende der siger det skal kun være det her. Hvorfor fanden skulle det ikke være op til den enkelte studerende. Så kunne man så sige, at det kan godt være at RUC på nogle

andre måder kunne leverer denne her model, men så må man gå på Københavns universitet.

Poul: lige for at vende tilbage til den her. Jeg sidder og tænker at i din kronik der siger du at begge kulturer må sluge nogle kameler. Altså sådan gå på kompromis ikke? hele det her med, forskerne der er hernede dem mener du ikke, skal have samme medindflydelse eller de skal ikke blande sig i hvad der foregår på bestyrelsesniveau.

Christian Nissen: Der kan man vel sige, at der er den nuværende styrelseslov indrettet på en sådan måde, at VIP'erne har samme indflydelse på universiteterne, som deres kollegaer har på andre offentlige arbejdspladser. Der er samarbejdsudvalg, der er repræsentanter i bestyrelsen for TAP'erne og VIP'erne. Så de vel ikke uden indflydelse, men du kan så sige, at jeg i kronikken måske har bøjet, mere i neon hvilken kamel de her skal sluge. For det første skal de her [VIP'erne] sluge den store kamel. Heroppe [ledelsen] der skal man sluge den kamel, at man må erkende, som jeg skriver, man godt kan træffe dramatiske beslutninger om strukturændringer og alle mulige ting og sager osv. Det kan bare ikke gennemføres uden dem. For mig at se, den langt vigtigere indflydelse kommer, altså jeg tror ikke meget på indflydelse af den slags man bruger i tre bogstaver... MED, det paradoksale er når man skriver medbestemmelse, medindflydelse, medinddragelse, med-med-med-med. Så bruger man det der lille ord med. Hvad betyder det at sætte det foran, det er interessant det der med, med. Det hedder også medarbejder, det er en måde at arbejdsgiverne prøver at lave eufemismer ud af det. Altså man vil ikke sige, mine arbejdere, for så er man sådan en kapitalistisk fabriksleder. Så siger man medarbejdere, så vi mere sammen, men det stadigvæk mig der bestemmer, men de er medarbejdere ikke?

Johan: ja en del af projektet?

Christian Nissen: Når man siger medbestemmelse, så er det mig [retorisk] der bestemmer. Men i må gerne være med, men vi har sat det i paragrafer, så det kun inden for nogle emner og institutioner. Det syntes jeg er en, apropos industrisamfund, en underlig firkantet måde at gøre det på. Det jeg prøver på at sige til sidst i kronikken, det er at hvis de her oppe [ledelsen], vil have gennemført deres beslutninger, så er de nødt til at træffe nogle beslutninger, som de hernede forstår [medarbejderne].

Johan: som giver logisk mening?

Christian Nissen: præcis! Præcis og i kan se min sidste graf i min PowerPoint. Det er den der ser sådan her ud. At heroppe bag, der har man målt, i hvor højgrad medarbejderne syntes, forstår hvor man skal hen og hvorfor? Altså hvad er målet, hvad er det vi vil opnå. Herud af der har man hvordan opgaven bliver løst, herinde er det ved meget detaljerede forskrifter, detaljerede beslutninger. Herude der er det hvor medarbejderne for meget stor frihed til at løse opgaven, så er der den sammenhæng, at hvis der kun er lille ejerskab til strategien eller planen eller beslutningen og det er hvis man tager strukturændringen på Århus universitet. Den er truffet heroppe i bestyrelsen af rektoratet, dem hernede nogle forstår det ikke, nogle syntes det en rigtig dårlig ide og lave de her mamut-institutter. Hvis man gør det, så er man nødt til fra ledelsens side at bestemme detaljeret hvordan det skal ske, for man kan ikke overlade det til medarbejderen selv, at gøre det. Hvis man derimod er kommet herop, hvor der er stort medejerskab. Sådan som medarbejderne, the ranking files, siger "Yes, det lige det vi gerne vil". Så behøver man ikke, at lave detaljerede regler. Det er argumentet, hvis man har ringe forståelse, så er man også nødt til at lave detaljerede regler og så betyder det, at man kan overdrage [ansvar] til medarbejderne. Så behøver rektoratet ikke, at lave detaljerede forskrifter og stor beaurkrati i styringen, vi siger bare "Yes, det er den vej".

Poul: Man har vel bevæget sig ned fra at ligge sig ret højt, til at ligge hertil [lavt] i højere grad.

Christian Nissen: Jo, du kan så sige, at det gamle system 70erne og 80erne, der var meget lidt. Der var ingen strategier. Man overlod det stort set, men man var slet ikke oppe af den her [målsætning]. Altså man lå herude, men den her figur virkede ikke, fordi der var ikke nogle overordnede mål. Altså tag nu for eksempel den omlægning af uddannelserne, på RUC. Fordi der var de konservative, der mente at intet måtte laves om i basisuddannelsen og de reaktionære der mente man skulle afskaffe det helt og lave det som Københavns universitet og da vi stod i den der situation, så var det at jeg sagde på et af vores sommerseminarer, det eneste vi kan gøre det er at vi nedlægger basisuddannelsen. Det var på en måde, at slette tavlen og så tager vi de elementer ud af basisuddannelsen, projektorienteret, det tværfaglige, gruppearbejdet, det tager vi ud og

ligger ind i en bacheloruddannelse på tre år. Det at gennemføre den reform, det forsætter jo at der træffes nogle beslutninger som gælder for hele RUC, hvis man i det gamle system, hvem der ville man sige, hvem fanden skulle egentligt træffe den her [beslutning]. Fordi nogle var enige, nogle var uenige, nogle havde ikke taget stilling, altså en eller anden måde skal man træffe en beslutning der gælder for hele RUC. Det der var problemet i det gamle system, det var jo, at så samlede man repræsentanter fra alle dem hernede i konsistorium, også kunne man træffe beslutninger, som blev kompromiser ofte på laveste fællesnævner og det er en af grundene til at studieordninger på RUC, på nogle punkter er så helvedes indviklede, at ingen kan forstå dem og det ikke kan administreres.

Karl: Hvad sagde de til det forslag du kom med?

Christian Nissen: Jamen, det er jo det der blev gennemført. Det er det der kommer nu, det der starter nu. Det her er et eksempel på, at man kan træffe nogle overordnede ramme beslutninger som gælder hele RUC. Det der bare er afgørende, det er at det kan ledelsen godt nok træffe som beslutning. Men hvis der ikke er en rimelig forståelse, jeg siger ikke at alle skal være hundrede procent enige. Der skal være så mange der er enige i det og det betyder, at man er nødt til når man træffer beslutninger, at lave en stor medinddragelse af dem hernede, for den væsentligste metode til at løfte sig op af Y-aksen. Det er jo faktisk, at snakke det grundigt igennem, altså at give ejerskab. Man kan beslutte meget heroppe, men man kan ikke beslutte ejer skab, og det er for mig en langt vigtigere, beslutningsmæssig fremgangsmåde og proces. End at de hernede har rettigheder, eller et eller andet de har med i nogle paragraffer.

Johan: Så det gælder om at stikke en finger i jorden i universitet og finde en løsning, som vil være.

Christian Nissen: Det gælder jo, og det er jo der at det paradoksale, er at den her tænkning, ved den her figur, den stammer specielt fra vidensinstitutioner. Den gælder i virkeligheden ligeså meget i private institutioner. Altså det er naivt, at tro at direktøren i en privat virksomhed kan kommanderer sig igennem, med dramatiske og strategiske beslutninger. Han kan godt træffe beslutningerne, men det bliver ikke omsat i praksis. Der mener jeg, og det er fordi, at noget af det der karakteriserer. Det var denne her figur

der karakteriserer ledelsesproduktion og forskning, er ikke specifik for universiteter, den gælder også på Novo, den gælder i massere af andre intuitioner og virksomheder og der er man altså som ledelse nødt til at opføre sig på en anden måde. Så det der er den store kamel, toppen af hierarkiet skal sluge, det er at de kan ikke lave verdenen om ved hjælp af beslutninger, det er sociale processer det er den måde man kommunikerer på. Det er den måde man kommunikerer på, det er den måde man ikke bare taler, dengang jeg blev ansat på rigshospitalet, ved ansættelsessamtalen så sagde fællestillidsmanden "Christian Nissen du har en stor mund og taler meget, men der sidder to apparater herude, du skal også lytte, det er du ikke så god til". Det havde han fuldstændig ret i [Grin].

Poul: Jeg tænker, hvad er så begrænsningerne, hvis nu man skulle rette fælles Skydt mod folketinget. Fordi vipperne de kæmper mod jer, med universitetslovgivningen og vil have medbestemmelse og sådan noget. Men kunne man ikke få det her samspil mellem bestyrelsen og forskerne også i fællesskab have en strategi for med en kritik mod folketinget af universitetslovgivningen. I har jo nogle samme mål, så vidt jeg forstå på det. Eller til dels.

Christian Nissen: Altså nu ved jeg ikke. Nu taler jeg her som Christian Nissen, omkring det her taler jeg ikke engang som rektor, som øh bestyrelsesformand på RUC. Det er ikke noget vi har drøftet og der er sikkert massere af forskellige holdninger med andre bestyrelsesformænd. Men det at lave en sådan ledelseskultur, det er jo derfor, at jeg i kronikken også siger at det er fuldstændigt rigtigt at der skal udvikles en ny ledelseskultur. Det er det, der er min hovedpointe, altså man kan ikke i folketinget, sidde og vedtage nogle nye paragraffer i styrelsesloven, universitetsloven, som siger nu indføre vi en ny måde, at træffe beslutninger på. Det er noget der taget år at udvikle. Det tager år at komme i den her retning, man skal i ledelsen lære en anden måde at handle på og man skal hernede lære en anden måde at opføre sig på og spille sammen ikke.

Johan: Men altså er det det?

Poul: Jo jeg har lige et sidste spørgsmål, i forhold til kronikken med de to kulturer, er det fra C.P. Snow?

Christian Nissen: Altså C.P. Snow's bog "the two cultures", [Host], handler ikke specifikt om de her to kulturer. Det er om forholdet mellem natur videnskab og humaniora. Altså Snow var selv naturvidenskab, han var fysiker og spillede en afgørende rolle i England under krigen. Som leder af forskning, sådan militær forskningen. Men så var han samtidig humanist, altså skøn litterære forfatter, det var der han skrev den der kronik om, man kan sige den basere sig egentligt på et klassisk ideal. At hvis man går tilbage i 1800-tallet, var der videnskabsmænd, som havde meget meget bredere.

Johan: De kunne lidt af det hele?

Christian Nissen: Ja, de var mere publicister, som det hed i gamle dage ikke. De havde en helt anden forståelse på tværs, man kan sige at idealet i det kongelig videnskab og selskab her i Danmark. Som har til huse derinde på H.C. Andersens Boulevard, det var jo også det der med, her mødtes videnskabsmænd på tværs af discipliner, og det gør de stadigvæk. Men det er altså, men vi er gået betydeligt mere, det er blevet betydeligt snævre, og det er det Snow i sin bog, rejser en advarende advarelse imod og siger at samfundet går i stykker, hvis ikke de to områder har forståelse for hinanden. Jeps.

Poul: Mange tak for interviewet!

Christian Nissen: Nu skal jeg ned og træffe dramatiske beslutninger på RUC.

Bilag 6: Roskilde Universitets udviklingskontrakt 2011

Roskilde Universitets udviklingskontrakt 2011

DATO/REFERENCE
13. januar 2011

JOURNALNUMMER
2006-00-000/0001

I denne udviklingskontrakt, er der taget udgangspunkt i udviklingskontrakten for 2008 til 2010 og de mål der fremgår her. Udviklingskontrakten for 2011 afspejler således ikke RUC's netop vedtagne strategi (juni 2010), men det forventes at den kommende flerårige udviklingskontrakt for 2012 og frem i højere grad vil kunne indeholde RUC's strategi, således at der bliver overensstemmelse mellem strategi og mål med ministeriet. Et sammenfattende uddrag af RUC's strategi fremgår i stedet nedenfor, hvorefter udviklingskontraktens mål for 2011 fremgår.

RUC strategi 2015

RUC har i sin strategi 2015 formuleret en række overordnede, langsigtede mål for universitets videre udvikling i de kommende år og udstukket de veje og de midler, der skal til for at nå målene.

Arbejdet med strategien blev sat i gang af rektor i begyndelsen af 2010 og med Akademisk Råds tilslutning vedtaget af bestyrelsen i juni 2010.

Strategien peger overordnet på, at RUC må udvikle en skærpet profil inden for forskning og uddannelse med tilhørende kvalitetssikring samt sikre en bevidst prioritering og en optimal udnyttelse af ressourcerne både inden for forskning, uddannelse og administration. Arbejdet med strategiens implementering er sat i gang og vil strække sig over en flerårig periode.

Om RUC

RUC blev etableret i 1972 og kom til at præge den danske universitetsverden med nye undervisningsformer baseret på tværfaglighed, problemorientering, projektorganisering, gruppearbejde mv. Det der i sin tid gjorde RUC unikt, er også til en vis grad kommet til at præge de øvrige universiteter. Modsat har RUC inden for nogle områder gradvist tilpasset sig hovedstrømmen i universitetsverdenen.

I strategien bygges videre på, at RUC's særlige eksistensberettigelse ligger i bevidst at gå andre veje end de øvrige 7 danske universiteter med afsæt i RUC's identificerede værdier og klare styrker. Det gælder de uddannelser der udbydes, og det gælder de pædagogiske og didaktiske metoder uddannelserne hviler på. Det drejer sig også om nogle af de forskningsområder, RUC vælger at satse særligt på sammen med den indflydelse på universitetets forhold og de arbejdsvilkår og udviklingsmuligheder, som tilbydes ansatte og studerende.

Vision

RUC skal være et samfundsengageret universitet med en kritisk, problemorienteret og fornyende tilgang til forskning, uddannelse og formidling inden for RUC's hovedområder – og med en stærk international dimension inden for udvalgte områder.

Målsætninger

RUC skal inden for humaniora, samfundsvidenskab, naturvidenskab og teknisk videnskab arbejde målrettet og fokuseret og prioritere og satse.

I 2015 skal RUC være karakteriseret ved:

Forskning, formidling og samarbejde

- En række klare forskningsprofiler med identificerede styrkepositioner.
- Implementering af en publiceringsstrategi, der tager hensyn til forholdene på de enkelte hovedområder. RUC's andel af BFI-publikationer og øvrige anerkendte forskningspublikationer og forskningsaktiviteter skal øges, så RUC som samlet institution og hvad angår produktion af forskning pr. forskningskrone ligger i den øverste halvdel i Danmark.
- En klar og tydelig, men gerne divers, organisering af RUC's forskningsgrupper og en gennemført evaluering af strukturen og af de enkelte forskningsgruppers produktion og aktiviteter.
- En markant forøgelse af ph.d.-optaget især inden for de områder RUC særligt satser på forsknings- og uddannelsesmæssigt.
- En tæt sammenhæng mellem uddannelse og forskning.

Uddannelse og studerende

- En klar (kandidat)uddannelsesprofil med flere unikke uddannelser fortsat kendetegnet af det problemorienterede projektarbejde og kombinationsstrukturen - uddannelser, der er attraktive for bachelorer fra RUC, andre nationale og internationale universiteter og professionshøjskolerne.
- Bedre gennemførsel på kandidatuddannelserne, så RUC samlet set ligger over landsgennemsnittet.
- Alle RUC's studerende møder og/eller deltager i RUC's forskning fra starten af deres studier.
- Kvalitetsudvikling af projektarbejdet, der sikrer de studerende identificerbare kompetencer.

Organisation, ledelse og campus

- En organisationskultur præget af tillid, trivsel, effektivitet og en bevidst satsning på at give ansatte og studerende en særlig indflydelse på universitets beslutningsprocesser.
- En organisation, der forstår at udnytte sine ressourcer optimalt, så den i endnu højere grad yder en professionel understøttelse til universitetets kerneaktiviteter.
- En grøn og bæredygtig campus.
- Indgåelse af bilaterale eller andre universitetsalliancer, der kan styrke RUC's forskning og kritisk masse samt udvide omfanget af udvekslingen af studerende og medarbejdere.
- En projekt- og netværksorganisation der har fokus på samarbejder, både internt, på tværs af enheder og eksternt med aftagere og partnere.

Styrker, udfordringer og strategiske tiltag

RUC står over for store økonomiske udfordringer. For det første må RUC forudse væsentligt ændrede finansieringsbetingelser i årene fremover - bl.a. på baggrund af udløb af globaliseringsforliget i 2012 og udviklingen i de offentlige finanser. For det andet ligger RUC's basisbevillinger til forskning markant lavere end hovedparten af de øvrige danske universiteter.

Det betyder, at virkeliggørelsen af strategi 2015 vil gøre det nødvendigt at foretage betydelige interne omprioriteringer og økonomiske tilpasninger.

Forskning, formidling og samarbejde

Styrker

RUC skal være et internationalt anerkendt universitet, der eksperimenterer og sætter nye innovative dagsordener på udvalgte områder, som med et kritisk og reflekterende blik går i dialog med samfundet, og som holder fast i sine rødder med hensyn til at være projekt- og problemorienteret.

På kvantitative målestokke for forskning (BFI) scorer RUC højt på enkelte områder, men bl.a. som følge af at RUC kun får ca. 2 % af forskningsbevillingerne i Danmark, er det kun relativt få områder, hvor RUC's forskning har opnået klar international klasse. Målt per forskningskrone BFI-publiceres der dog mere på RUC end gennemsnittet på danske universiteter, og på det naturvidenskabelige hovedområde publicerer vi endog mest.

RUC's tværfaglighed er en styrke. Der stilles nye spørgsmål og der findes nye svar, fordi vi kan kombinere fagtraditioner. Ofte sker det med udgangspunkt i det problemorienterede, i viden der mangler på et felt, i arbejdet med at definere et nyt felt eller ved at lave løsninger (design), der virker. RUC kan stille anderledes spørgsmål, og dermed også komme med anderledes svar. RUC involverer studerende og samfund i forskningen.

Udfordringer

En forudsætning for at RUC's forskning anerkendes internationalt er, at de konkrete styrker identificeres og sammen med RUC's særkende profileres meget tydeligere. Forskningsgrupperne er i deres organisering, rolle og funktion meget forskellige, og det kan vanskeliggøre muligheden for at få et klart billede af RUC's forskningsprofil. Indsatsen for at skabe et klarere billede skal ske parallelt med, at der eksperimenteres med og udvikles samarbejds- og ledelsesformer, som fastholder den individuelle forskningsfrihed.

Det er derfor vigtigt, at der sker en styrkelse af forskningsindsatsen – herunder et øget fokus på publicering i anerkendte internationale tidsskrifter – således at profilen skærpes og kvaliteten højnes.

RUC har som et forholdsvis lille universitet behov for at opbygge og indgå i stærke forskningsnetværk for herigennem at supplere og styrke universitetets egen forskning med frugtbare resultater og kritisk masse.

For at være et samfundsengageret universitet er det desuden en forudsætning at have gode samarbejdsrelationer med offentlige og private organisationer og virksomheder i Danmark.

Uddannelse og studerende

Styrker

Rygraden i RUC's uddannelsespædagogik er det tværfaglige, projektbaserede og problemorienterede gruppearbejde. Samlet set har RUC's uddannelser et stærkt og velkendt brand – særligt de nuværende brede indgange - og nogle uddannelser/områder er helt unikke for RUC.

Det kvalificerede ('udskudte') studievalg, kombinationsstrukturen, studiemiljøet og RUC's introducerende forløb er et stærkt brand, som værdsættes af de studerende. Dette betyder bl.a., at

mange RUC-studerende færdiggør deres bacheloruddannelse på RUC inden for normeret tid.

Problemorienteringen og den tværfaglige tilgang gør, at de studerende får en indgang til flere fagligheder og dermed kan reflektere over og angribe problemstillinger fra flere perspektiver.

Projektarbejdet er en arbejdsform, der værdsættes af de studerende, af RUC's undervisere og forskere samt af aftagere af RUC's kandidater.

Gruppearbejdet giver RUC-studerende erfaringer med fordeling af arbejdet, gruppedynamik, indblik i personlige styrker og svagheder (og erkendelse af disse i gruppen) samt evne til at udnytte alle kompetencer hos de forskellige medlemmer i gruppen.

På grund af projektarbejdets store betydning i RUC's uddannelser er der helt fra starten tæt kontakt mellem undervisere og studerende. De studerende får personlig sparring og har en dialog om proces og metode i forbindelse med projektarbejdet. Via den problemorienterede tilgang til projektarbejdet får de studerende fra starten af deres studieforløb indblik i forskningsmetoder og en direkte kontakt til forskningsmiljøer.

Udfordringer

Det er nødvendigt for universitetet at få en klarere profil på kandidatuddannelserne, bl.a. ved at nye uddannelser udvikles inden for allerede kendte rammer og studieordninger. Det vil også blive nødvendigt at kvalitetsudvikle RUC's særlige pædagogiske undervisningsform, projektarbejdet.

RUC's uddannelsesprofil skal styrkes, så det tydeliggøres, at universitetets uddannelser møder samfundsmæssige udfordringer på et højt fagligt niveau. Der er brug for klart definerede kandidatuddannelser både i form af kombinationskandidatuddannelser og i form af 2-årige, tværfaglige kandidatuddannelser. Derudover skal der fokuseres på udviklingen af et begrænset antal internationale uddannelser med høj faglighed og konkurrencekraft, på udveksling og på det internationale perspektiv i uddannelserne.

RUC har store udfordringer i forhold til optaget, frafaldet og gennemførelsestiderne på kandidatuddannelserne. Et stigende antal RUC-studerende vælger at tage en kandidatuddannelse på et andet universitet og færre studerende vælger at søge til RUC's kandidatuddannelser. Der ligger derfor en opgave i at få flere af RUC's bachelorstuderende til at fortsætte på RUC's kandidatuddannelser og en betydelig opgave i at tiltrække og lette overgangen for bachelorer, der kommer udefra.

En særlig udfordring for RUC ligger i at tiltrække studerende til RUC's naturvidenskabelige uddannelser. Her er profilering og markedsføring af uddannelserne og forskningen en vigtig faktor i synliggørelsen og dermed attraktionen i at læse naturvidenskab på RUC.

Projektarbejdet skal udvikles og kvalificeres, så den studerende opnår klart identificerede (og certificerbare) kompetencer. Projektarbejdsformen skal udvikle sig i samspil med den faglige progression, der opnås gennem studieforløbet og der skal etableres strukturer, der sikrer, at de studerende har de nødvendige redskaber – redskaber, der også styrkes og udvikles sideløbende med den faglige progression.

Derudover skal undervisere og studerende forholde sig aktivt og eksperimenterende til nye undervisningsformer, som er mulige bl.a. ved en ambitiøs udnyttelse af ny teknologi.

Organisation, ledelse og Campus

Styrker

Ansatte og de studerende på RUC lægger stor vægt på at have indflydelse på universitetets dagligdag og udvikling.

RUC ligger på et forholdsvist lille område der udgør en samlet campus. Det bidrager til at understøtte en opfattelse af en organisation præget af nærhed.

Udfordringer

RUC har lige fra sin oprettelse været præget af en særlig tæt involvering af ansatte og studerende i universitets beslutningsprocesser. Dette arbejde skal videreføres og udvikles.

RUC har en lille administration. En lille administration medfører nogle begrænsninger, som til en vis grad kan afhjælpes ved effektivisering og systematik.

RUC's økonomiske ramme har ikke udsigt til at blive udvidet væsentligt. Det er derfor vigtigt, at de nødvendige, strategiske tiltag på dette område sker ud fra overvejelser over, hvor der kan effektiviseres. Andre tiltag vil tage udgangspunkt i nye former for organisering og fokus på fx trivsel som fremmende for præstation og produktivitet.

RUC står over for et stort generationsskifte i de kommende år. Det er vigtigt, at dette skifte sker i overensstemmelse med strategiens prioriteringer - både hvad angår forsknings- og uddannelsesaktiviteter.

Der er behov for en afklaring af fordelingen af arbejdsopgaver mellem Fællesadministration, Universitetsbibliotek og institutter. Der er i RUC's organisation traditionelt en høj grad af decentralisering, der konstant udfordres af krav om specialviden og effektivisering og giver risiko for en oplevelse af dobbeltarbejde. Der ligger også en udfordring i højere grad at få standardiseret mange af de almindelige procedurer. Det gælder både i forhold til at sikre et kvalificeret og oplyst grundlag for en beslutning og i forhold til at sikre studerende og ansatte en hurtig, fair og korrekt sagsbehandling.

Kommunikation er for RUC, som for mange andre organisationer, en stor udfordring; informationsflowet er stort og konstant, og det kræver, at der løbende tænkes strategisk på, hvad, hvornår og til hvem der skal kommunikeres for at sikre det mest hensigtsmæssige niveau af viden forud for en beslutning, afgørelse, deltagelse og indflydelse.

Endelig er det en udfordring for uddannelsesadministrationen centralt og decentralt, at de senere års etablering af nye uddannelser og studiereformer ikke i tilstrækkelig grad har haft øje for den efterfølgende, administrative belastning.

Forslag til mål i Udviklingskontrakt 2011, udformet som tillæg til Roskilde Universitets udviklingskontrakt 2008-2010

Formål, indikatorer og udgangspunkt er anført i RUC's udviklingskontrakt 2008-2010, og indgår som grundlag for dette tillæg.

Resultatmål nr. 1: Forskningsproduktion

Mål

Det er målet at fastholde det høje niveau i forskningsproduktionen pr. VIP-årsværk, hvilket i 2011 betyder at antallet af

- videnskabelige publikationer pr. VIP-ansat skal være mindst 1,4
- peer-reviewed tidsskrifter mindst 0,6
- artikler i ikke peer-reviewed tidsskrifter 0,2
- videnskabelige bøger inkl. disputatser 0,2
- bidrag til videnskabelige bøger 0,4

Resultatmål nr. 2: Internationalisering af forskning

Mål

Det er målet at fortsætte internationaliseringen af forskningen, hvilket betyder at mindst 25% af de nyansatte VIP'ere i 2011 skal have haft sidste ansættelsesland uden for DK.

Resultatmål nr. 3: Tiltrækning af eksterne midler

Mål

Det er målet at øge de eksterne indtægter, hvilket betyder at der i 2011 skal indhentes indtægter for i alt 120 mio. kr..

Resultatmål nr. 4: Ph.d.-aktivitet

Mål

Det er målet at fortsætte med et højt optag af ph.d.-studerende, hvilket betyder at der i 2011 skal optages mindst 77 nye ph.d.-studerende. Det er endvidere målet at mindst 27 ph.d.-studerende afslutter deres ph.d.-forløb med en godkendt afhandling. Endvidere skal de 6 etablerede ph.d.-skoler fortsætte.

Resultatmål nr. 5: Optag

Mål

Det er målet at fortsætte med at øge optaget af bachelorstuderende, hvilket betyder at der i 2011 skal optages 50 ekstra studerende NAT og HUM-tek. I alt skal der således optages 1660 studerende i 2011.

Resultatmål nr. 6: Frafald

Mål

Det er målet at frafaldet på bachelor- og kandidatuddannelserne mindskes, hvilket i 2011 betyder at frafaldet på bacheloruddannelserne ikke bliver større end max. 27 % og frafaldet på kandidatuddannelserne ikke større end max. 20 %.

Resultatmål nr. 7: Gennemførelsestid

Mål

Det er målet at fortsætte den realiserede gennemførelsestid for både bacheloruddannelserne og kandidatuddannelserne, hvilket betyder at andelen af studerende, der gennemfører deres uddannelse på bacheloruddannelserne +1 år skal være minimum 67 %. Andelen af studerende der gennemfører deres kandidatuddannelserne inden for normeret tid skal være minimum 15 %.

Resultatmål nr. 8: Uddannelser tilpasset samfundets behov

Mål

Det er fortsat målet at etablere et tæt samarbejde med aftagerne af universitetets kandidater, så det sikres at universitetets uddannelser er relevante og at kandidaterne finder beskæftigelse. Det betyder at minimum 90 % af de nyuddannede kandidater i 2009 skal have fundet beskæftigelse 4-19 måneder efter fuldførelse.

Resultatmål nr. 9: Iværksætteri

Mål

Målet sættes i bero i 2011, idet yderligere aktiviteter på området afventer uddannelsesreformarbejdet.

Resultatmål nr. 10: Internationalisering af uddannelserne

Mål

Det er målet at fortsætte med at øge antallet af indrejsende og udrejsende udvekslingsstuderende, hvilket betyder at der opnås minimum 220 indrejsende studerende og 170 udrejsende studerende. Samtidig gøres der en indsats for at øge antallet af udrejsende studerende yderligere, således at der bringes balance i udvekslingen.

Resultatmål nr. 11: Dokumentation vedr. undervisning

Mål

Det er målet at fortsætte arbejdet med at forbedre undervisningskvaliteten, udvikle nye læringsformer og sikre pædagogisk efteruddannelse af underviserne. Derudover skal de studerendes studieforløb fortsat understøttes af studie- og erhvervsvejledning samt ved indsatser, der fokuserer på studiemiljøet. Det er Roskilde Universitets formål at uddannelses- og forskningsaktiviteter skal være veldokumenterede, og at universitetets kvalitetssikringsmekanismer skal leve op til de europæiske standarder og retningslinier (ESG). De skal være enkle, effektive og udbredte til alle dele af RUC. Det betyder konkret at der/det i 2011 skal

- afholdes vidensdelingsarrangementer for studie- og erhvervsvejledere, hvor min. 80 % af Roskilde Universitets fag er repræsenteret
- sikres, at det høje antal af VIP, der deltager i UNIPÆD's efteruddannelse fastholdes
- sikres at studielederrapporterne fortsat kvalitetsudvikles
- sikres at RUC's kvalitetssikringssystem dokumenteres

Resultatmål nr. 12: Samarbejde med professionshøjskolerne

Mål

Det er målet fortsat at prioritere og styrke både samarbejdet og forskningsrelationerne med flere af landets professionshøjskoler, hvilket i 2011 betyder at der skal indgås forskningstilknytningsprojektaftaler med professionshøjskoler.

Resultatmål nr. 13: Efter- og videreuddannelse

Mål

Hvad angår efter- og videreuddannelsesområdet i form af universitetets master-, diplom- og øvrige efteruddannelse, er målet at der i 2011 skal være minimum 1100 betalende studerende, og en samlet deltagerbetaling på minimum 16,5 mio. kr.

Resultatmål nr. 14: Deltagelse i den offentlige debat

Mål

Det er målet fortsat at skabe og dele den viden, der fremmer forståelsen af den globale tidsalders sociale og politiske processer, kulturelle tendenser, rumlige forandringer og teknologiske landvindinger. Det kan bl.a. gøres via deltagelse i den offentlige debat, hvilket betyder at der i 2011 mindst skal præsteres 340 formidlende forskningspublikationer og 1660 øvrige forskningsformidlingsaktiviteter.

Resultatmål nr. 15: Samarbejde med erhvervslivet

Mål

Det er målet at fortsætte samarbejdet med erhvervslivet, hvilket betyder at der i 2011 skal arbejdes for at styrke aftagerpanelernes virke og rådgivningsfunktion.

Resultatmål nr. 16: Samarbejde med det omgivende samfund

Mål

I 2011 er det hensigten at indgå 2 nye samarbejdsaftaler med kommuner i Region Sjælland.

Roskilde, den 13. januar 2011

Christian S. Nissen
Bestyrelsesformand

København, den 21. januar 2011

Charlotte Sahl-Madsen
Minister for Videnskab, Teknologi og Udvikling